

วารสาร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของประเทศไทย
.....
Thailand's Nature and Environment Journal

วารสาร ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2551 Vol. 4 No.3 July - September 2008 ISSN 1905-0984

มรดกโลก

มรดกเรา มรดกเขา มรดกใคร?

World Heritage

Ours, Theirs, or Whose?

เมืองเก่า รากฐานสำคัญของสังคมไทย

Old Towns: the Foundation of Thai Society

การศึกษาระบบนิเวศวิทยาในอดีตของแหล่งศิลปกรรม

Study of an Early Ecosystem of Cultural Heritage

วารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย Thailand's Nature and Environment Journal

วารสารปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2551 Vol.4 No.3 July - September 2008 ISSN 1905-0984

ที่ปรึกษา

เกษมสันต์
วิเชียร
สุทธิลักษณ์
จินตนา

จินตนาไส
จุ่งรุ่งเรือง
ระวีวรรณ
ทวิมา

Advisors

Kasemsun
Wichien
Suthiluck
Chintana

Chinnavaso
Jungrungruang
Raviwan
Thaweema

บรรณาธิการที่ปรึกษา

ประสงค์

เอี่ยมอนันต์

Advisory Editor

Prasong

Eiam-anant

บรรณาธิการอำนวยการ

กิติ

ตันหัน

Editor-in-Chief

Kitti

Tanhan

กองบรรณาธิการ

มิ่งขวัญ
นวรรณ์
ภัทรินทร์
วรศักดิ์
กฤษณา
พิรุณ
เบญจมาภรณ์

ธรรสิริกุล
ไกรพานนท์
แสงให้สุข
พ่วงเจริญ
อศวิมลนันท์
สียะสิทธิ์พานิช
วัฒนธงชัย

Editorial Board

Mingkwan
Nawarat
Pattarin
Warasak
Kritsana
Phirun

Thornsirikul
Krairapanond
Sanghaisuk
Phuangcharoen
Aussavavimonun
Saiyasitpanich

Benchamaporn Wattanatongchai

คณะผู้ประสานงาน

ชาญวิทย์
สาริกา
อาทร
อรุณวรรณ
นิลอุบล
พัชชา

ทองสัมฤทธิ์
จิตตกานต์พิชัย
วีระเศรษฐกุล
นุชพ่วง
ไวปรีชี
เอียนวิไล

Coordinators

Chanwit
Sarika
Artorn
Aroonwan
Ninubon
Patcha

Thongsamrit
Chittakanpitch
Weerasetakul
Nuchpoung
Waipreechee
Eainwilai

ดำเนินการจัดพิมพ์

บริษัท สินธุ ครีเอชั่น จำกัด

Publisher

Sinthu Creation Company Limited

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ศิลปกรรม วัฒนธรรม โบราณสถาน และแหล่งโบราณคดี เป็นทรัพย์สินสมบัติของชาติทุกชาติ ทุกประเทศทั่วโลก ซึ่งแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจของชนในชาติ สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมของชุมชนในโลกใบนี้ ซึ่งทรงคุณค่าอย่างหาที่สุดมิได้ ดังนั้นแต่ละชาติแต่ละประเทศจึงมุ่งมั่นและพยายามที่จะปกป้อง คุ้มครอง และดูแลรักษาไว้จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งมาเป็นเวลายาวนาน

วารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย จึงได้นำการจัดการสิ่งแวดล้อม ทางธรรมชาติ ศิลปกรรม วัฒนธรรม โบราณสถาน และแหล่งโบราณคดี ซึ่งเป็นเพียงส่วนเล็กๆ ที่ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเผยแพร่ให้เห็นถึงแนวทางการจัดการต่อทรัพย์สินมรดกเหล่านี้ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในระดับชุมชนหรือท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับโลก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น การจัดการ จะสำเร็จหรือไม่อย่างไรต้องขึ้นอยู่กับความตระหนักของชุมชนในพื้นที่ และความร่วมมือของภาคส่วนสังคมอื่นๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ในการดำเนินการร่วมกัน อนุรักษ์ ปกป้องและคุ้มครองทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเหล่านี้อย่างจริงจังและจริงจัง โดยต้องคำนึงถึงคุณค่าทางจิตใจ สังคม และสิ่งแวดล้อมด้วย นอกเหนือจากประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ซึ่งกองบรรณาธิการหวังว่าเนื้อหาสาระของวารสารฉบับนี้จะสะท้อนให้ผู้อ่านได้เข้าใจและสามารถประยุกต์นำเอาองค์ความรู้ที่ท่านคิดว่าเหมาะสมไปเป็นแบบอย่างในการคิดและพิจารณา เพื่อร่วมกันจรรโลงทรัพย์สินมรดกอันมีค่าของชาติ ให้สามารถอยู่รอดปลอดภัยเป็นหลักฐานยืนยันถึงความเป็นชาติที่มีการสืบทอดวัฒนธรรมมาอย่างยาวนานและยังมีการพัฒนาไปสู่ลูกหลานของพวกเราสืบไป

All nations alike take pride in national assets like natural environment, cultures, traditions, and historical sites - or in other words, things that convey unique identity and pride of the citizens. Every nation has its own history of determination and actions to protect, preserve, and hand down these national assets from generation to generation, reflecting the invaluable lines of civilization born and intertwined on this very planet as well.

Thailand's Nature and Environment Journal, therefore, joins the rest of the world in celebrating such priceless assets and brings to you articles about how the natural environment, cultures, traditions, and historical sites are managed and handled by local communities and countries around the world. Nevertheless, each conservation, protection, and prevention approach presented here cannot be accomplished without the selfless commitment and cooperation from the people in the community as well as from the other parts of society, i.e. public and private sectors and independent groups.

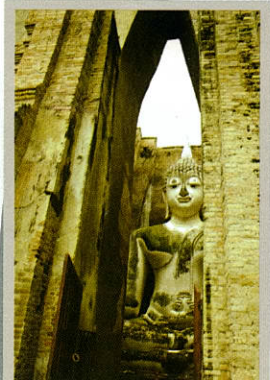
The editorial team sincerely hopes that this journal's contents would bring about a better understanding of issues facing the aforementioned national assets and enable our readers to consider the appropriate ways to preserve them for our next generation.

ภาพจากปก Cover Picture

oooooooooooooooooooooooooooo

ภาพโดย พงษ์พล วินิจผล

Photo : Pongpol Vinitphon

สารบัญ CONTENTS

► unussนารการ / Editorial

- 05 ภาพข่าว
News Feature

► บทสัมภาษณ์ / Interview

- 10 “แนวคิดมุมมองการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน”
Sustainable Management of World Heritage Sites

► บทความพิเศษ / Special

- 14 “มรดกโลก” มรดกเรา มรดกเขา มรดกใคร?
“World Heritage” Ours, Theirs, Or Whose?

► ความสมดุลและความหลากหลาย / Balance and Diverse

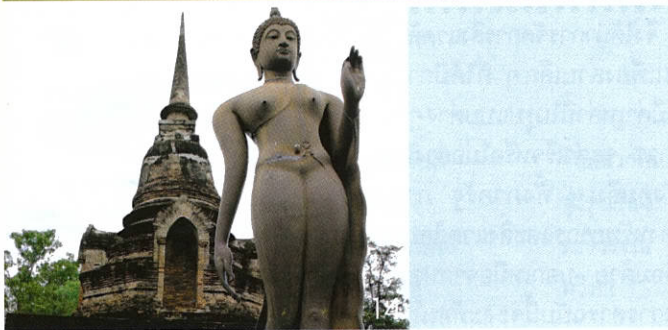
- 20 วันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ :
ความหลากหลายทางชีวภาพกับการเกษตร
The International Day for Biological Diversity :
Biological Diversity and Agriculture
- 24 ธรรมชาติทำร้ายเรา หรือ เราทำร้ายธรรมชาติ
Natural Disasters - the Fault of Man or Nature?
- 28 การใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์
ในการศึกษาการกระจายตัวของ
แหล่งโบราณคดีในบริเวณเวียงลอ อำเภोजุน จังหวัดพะเยา
Geographic Information System Application in the
Study of the Distribution of Archeological Sites
in the Area of Wiang Lo, Joon District, Prayao Province
- 32 ออยุธยา..มรดกโลก..มรดกเรา
Ayutthaya ... World Heritage ... Our Heritage
- 34 แผนที่มรดกทางวัฒนธรรม กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน
Cultural Heritage Atlas and Socialization
- 38 เมืองเก่า รากฐานสำคัญของสังคมไทย
Old Towns: the Foundation of Thai Society

► สิ่งแวดล้อมและมลพิษ / Environment and Pollution

- 44 การศึกษาระบบนิเวศวิทยาในอดีตของแหล่งศิลปกรรม
Study of an Early Ecosystem of Cultural Heritage
- 48 อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก
The Convention Concerning the Protection of the World
Cultural and Natural Heritage

► สิ่งแวดล้อมและมลพิษ / Environment and Pollution

- 50 แนะนำหนังสือ “สถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งอ่าวไทย
ที่มีความวิกฤติ”
Book Review “Critical Stage of Coastal Erosion along
the Gulf of Thailand”

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอใดๆ ที่นำเสนอในบทความต่างๆ เป็นของผู้เขียน

All comments and recommendations in this journal are exclusively of the

ภาพข่าว News Feature

1. นางอนงค์วรรณ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานมอบรางวัลประกวดภาพถ่าย และเปิดงานแสดงนิทรรศการภาพถ่ายเชิงอนุรักษ์ “ก๊าซเรือนกระจก” ณ ศูนย์การค้าสยามพารากอน เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

Mrs. Anongwan Thepsuthin, Natural Resources and Environment Minister, presided over “Green House Gases”, an environmental conservation photo exhibition, and awarded prizes to the winners of the photo contest at Siam Paragon shopping complex on July 1st, 2008.

2. ดร.เกษมสันต์ จิณณวาโส เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานในการประชุมสัมมนา “เพื่อชี้แจงแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2553” ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ ณ โรงแรมเซ็นจูรี่พาร์ค กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

Dr. Kasemsun Chinnavaso, ONEP Secretary - General, presided over the seminar on “Setting a Provincial Environmental Quality Management Action Plan for Fiscal Year 2010” for participants from concerned agencies at Century Park Hotel, Bangkok, on July 22nd, 2008.

3. ดร.เกษมสันต์ จิณณวาโส เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนางสาวสุทธิลักษณ์ ระวีวรรณ รองเลขาธิการ พร้อมผู้บริหารสำนัก/กองให้การต้อนรับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ 16 คน (จังหวัด) ในโอกาสเข้าเยี่ยมชมศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการดำเนินงานตามภารกิจของสำนักงานฯ ที่เกี่ยวข้องกับการกิจของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2551

Dr. Kasemsun Chinnavaso - ONEP Secretary - General and Ms. Suthilak Rawiwan - Deputy Secretary - General, along with the executive of the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP), welcomed 16 newly - assigned provincial natural resource and environmental officers during their visit to ONEP to observe ONEP natural resource and environmental management programs related to a provincial mission on July 23rd, 2008.

4. ดร.เกษมสันต์ จิณณวาโส เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานเปิดการประชุมสัมมนา เรื่อง “การแปลงยุทธศาสตร์แห่งชาติ ว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551 - 2555 ไปสู่การปฏิบัติภาคตะวันออก” พร้อมอภิปรายเรื่อง “ยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551 และกระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ” ณ โรงแรมเดอะไทด์ รีสอร์ท บางแสน จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2551

Dr. Kasemsun Chinnavaso, ONEP Secretary - General, presided over the seminar on “Implementing the National Strategy on Climate Change Management, 2008 - 2012 - Eastern Region” and gave a lecture on “National Strategy on Climate Change Management 2008 and Implementation Process” at The Tide Resort, Bang San, Chon Buri, on July 9th, 2008.

5. นางประเสริฐสุข จามรมาน ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เปิดการประชุมสัมมนา เรื่อง “การแปลงยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551 - 2555 ไปสู่การปฏิบัติ” ครั้งที่ 3 ภาคเหนือ พร้อมบรรยายและรับฟังความเห็นเรื่อง “ยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551 และกระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ” ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว จังหวัด เชียงใหม่ วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

Mrs. Prasertsuk Jamorn - marn, Director of National Environmental Board, presided the 3rd seminar on “Implementing National Strategy on Climate Change Management 2008 - 2012 - Northern Region” and gave a lecture on “National Strategy on Climate Change Management 2008 and Implementation Process” at Lotus Pang Suan Kaew Hotel, Chiang Mai, on July 16th, 2008.

6. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมประชุมสัมมนาชี้แจง “แผนปฏิบัติการเชิงนโยบายด้านการจัดการพื้นที่สีเขียวชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนและการประสานการนำแผนฯ สู่การปฏิบัติ” เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้ความเข้าใจต่อแผนปฏิบัติการเชิงนโยบายด้านการจัดการพื้นที่สีเขียวฯ สามารถนำไปปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีนางสาวสุทธิลักษณ์ ระวีวรรณ รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานเปิดการประชุมสัมมนาดังกล่าว ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) held a seminar on “Action Plan and Policy on Sustainable Management of Urban Green Area and the Bridge to Implementation” for all concerned sectors to improve understanding and knowledge of the action plan and policy on Sustainable Management of Urban Green Space, leading to an efficient plan realization. Ms. Suthiluk Raviwan - ONEP Deputy Secretary - General, presided over the seminar at Asia Hotel, Bangkok, on July 22nd, 2008.

7. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานประสานงานกลางอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ จัดการแถลงข่าวเพื่อเป็นเกียรติแก่นักวิชาการไทยได้รับรางวัล Ramsar Wetland Conservation Awards ประจำปี 2008 โดยมีดร.ศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานแถลงข่าวและร่วมแสดงความยินดีกับ รศ.ดร. ศันสนีย์ ชูแวง ซึ่งเป็นผู้ได้รับรางวัลดังกล่าว สาขาการศึกษา ณ ห้องประชุม 301 อาคารกรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

As the coordinating agency for Ramsar Convention on Wetlands, the Office of Natural Resources and Environmental Policy and

Planning (ONEP) held a press conference for Associate Professor Dr. Sansanee Chooawaew, a Thai academic awarded a Ramsar Wetland Conservation Award 2008 in the field of Education. Dr. Saksit Tridech Permanent Secretary of the Ministry of Natural Resources and Environment, presided over the press conference and congratulated her at the Conference Room 301, Pollution Control Department, on July 22nd, 2008.

8. ดร.เกษมสันต์ จิณณวาโส เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กล่าวเปิดการสัมมนาเสริมสร้างความรู้แก่เจ้าหน้าที่สำนักงานฯ ในการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 ซึ่งได้รับเกียรติจาก ดร.นคร เสรีรักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูลข่าวสาร สำนักงานกฤษฎามนตรี เป็นวิทยากร โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา 200 กว่าคน ณ ห้องประชุมสำนักงานฯ เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

Dr. Kasemsun Chinnavaso, ONEP Secretary - General, gave the opening speech for the seminar on “Compliance with the Official Information Act, 1997” by Dr. Nakorn Serirak, Information Expert, Office of the Prime Minister. Over 200 participants attended the seminar at ONEP Conference room on July 25th, 2008.

9. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เดินหน้ารับฟังความเห็น เรื่อง “การแปลงยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551 - 2555 ไปสู่การปฏิบัติ” ครั้งที่ 4 ในภาคใต้ ซึ่งได้รับเกียรติจาก รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นประธานเปิดการประชุมสัมมนา โดยมี ดร.เกษมสันต์ จิณณวาโส เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บรรยายพิเศษ ในหัวข้อเรื่อง “ยุทธศาสตร์แห่งชาติว่าด้วยการจัดการการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. 2551 และกระบวนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ” ณ โรงแรม ไดมอนด์พลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานีเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2551

The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) held the 4th seminar on “Implementing the National Strategy on Climate Change Management, 2008 - 2012 - Southern Region”. The Deputy Governor of Surat Thani presided over the seminar and Dr. Kasemsun Chinnavaso, Secretary - General of ONEP, gave a special lecture on “National Strategy on Climate Change Management, 2008 and Implementation Process” at Diamond Plaza Hotel, Surat Thani, on July 28th, 2008.

10. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และบริษัท จีเอ็มที คอร์ปอเรชั่น จำกัด จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน : การวางแผนการถือครองที่ดิน การสงวนและพัฒนาที่ดิน และการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐ” เพื่อนำเสนอร่างยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดิน และรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อร่างยุทธศาสตร์ โดยกระบวนการมีส่วนร่วม ณ โรงแรมเรดิสัน กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมา

The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) in cooperation with Thailand Development Research Institute Foundation (TDRI) and GMT Corporation, Co., Ltd. held a workshop on “Draft of Land Management Strategy : Land Ownership Planning, Land Conservation and Development, and Protecting the Property of the State” to present the draft of the Land Management Strategy and gather useful suggestions through interactive means at Radisson Hotel, Bangkok, on August 14th, 2008.

11. นางสาวสุทธิลักษณ์ ระวีวรรณ รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานเปิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “ประเทศไทยกับการดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางชีวภาพ” และบรรยายพิเศษ หัวข้อ “กรอบงานแห่งชาติว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพของประเทศไทย” ณ โรงแรมรามการ์เด้น กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2551

Ms. Suthiluk Raviwan - ONEP Deputy Secretary - General, presided over the workshop on “Thailand and Biological Safety Measures” and gave a special lecture on “National Framework for Thailand’s Biological Safety” at Rama Garden Hotel, Bangkok, on August 15th, 2008.

ในงานประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ 1 ณ ศูนย์การประชุมและนิทรรศการไบเทค เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2551

Dr. Kasamsun Chinnavaso, Secretary - General of the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, attended the panel on "Pollution and Environment" at the 1st Natural Resources and Environmental Convention at BITEC Convention and Exhibition Hall on September 3rd, 2008.

16. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดสัมมนา "EIA เหลียวหน้าแลหลัง" ในงานประชุมวิชาการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ครั้งที่ 1 โดย ได้รับเกียรติจากปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ และเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีผู้สนใจเข้ารับฟังกว่า 1,000 คน ณ ศูนย์การประชุมและนิทรรศการไบเทค เมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2551

The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) held a seminar on "EIA - a 360 Degree View" at the 1st Natural Resources and Environmental Convention with honorary panel members including the Permanent Secretary of the Ministry of Natural Resources and Environment, experts from various fields, and the Secretary - General of ONEP, who discussed Environmental Impact Assessment Reporting Issues. Over 1,000 participants attended the session at BITEC Convention and Exhibition Hall on September 4th, 2008.

12. นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง รองเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานเปิดการประชุมรับฟังความคิดเห็น เรื่อง "การกำหนดประเภทโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรง ทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพ" ซึ่งสำนักงานฯ จัดขึ้น เพื่อนำเสนอสรุปผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น ที่ได้รับจากภาคประชาชนใน 4 ภูมิภาค รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2551

Mr. Wichien Jungrungruang, ONEP Deputy Secretary - General, presided over the conference on "Categorizing Projects or Activities That Entail Severe Community Impacts in Natural Resource, Environmental, and Health Aspects" held by ONEP to present the summary of public opinion from four regions and to gather additional opinions at Asia Hotel, Bangkok, on August 8th, 2008.

13. นางจินตนา ทวีมา ผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อม เปิดการสัมมนาเริ่มโครงการการจัดทำรายงานแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ณ โรงแรมเซ็นจูรี่ ปาร์ค กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2551

Mrs. Chintana Thaweema, Senior Environmental Planning Expert, led the project kick - off seminar on National Report - 2nd edition preparation - at Century Park Hotel, Bangkok, on August 14th, 2008.

14. เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2551 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดการสัมมนาที่สำนักงานดำเนินงานของสำนักงานฯ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ภายหลังจากนำเสนอแผนงานของสำนัก/กอง ดร.เกษมสันต์ จิณณวาโส เลขาธิการได้มอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานให้แก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ ทุกระดับ ณ โรงแรมเดอะไทด์ รีสอร์ท บางแสน จังหวัดชลบุรี

On August 21st, 2008, the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) held a seminar on "ONEP Operational Direction for Information Exchange". After all proposals were presented, Dr. Kasemsun Chinnavaso Secretary - General of ONEP, gave a speech on "Policy and Operational Guidelines to all ONEP Staff" at The Tide Resort, Bang San, Chon Buri.

15. ดร.เกษมสันต์ จิณณวาโส เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมเสวนาในหัวข้อเรื่อง "มลพิษและสิ่งแวดล้อม"

17. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธาน ในการประชุมคณะกรรมการจัดการที่ดินแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2551 ณ ห้องประชุมกรมควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2551

The Natural Resources and Environment Minister presided over the 2nd National Land Management Committee 2008 at Pollution Control Department Conference room on September 17th, 2008.

18. เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2551 ดร.เกษมสันต์ จิณณวาโส เลขาธิการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับมอบธงสัญลักษณ์ โครงการจากวันแม่ถึงวันพ่อ 116 วัน สร้างสามัคคี จาก นายชาติรี ช่วยประสิทธิ์ รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อดำเนินกิจกรรมสานสร้างความสามัคคีในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ระหว่างวันที่ 9 - 15 กันยายน 2551

On September 9th, 2008, Dr. Kasamsun Chinnavaso, Secretary - General of the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) received a flag carrying the royal emblems of Their Majesties the King and Queen for the 116 - day Unity Campaign from Mother's Day to Father's Day from Mr. Chatree Chuayprasit, Deputy Permanent Secretary of the Ministry of Natural Resources and Environment, as a part of the activities to promote national unity in all associated agencies during September 9-15, 2008.

19. วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2551 นายวิเชียร จุ่งรุ่งเรือง รองเลขาธิการ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ส่งมอบธงสัญลักษณ์ โครงการจากวันแม่ถึงวันพ่อ 116 วัน สร้างสามัคคี ให้แก่อธิบดีกรมควบคุมมลพิษเพื่อจัดกิจกรรม ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

On September 16th, 2008, Mr. Vichien Jungrungruang, Deputy Secretary General of the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) passed on the flag carrying the royal emblems of Their Majesties the King and Queen for the 116 - day Unity Campaign from Mother's Day to Father's Day to the Director - General of the Pollution Control Department (PCD) to campaign activities within Ministry of Natural Resource and Environment.

20. นางอนงค์วรรณ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานเปิดงาน "ทส.สัญจรปลูกป่า พลิกฟื้นผืนป่า ด้วยพระบารมี ภาติรักษ์คลองแม่ลำพัน" ซึ่งเป็นหนึ่งในกิจกรรม "จากวันแม่ถึงวันพ่อ 116 วัน สร้างสามัคคี" ที่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับภาคีจังหวัดสุโขทัย จัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้น ณ บริเวณหน้าศูนย์โอท็อป ตำบลเมืองเก่า และโรงเรียนสุโขทัยวิทยาคม จังหวัดสุโขทัย เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2551

Mrs.Anongwan Thepsuthin, Natural Resources and Environment Minister presided over the opening ceremony of "MNRE Forestation Tour - We love Mae Lampan Canal Conservation Activity" under the umbrella of the Royal Forest Rehabilitation program and a part of the 116 - day Unity Campaign from Mother's Day to Father's Day. This activity was one of many mobilized by a joint effort between the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning (ONEP) and Sukhothai Province. Campaign activities were held in front of the OTOP Center in Muang Kao district and at Sukhothai Wittayakom School in Sukhothai on September 13th, 2008.

“แนวคิดมุมมองการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน”

Sustainable Management of World Heritage Sites

บรรณาธิการ
Editor

เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2551 กองบรรณาธิการได้รับโอกาสจากศาสตราจารย์ ดร. อดุล วิเชียรเจริญ ซึ่งมีประสบการณ์และองค์ความรู้สูงในการจัดการแหล่งศิลปวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังจะเห็นได้ว่าท่านได้ดำรงตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ มากมาย ดังเช่น เคยเป็นประธาน รองประธาน และกรรมการในคณะกรรมการมรดกโลก และกรรมการในองค์การว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) และเคยเป็นประธานกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมของโลก ซึ่งท่านได้ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ที่สำคัญในแง่มุมมองของคณะกรรมการมรดกโลกที่จะมาตัดสินการขอขึ้นทะเบียนจากทั่วโลกได้อย่างละเอียดครบถ้วน โดยเริ่มจากประเด็นพื้นฐานในเรื่องของการอนุรักษ์โดยเฉพาะการอนุรักษ์ที่เป็นการบริหารจัดการแหล่งมรดกโลกอย่างยั่งยืน

ประเด็นแรกที่ท่านกล่าวถึงคือ วัตถุประสงค์ของการอนุรักษ์ โดยให้การบริหารจัดการเข้าไปดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกโลกไม่ว่าจะเป็นทางวัฒนธรรมภายในประเทศหรือธรรมชาติภายในประเทศหรือระหว่างประเทศ โดยเข้ามาอยู่ในระบบอนุสัญญาการคุ้มครองมรดกโลกปี ค.ศ. 1972 ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือฝ่ายที่มีส่วนในการจัดการท่องเที่ยวซึ่งรับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ การอนุรักษ์นั้นมิใช่เป็นเพียงการที่เราจะมาจัดสรรให้ใช้หรือไม่ให้ใช้ ความมุ่งหมายของการอนุรักษ์โดยเฉพาะเรื่องของมรดกโลกตามอนุสัญญาฯ คือการที่พื้นที่แห่งใดไม่ว่าจะเป็นทางธรรมชาติหรือทางวัฒนธรรม ที่ได้รับการอนุรักษ์ไว้นั้นก็เพราะสิ่งนั้นมีคุณค่าแก่นมนุษยชาติ และเมื่อเราได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษแล้ว ก็ควรจะเข้าใจในแหล่งมรดกโลกนั้น ชื่นชมในคุณค่าของแหล่งมรดกโลก และบริหารจัดการเพื่อจะรักษาเอาไว้เพื่อให้อนุชนรุ่นหลังมีโอกาสที่จะได้เห็นได้ชมความงามดีเด่นของมรดกโลกในปัจจุบัน

ดังนั้น การอนุรักษ์ไม่ใช่เป็นการห้ามใช้ประโยชน์ แต่จะใช้ในลักษณะที่มรดกโลกนั้นต้องได้รับการดูแลบำรุงรักษา และสามารถที่จะอยู่ต่อไปได้อย่างยั่งยืน โดยมีหลักการอนุรักษ์อย่างเดียวกัน แต่รายละเอียดเปลี่ยนไปตามลักษณะของแหล่งมรดกโลกนั้น การจะทำให้ “ยั่งยืน” นั้นมีปัญหายุ่งยากที่จะบริหารจัดการอย่างไรในสภาพการใช้และการห้ามใช้ในบางกรณี การจำกัดกรอบของการใช้ก็เป็นเรื่อง

On August 4th, 2008, Prof. Dr. Adul Wichiencharoen, former Vice - president, President and a committee member of National World Heritage Committee of Thailand, a committee member of UNESCO, and Intergovernmental Committee for the Protection of the World culture and Natural heritage, kindly shared with the editorial team of Thailand's Nature and Environment Journal his insightful perspectives on sustainable management of World Heritage sites from the fundamental conservation to nominating a site for World Heritage listing. This priceless experience inspired the editorial team to pen the following article to share with our readers.

First of all, to be sanctioned under the Convention Concerning the Protection of Cultural and Natural World Heritage of 1972, tourism authority needs to be directly involved as it gains direct benefits from the tourism of national and international cultural and natural sites located in the country. Conserving something is not only about limiting permission to use or not to use. It is about saving and nurturing invaluable heritages of the mankind. Conservation - oriented, ecotourism principle must be applied to tourism policies in order to achieve as such. Therefore, it is important to mindfully manage, with the objective of conserving and protecting World Heritage sites -- so that the next generations have a chance to admire the magnificent World Heritage sites we have in our time.

Each World Heritage site is different and requires different conservation approach to be sustainable. This is a major controversial issue for every site. We cannot even apply the same approach on all natural sites in a particular country as they are of different geographical settings, which entail different sets of variables and factors to be pondered about. For instance, different types of construction materials used in different sites certainly need different kind of care and maintenance. Authenticity of World Heritage sites is one of the main concerns surrounding conservation and restoration approach. In some countries where large stones were used to build monuments and buildings, this concern is relatively minimal because these large stones can survive thousands of years without much wear and tear. However, for countries where using wood is a core of their construction method - such as Japan, China, or Finland - this material issue becomes a major head-throbbing concern because the

ยังได้เขียนกันในทางปฏิบัติว่า จะช่วยให้เกิดความยั่งยืนหรือไม่ยั่งยืนแล้วแต่ความจำเป็นของมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาตินั้นๆ แม้กระทั่งแหล่งในกลุ่มเดียวกันที่เป็นธรรมชาติ การที่จะอนุรักษ์และบริหารจัดการแต่ละแห่งก็ยังคงเหมือนกันไม่ได้ในทุกเรื่อง เพราะที่ตั้งและตัวแปรของมันแตกต่างกัน เช่นเดียวกันในแหล่งวัฒนธรรมต่างๆ วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างก็ไม่เหมือนกัน การดูแลบำรุงรักษาก็ย่อมไม่เหมือนกัน ความดั้งเดิม (authenticity) ของมรดกโลก การที่จะอนุรักษ์ บูรณะซ่อมแซมจะต้องไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องวัสดุที่จะนำมาใช้ แต่แหล่งวัฒนธรรมของบางประเทศใช้วัสดุที่ทนต่อการสึกกร่อน แม้เวลาผ่านไปนับพันปี พบว่าไม่มีความเสื่อมในตัวมันเองเพราะมันเป็นหินขนาดใหญ่ แต่มรดกโลกในบางประเทศอย่างญี่ปุ่น จีน หรือ ฟินแลนด์ สร้างด้วยไม้ ดังนั้นในกรณีที่ต้องซ่อมแซมและไม่มีไม้ชนิดนั้นแล้ว ก็ต้องเอาไม้ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ประเด็นนี้เป็นจุดที่จะมาวินิจฉัยว่ามันมีลักษณะเหมือนของดั้งเดิมหรือไม่ รายละเอียดของการเปลี่ยนแปลงจะอยู่ใน Venice charter 1964

กรอบเรื่องของการอนุรักษ์ มาตรการและหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการอนุรักษ์ สำหรับมรดกโลกทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ปรากฏอยู่ในข้อบัญญัติของคณะกรรมการมรดกโลกซึ่งเรียกว่า Operation guideline ซึ่งจะรวมเอาเรื่องทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับแหล่งมรดกโลก โดยคณะกรรมการมรดกโลกเป็นผู้พิจารณาและกำหนดขึ้นเป็นแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของมรดกโลก ตั้งแต่เริ่มขึ้นทะเบียนไปจนถึง การติดตามตรวจสอบและการขึ้นทะเบียนเป็นภาวะอันตราย เมื่อแหล่งใดได้ถูกขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้ว แต่ได้รับการดูแลไม่ดีจนแหล่งมรดกโลกนั้นเกิดความเสียหายเสื่อมโทรมอย่างมาก ก็จะถูกขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งที่อยู่ในภาวะอันตราย และหากยังไม่ได้รับการแก้ไขก็มีความจำเป็นต้องถอดถอนแต่ถ้าดีขึ้นก็จะคืนทะเบียนให้ใหม่ แต่ก่อนที่จะมีการถอดถอนนั้นจะได้รับการเตือนก่อนตามอนุสัญญาว่าการดูแลรักษาแหล่งมรดกโลกเป็นหน้าที่ของประเทศเจ้าของแหล่งนั้นๆ

ทั้งนี้การขึ้นทะเบียนมรดกโลกในภาวะอันตรายนั้น เป็นที่คณะกรรมการมรดกโลกกำหนดขึ้นมาใช้ เพื่อรัฐสมาชิกที่เป็นผู้ดูแลรักษามรดกโลกนั้นๆ คอยดูแลรักษาและเป็นมาตรการเพื่อเตือนให้รู้ว่าสภาพของแหล่งมรดกโลกที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้นั้นอยู่ในภาวะอันตรายต้องรีบบริหารจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้มีความปลอดภัย และชุมชนนานาชาติจะต้องร่วมกันให้ความช่วยเหลือ กลไกดังกล่าวจะใช้กับประเทศรัฐสมาชิกที่เป็นเจ้าของแหล่งเพื่อปฏิบัติงานกับคณะกรรมการมรดกโลก โดยมีวิธีการ ดังนี้

- รัฐสมาชิกมีภาระหน้าที่ในการเสนอรายงานประจำปีเกี่ยวกับเรื่องการบริหารจัดการ ปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนจำเป็นต้องออกกฎหมายหรือเปลี่ยนแปลงกฎหมายเพื่อคุ้มครองหรือมีมาตรการในการบริหารอย่างหนึ่งอย่างใดที่จำเป็นจะต้องทำ ทั้งที่ทำไปแล้วหรือยังไม่ได้ทำ ก็ต้องปรากฏในรายงาน
- ทางฝ่ายคณะกรรมการฯ ได้กำหนดวิธีการในการตรวจสอบและกลไกของการตรวจสอบ หลังจากที่รัฐสมาชิกทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับสภาพสถานการณ์ของมรดกโลกของดินแดนของตนมายังคณะกรรมการ ทางฝ่ายองค์กรที่ปรึกษา ได้แก่ รัฐสมาชิกสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (International Council on Monuments

same kind of wood is no longer be available for restoring the ancient buildings. To decide on which kind of wood would be the most similar and suitable for replacing the obsolete ancient wood in World Heritage sites is a very delicate process. Such protocols for changes are to be referred from the international framework in the Venice Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites of 1964.

World Heritage Committee has developed a compilation of conservation frameworks, measures, and precise criteria for the inscription of properties on the World Heritage List called the Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention. The guidelines lay out details of every step starting from preparing for nominations to monitoring the state of conservation of World Heritage properties, as well as the criteria for delisting poorly managed World Heritage sites, which would be registered on the World Heritage in Danger List. World Heritage in Danger properties would be under the care of the country the sites are located while they are evaluated. Possible remedial approaches are to be identified before the eventual deletion of the properties from the World Heritage List. If the properties are later restored to meet World Heritage List's criteria, they can be inscribed on the list again.

Nevertheless, for a World Heritage site to be listed on World Heritage in Danger List is not a punishment from World Heritage Committee to the contracting country responsible for the site. It is a crucial warning measure of the state of the property and the urgency of restoration the site needs, which requires restoration efforts from the country the site is located as well as from the International Assistance. Such cooperation mechanism formed between States Party that the site is located and the World Heritage Committee can be laid out in steps as follows.

- International States Parties are obliged to submit annual periodic report on legislative and administration provisions which they have adopted and other actions which they have taken since the application of this Convention, together with details of the experience acquired in this field, as well as planned items not yet implemented.
- World Heritage Committee provides evaluation and monitoring process after receiving a periodic report from a States Party. International Council on Monuments and Sites (ICOMOS) serves as cultural Advisory Bodies, while International Union of Conservation of Nature and Natural Resources

and Sites หรือ ICOMOS) เป็นทางด้านวัฒนธรรม และในกรณีของทางธรรมชาติ ได้แก่ สหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (International Union of Conservation of Nature and Natural Resources หรือ World Conservation Union : IUCN) ใน ICOMOS ซึ่งมีเครือข่ายที่ไม่ใช่ของรัฐอยู่ทั่วโลก และมีคณะกรรมการของแต่ละประเทศที่เป็นกลุ่มของกลไกที่ช่วยในการประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องการก่อสร้าง การอนุรักษ์วัสดุ และความรู้ด้านเทคนิคของการดูแลแหล่งวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีอีกหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการมรดกโลก ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส เป็นผู้ช่วยกระตุ้นการตรวจสอบอีกทางหนึ่ง

- การตรวจสอบในขั้นสุดท้ายก็คือ เปรียบเทียบรายงานที่ประเทศสมาชิกที่เป็นรายงานประจำปีไปรวมกับการตรวจสอบของ ICOMOS หรือ IUCN แล้วแต่กรณี และรวมกับรายงานของฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ โดยจะแบ่งกันทำเป็นภูมิภาค ภูมิภาคละ 5 ปีต่อครั้ง โดยแบ่งเป็นกลุ่ม ประเทศไทยอยู่กลุ่มเอเชียแปซิฟิก กลุ่มอื่นๆ ก็มีอเมริกาเหนือ อเมริกา ออฟริกา และอาหรับ ทั้งหมดก็เป็น 5 กลุ่มด้วยกัน รายงานทั้งหมดจะถูกนำเสนอไปยังที่ประชุมใหญ่พิจารณาตรวจสอบมรดกโลกที่ได้มีการขึ้นทะเบียนไว้แล้วว่ามีสภาพอย่างไร ถ้าอยู่ในลักษณะซึ่งกำลังมีการดำเนินการเพื่อจะแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้นในที่ประชุมก็รับทราบ และจะมีมติว่าขอให้รัฐสมาชิกปฏิบัติตามรายงานการศึกษาแล้วแต่กรณี
- ถ้าหากมรดกโลกแห่งใดอยู่ในภาวะของการอนุรักษ์ที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ เกิดความเสื่อมโทรม คณะกรรมการฯ จะพิจารณาตามข้อเสนอแนะหรือตามที่ที่ประชุมอภิปรายกันเพื่อระดมเงินทุนเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และให้ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคต่างๆ จากประเทศหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาช่วยเหลือ ถ้ามันร้ายแรงมากยิ่งขึ้น ก็จำเป็นที่จะต้องพิจารณาว่าควรลบชื่อออกหรือไม่หรือยังให้คงอยู่ ซึ่งการลบชื่อนี้จะเป็นมาตรการขั้นสุดท้ายในการที่จะเป็นข้อชี้ว่ารัฐสมาชิกที่เป็นเจ้าของแหล่งจำเป็นต้องทำอะไรให้มากกว่าที่ทำมา

สำหรับการขึ้นทะเบียนมรดกรายชื่อนั้นจะมาจากบัญชี Tentative List จะต้องมีการประเมินผลว่าแหล่งที่ขอขึ้นทะเบียนนั้นขึ้นด้วยหลักเกณฑ์เหตุผลอะไร สภาพขณะนั้นเป็นอย่างไร โดยจะมีการเข้าไปสำรวจ โดยถ้าเป็นเรื่องธรรมชาติ IUCN ก็จะเป็นผู้ดำเนินการ หากเป็นเรื่องวัฒนธรรมก็ให้ ICOMOS เป็นผู้ประเมินว่าจะขึ้นทะเบียนหรือไม่

นอกจากนี้ ใน Operation Guideline มีการระบุเรื่องการกำหนดพื้นที่ของแหล่งให้ชัดเจนดินแดน อันนี้ใช้ได้ทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม ถ้าหากว่ามีทรัพย์สินอยู่ในลักษณะทางวัฒนธรรมในยุคสมัยเดียวกันรูปแบบเดียวกันอยู่หลายแห่งของประเทศหนึ่งประเทศใดก็ตาม สามารถขอเสนอขึ้นเป็น Serial ได้ เรียกว่า Serial Nomination เช่น กรณีของประเทศญี่ปุ่น ที่มีหมู่บ้านสถาปัตยกรรมแบบเดียวกัน 2 หมู่บ้าน ถ้าอยู่นอกประเทศเรียกว่า Transboundary

(IUCN) is responsible as Advisory Bodies for natural World Heritage sites. There are also non-governmental offices in ICOMOS in countries around the world with their committees coming together as a part of evaluation mechanism of construction, material and technical know-how needed in managing cultural sites. Moreover, related agencies such as the Secretariat to the World Heritage Committee and the World Heritage Centre in Paris, France, also play a role in the property evaluation process.

- The final step in the evaluation process is consolidating national periodic reports from the States Parties into Regional State of the World Heritage reports by adding those prepared by Advisory Bodies such as ICOMOS or IUCN, if applicable, and those prepared by the Secretariat. The consolidated evaluation reports are done by region in six-year cycle. There are 5 regions in total, namely Arab States, Africa, Asia and the Pacific, Latin America and the Caribbean, and Europe and North America region. All Regional State of the World Heritage reports will be presented to the World Heritage Committee, who would review the issues raised regarding the inscribed World Heritage properties and then vote to get resolutions to fix the issues at hand.
- Any of the World Heritage properties not taken care properly and deteriorating would be up for International Assistance grant. Technical assistance will be solicited from related countries or agencies before the final evaluation if the site should be removed from the List. Removing a World Heritage site from the List serves as the last-resort punishment and also the final reflection of what the government where the site is located should have done more to protect it.

As for World Heritage nominations, properties on the Tentative List would be reviewed according to the selection criteria and current state evaluated by field inspection. IUCN would take the responsibility for natural properties, while ICOMOS would take the responsibility for cultural World Heritage.

In addition, the Operational Guidelines also include allocation of new territories in controversial areas like borders between countries. For instance, if there are multiple properties exhibiting a similar culture and architecture across countries in a region, and one of the countries wants to nominate the site to become a World Heritage site. The other properties sharing the same culture and

แต่ต้องเหมือนกัน ซึ่งในอดีตมีตัวอย่างที่ทางสหรัฐอเมริกาขอขึ้นทะเบียนแหล่งธรรมชาติซึ่งอยู่ทางตอนเหนือติดเขตแคนาดา ทางคณะกรรมการฯ เสนอว่ามีพื้นที่ที่เป็นของแคนาดาอยู่ด้วยควรเป็นที่อนุรักษ์เหมือนกัน ขอให้ไปปรึกษากับแคนาดาจะได้ขึ้นทะเบียนร่วมกัน ซึ่งสหรัฐฯ ก็ทำตามนั้น อีก 4 - 5 ปีต่อมาก็ขึ้นทะเบียนสำหรับเรื่องนครวัด ผมดูแล้วไม่มีแผนจัดการ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ การลักขโมยก็มีมาก ไม่มีกฎหมายคุ้มครอง แต่มีการวิ่งเต้นโดยมีประเทศฝรั่งเศส และญี่ปุ่นเป็นผู้สนับสนุน ซึ่งผมค้านในที่ประชุม ซึ่งผมกล่าวในที่ประชุมว่า “ผมเองรู้สึกไม่สบายใจที่ต้องตัดสินใจทำอะไรไปในเรื่องซึ่งดูราวกับว่าไม่เป็นการเกื้อกูลกับประเทศเพื่อนบ้าน ผมบอกว่าเขมรกับไทยสัมพันธ์กันดี ประเทศไทยให้ความช่วยเหลือทางด้านโบราณคดี แต่ในฐานะถ้าพิจารณาในแง่ผมเป็นผู้แทนประเทศไทยก็ต้องสนับสนุนเพื่อนบ้าน เราที่มีความสัมพันธ์กันดีก็ช่วยเหลือกันนั้นก็ช่วยกันหน่อย แต่ในอีกฐานะหนึ่งผมว่ามันก็ในฐานะเป็นกรรมการคนหนึ่ง ใน 21 ประเทศ ผมจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ หากไม่ตรงหลักเกณฑ์ผมก็ไม่สามารถสนับสนุนได้ ซึ่งในที่สุดจบลงด้วยการเอานครวัดขึ้นทะเบียนให้อยู่ในภาวะอันตรายพร้อมกับที่ประกาศว่ารับขึ้นทะเบียนมรดกโลก ในหลักการประกาศขึ้นภาวะอันตรายก็ต้องชี้แจงว่าจะไปบ้างที่ขาดตกบกพร่องและให้รัฐสมาชิกกันพญาไปจัดการเรื่องเหล่านี้ทันที”

ส่วนเรื่องความยั่งยืนของมรดกโลกของประเทศไทยที่เราได้ขึ้นทะเบียนแล้ว การจะอนุรักษ์ให้ยั่งยืนนั้นมีหลายเงื่อนไขและรายละเอียดอย่างเรื่องพิพิธภัณฑสถานเขมรก็ต้องปรับปรุง เนื่องจากบ้านเขมรเป็นพื้นที่เปิดที่จัดแสดงโครงกระดูก หรืออย่างที่อยู่ชุมชนหมู่บ้านโปรตุเกสนานๆ เข้ามันก็จะผุพัง สิ่งที่เราต้องทำก็คือ ต้องใช้วิธีการที่เขาทำกันมากในแคนาดา รัสเซีย จีน คือการจำลองส่วนที่จะนำมาแสดง โครงกระดูกเขาทำเป็นของเทียม คือทำด้วยเรซิน ซึ่งหล่อแล้วออกมาเหมือนกับของจริง แต่ความจริงเป็นของปลอมทั้งนั้น ของจริงนั้นเก็บอยู่ในที่ๆ ซึ่งไม่สูญสลาย

ที่เล่ามาทั้งหมดก็เป็นเรื่องที่ดีที่คนไทยน่าจะได้รับการทราบไว้ เพื่อจะได้เข้าใจและสามารถมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์เพื่อความยั่งยืนต่อไปได้ ทั้งนี้กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ท่านผู้อ่านได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องของการบริหารจัดการมรดกโลกอย่างยั่งยืนไม่มากนักน้อย และเนื่องจากศาสตราจารย์ ดร.อดุลเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมาก ทางกองบรรณาธิการจะพยายามนำเรื่องราวในประเด็นที่สำคัญต่างๆ มาเล่าสู่กันฟังในคราวต่อไป ๒๕

architecture can also be nominated as Serial in Serial Nominations. For example, Japan has two villages sharing the same architecture listed as World Heritage. If these properties are not in the same country, they are called Tran boundary properties. Another instance is a U.S. property nominated for a natural World Heritage site. However, the site is located in an area jointly - owned by Canada. Therefore, the Committee recommended that the United States of America jointly nominate the site with Canada for the Tentative List.

Four to five years post that, there was the Angkor Wat, which at the time obviously lacked a good administration, shorted of manpower and legislative measures, and was frequently looted. France took the lead in nominating the site, supported by Japan. However, in his own words, Prof. Adul opposed it because, “I wasn’t comfortable making a call on something not beneficial to my own neighboring country like Cambodia. Cambodia and Thailand have nurtured a good relationship. Thailand even provided Cambodia with archaeological assistance for Angkor Wat and I want to help out wherever I can. On the contrary, I wore another hat as one of 21 committee members of international countries and I had to oblige to a set of criteria. I couldn’t support a case that didn’t meet our criteria. It eventually turned out that Angkor Wat was listed as a World Heritage in Danger site and at the same time was announced as a World Heritage site. At this point, Cambodia was then informed of the urgent needs of the property as a World Heritage in Danger site.”

For Thailand, Prof. Dr. Adul stated that we also need to meet the criteria for administrating our World Heritage properties properly. For example, Ban Chiang Archaeological Site is an outdoor museum, where the bones and the artifacts are displayed out in the open, and that way they will keep deteriorating. In a sustainable approach done in many countries such as Canada, Russia, and China, we need to keep the original artifacts safe and display only the imitated ones, such as bones made from resin.

Finally, it is important for all Thais to be aware of and to be able to involve in sustainable conservation. The editor Environment and Nature Journal hopes to bring you more insights from the talented Prof. Dr. Adul in our upcoming issues. ๒๖

“มรดกโลก” มรดกเรา มรดกเขา มรดกใคร? “World Heritage” Ours, Theirs, or Whose?

บรรณาธิการ
Editor

ในช่วงไม่นานที่ผ่านมา กระแสเรื่องมรดกโลก ถูกนำมาเป็นประเด็นข่าวใหญ่ในพื้นที่สื่อมวลชนหลายแขนง จากกรณีที่เป็นข้อพิพาทในเรื่องการประกาศสิทธิครอบครองปราสาทเขาพระวิหาร ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ ทั้งในส่วนที่มองเห็นสามารถประเมินออกมาเป็นตัวเลขได้ อย่างเช่นจำนวนพื้นที่ หรือแม้แต่เม็ดเงินจากธุรกิจท่องเที่ยวที่จะหลั่งไหลตามมาสู่ผู้ครอบครอง และยังมีส่วนที่มองไม่เห็น แต่เป็นประเด็นที่เป็นตัวจุดชนวนสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเมืองในท้องถิ่น หรือประเด็นที่ดูเหมือนคู่พิพาททั้งสองฝ่ายต่างก็มีคำว่า “ศักดิ์ศรี” เป็นเดิมพันสำคัญทำให้ยากที่จะคาดเดาบทสรุปของคดีรื้อระดับโลกคดีนี้ได้

ในขณะที่มรดกโลกจากข้างต้น ยังเป็นเรื่องราวที่ยังไม่สามารถหาบทสรุปได้ หากแต่มองย้อนกลับไปในคลังสมบัติของชาติ เรายังมีมรดกโลกอยู่ในครอบครองที่ไม่ต้องแย่งชิงกรรมสิทธิ์กับใคร

The media has just recently jumped on the bandwagon over the world heritage fever. Issue on the right of Preah Vihear Temple involves with the obvious benefit such as area or sum of money derived from tourism industry and with the hidden benefit like local politics. These can trigger conflict since both sides have their “honor” at stake. It is difficult to predict the final outcome from this global dispute.

While that world heritage is still unsettled looking into our national treasures, we will find many of our rightful world heritages. How have these existing world heritages been taken care of? Follow us to find out the current conditions of Sukhothai, Sri Satchanalai

ลองมาดูกันว่า กับสมบัติที่เราถืออยู่ในมืออยู่แล้ว ทุกวันนี้เราได้มีการดำเนินการจัดการกันไปอย่างไรบ้างแล้ว วันนี้ เราจึงพาผู้อ่านย้อนกลับไปพบกับสภาพปัจจุบัน ของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร มรดกโลกทางวัฒนธรรม ๑ ใน ๓ ของไทย ที่คณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก ได้ประกาศให้เป็นแหล่งมรดกโลก ในช่วงระหว่างปี พุทธศักราช ๒๕๓๔ และ ๒๕๓๕

มรดก.... ในมิติของคำว่าเงินทอง

หากย้อนกลับไปในช่วงประมาณ ๑๕ ปีก่อน ตอนที่ประเทศไทย ได้รับการพิจารณาจากองค์การยูเนสโก ให้แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และธรรมชาติของไทยเป็นแหล่งมรดกโลกอันมีความสำคัญของมนุษยชาติ โดยมีพื้นที่ ๔ แห่งคือ “อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร” “อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา” “แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง” และ “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร” ได้รับการบรรจุอยู่ในบัญชีรายชื่อแหล่งมรดกโลก อันนำมาซึ่งชื่อเสียง และความภูมิใจ แต่สิ่งที่ชาวบ้านในจังหวัดสุโขทัย อยุธยา และอุตรธานี ได้รับมากกว่านั้น คือ การเป็นแหล่งที่มาของรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวนมาก ทั้งร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก

เกสเจ้าท์ รวมทั้งบริการเช่าจักรยานเพื่อใช้เป็นพาหนะนำชม ภูมิทัศน์ทั่วไปของโบราณสถาน ที่เปิดตัวตามกันมาอย่างมากมาย แม้ค้าร้านขายของที่ระลึกแห่งหนึ่งในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ได้บอกกับเราว่า ช่วงที่มีการเปิดตัวใหม่ๆ ค้าขายรายได้เยอะมากต้องจ้างคนงานมาช่วยขายของ แต่ถึงวันนี้แม้ว่าจะไม่มีงานหรือการประชาสัมพันธ์พิเศษใดๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาก็ยังเป็นแหล่งที่มาของรายได้ให้กับผู้คนมากมายที่นี่

มรดก.... ที่นำมาซึ่งการงาน

ทุกวันนี้ตั้งแต่เช้าจรดเย็น นอกจากเราจะได้นักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เดินทางมาจากทุกมุมโลกแล้ว เรายังจะเห็นผู้คนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ มีอาชีพ อันเกี่ยวข้องกับการดูแลอุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งรอยยิ้มแห่งความสุข เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่เหมือนกับว่าพวกเขาไม่มีความเหนื่อยล้าจากหน้าที่การงาน นั้นอาจจะเพราะสิ่งที่พวกเขาทำอยู่นั้น มันคือความภูมิใจที่ได้ทำอะไรให้กับบ้านเกิดของตนเอง

คุณขวัญหล้า ลำจวน วิทยากรประจำอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย เป็นคนหนึ่งที่ตัดสินใจที่จะใช้ชีวิตในส่วนของหน้าที่การงานให้กับถิ่นฐานบ้านเกิด คุณขวัญหล้าจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งแม้จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสาขางานที่ทำอยู่ แต่เมื่อหน้าที่การงานกำหนดให้ต้องศึกษาค้นคว้าทั้งจากตำรา จากบทความ และจากบุคคลที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ความรู้ที่ได้จากสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ก่อให้เกิดความรักและภาคภูมิใจในถิ่นฐานบ้านเกิดของตัวเองมากขึ้นกว่าครั้งก่อนทำให้เธอทุ่มเทเวลาให้กับการทำงานที่นี้มากกว่า ๑๐ ปี แล้ว

คุณขวัญหล้าเลือกที่จะศึกษาต่อในสาขาศึกษาศาสตร์ เอกแนะแนว เพื่อจะนำทฤษฎีและทักษะในเรื่องของการให้ข้อมูลความรู้แก่กลุ่มคนในลักษณะต่างๆ มาประยุกต์ใช้กับนักท่องเที่ยวที่

Kampaengphet Historical Parks, the world cultural heritage 1 in 3 of Thailand that the World Heritage Committee of the Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage has declared world heritage between the year 1991 and 1992.

Heritage.... Of Monetary Aspect

Fifteen years ago, UNESCO declared Thailand's natural and cultural heritage, the world heritage of significance to mankind. The four sites "Sukhothai, Sri Satchanalai, Kampaengphet Historical Parks," "Ayutthaya Historical Park," "Ban Chiang Archaeological Site," and "Thungyai-Huai Kha Khaeng Wildlife Sanctuaries" were enlisted on world heritage. This has brought fame and pride, but for the locals in Sukhothai, Ayutthaya, and Udonthani, they have more than that. Huge income is from tourists for restaurant, souvenir shops, guesthouse, as well as bicycle rental for area sight-seeing. A souvenir vendor in the Sukhothai Historical Park told us about her business from the start that it was in high demand that she had to hire for helpers. Even today without special events, tourists still visit the site and bring locals good source of income.

Heritage.... Brought Job

Everyday from morning through evening, besides tourists from around the world, we can see locals who make a living in the Historical Park with their happy smiles. It indicates a good morale as they are never tired of working since their jobs are the pride of their homeland.

Miss Kwanla Lumjuen, a field expert at Sri Satchanalai Historical Park has devoted her life for her homeland. She graduated in Economics. Despite her unrelated field of study, her job requires that she researches from books, articles, and experts. The knowledge acquired from these sources forms her passion and pride for her homeland. She has devoted for this job for over 10 years.

Miss Kwanla chose to pursue her study in Education, majoring in guidance so she can apply theory and skill on knowledge sharing for people to tourists who have different background, attention, and interest. Her job is to communicate to these groups of people to the best of her knowledge. Miss Kwanla gave an interesting point of view that besides differences in age and education background of groups of visitors, ethnicity between Thai and foreigners are also significant worthy of consideration.

มาเข้าชมที่แต่ละกลุ่มก็มีพื้นฐานความรู้ รวมไปถึงสมาธิและความสนใจที่ไม่เท่ากัน โจทย์ของเธอคือจะจัดการอย่างไรเพื่อสื่อความหมายกับกลุ่มคนต่างๆ เหล่านั้นให้ดีที่สุด ซึ่งคุณขวัญหล้าได้ให้ความเห็นที่น่าสนใจมากในประเด็นหนึ่งว่า นอกจากความแตกต่างในเรื่องของอายุและพื้นฐานการศึกษาที่ทำให้กลุ่มผู้เข้าชมอุทยานมีความแตกต่างกันแล้ว ยังมีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติของกลุ่มผู้เข้าชมระหว่างคนไทยเจ้าของประเทศ กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่เป็นความต่างที่มีนัยสำคัญที่เราควรนำมาขบคิดไตร่ตรองถึงสาเหตุที่มาที่ไปอีกด้วย

“คือคนต่างชาติเค้าจะสนใจมากกว่า ตั้งแต่ความเป็นมาของเมือง สิ่งก่อสร้างแต่ละอย่างมันมีที่มาจากแรงบันดาลใจอะไร โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ตั้งใจมาชม เวลาถามเค้าก็จะลืมหืมมากกว่า เช่นถามว่าโครงสร้างในส่วนของความเป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมลักษณะของเจดีย์แบบไหนที่เป็นของสุโขทัยแท้แบบไหนได้รับอิทธิพลทางด้านศิลปวัฒนธรรมจากเขมร เพราะเขาจะศึกษาข้อมูลมาบ้างพอสมควร”

คุณขวัญหล้าเล่าว่า ความคิดเห็นของผู้เข้าชมในเรื่องของการพัฒนาจัดการ สำหรับคนไทย ก็มักจะเป็นเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย อย่างเช่นห้องน้ำ ที่ดูเหมือนจะยังมีไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีลักษณะมากขึ้นเป็นคณะใหญ่ แต่สำหรับชาวต่างชาตินั้น คุณขวัญหล้ามีมุมมองจากประสบการณ์ของเธอว่า

“อาจจะมีเรื่องที่พัก ที่อยู่ใกล้ๆ ซึ่งที่นี้ก็ยังมันน้อย เพราะนักท่องเที่ยวที่สนใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ รูปแบบรูปทรงเจดีย์บางครั้งดูทั้งวันก็ยังไม่พอไม่ครบทั้งหมด เค้าก็เลยอยากจะมีที่พักใกล้ๆ แต่เผอิญว่าที่พักในศรีสัชนาลัยยังไม่ค่อยมีเท่าไร”

นอกจากนี้ คุณขวัญหล้ายังอยากให้มีการดูแลเรื่องการจัดการทำนุบำรุง รักษาโครงสร้างของสิ่งปลูกสร้างโบราณล้ำค่าต่างๆ เหล่านี้ไม่ให้ชำรุดทรุดโทรมไป รวมไปถึงต้องป้องกันในด้านเขตเมืองใหม่ที่ไม่ควรให้มีสิ่งก่อสร้างใดๆ ที่จะมาบดบังภูมิทัศน์ของอุทยานฯ “นอกจากนั้นสภาพแวดล้อมของชุมชนก่อนที่จะเข้ามาที่นี่ ก็อยากให้มันดูดีมากด้วย ซึ่งก็น่าจะเป็นไปได้อย่างดี เพราะการจัดโซนของที่นี่ ตั้งแต่แผนแม่บทของทางอุทยาน เบื้องต้นเท่าที่ได้เคยอ่านมา หรือแม้กระทั่งหัวหน้าอุทยานหลายๆ ท่านได้ให้ความสำคัญกับการก่อสร้างสิ่งต่างๆ ให้มีความกลมกลืนกับภูมิทัศน์ด้วย ที่สำคัญเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ หากไม่นับผู้บริหาร ข้าราชการ และนักโบราณคดี ทุกคนที่ทำงานด้วยกันก็เป็นคนที่อยู่ในท้องถิ่น การประสานงาน การชี้แจงก็ทำได้ง่าย มีความเข้าใจกันได้ดี เพราะทุกคนรักที่นี่ค่ะ”

คุณขวัญหล้าได้ทิ้งท้ายการให้สัมภาษณ์ไว้อย่างน่าสนใจเพราะแม้จะได้ชื่อว่าเป็นมรดกโลกแล้ว แต่ก็คงจะไม่ได้มีความหมายอะไรหากปราศจากความรักและความภาคภูมิใจจากคนในท้องถิ่น ซึ่งคนกลุ่มนี้เองที่จะเป็นผู้รักษามรดกโลกให้ยั่งยืนต่อไป

มรดก.... ก็ยังคงความงดงามอยู่เสมอ

หากเปรียบศรีสัชนาลัยเป็นหญิงสาว ความงามเพียบพร้อมของเธอ ก็คงฉายเสน่ห์ตราตรึงใจผู้คนที่ได้เคยพบเห็น จนหลายคนต้องแวะเวียนกลับมาเยี่ยมชมอีกหลายต่อหลายครั้ง

“Foreigners seem to have more interests from the origin of the city. Each building has been built from some inspiration. Especially, international tourists like to ask in details such as structure and pattern of architecture, which pagoda is an authentic Sukhothai, which has been influenced from Cambodian cultural art since they have had gathered some information beforehand.”

Miss Kwanla went on to say that the opinions of Thai tourists were mostly concerned about the construction of something for convenience such as restroom which seems insufficient to accommodate Thai tourists which usually come in big group. For foreign tourists, Miss Kwanla gave a viewpoint from her experience that: “Probably the most wanted for them is nearby accommodation since there are too few of them. These tourists are interested in the history, structure of pagoda and they cannot catch them all up in a day. Accommodation here in Sri Satchanalai is not enough.”

Moreover, Miss Kwanla also wants the maintenance of these valuable constructions in order to prevent deterioration which includes the protection of new city quarter to let no constructions blocking the view of the park landscape.

“Besides, the community environment here should be better. It could be done through zoning. Basically, master plan of the park from what I read or knew that many heads of the park paid more attention to constructions which must look clean with the landscape. More importantly, the majority of officials here, excluding executives, state officers, and archeologists, everybody works together with the locals. Cooperation and response are easy to do since they have good understanding and are in a loving atmosphere.”

Miss Kwanla gave a final interesting opinion that even world heritage could be meaningless if not for the love and pride of the locals that keep the world heritage alive.

Heritage.... Everlasting Beauty

If we compare Sri Satchanalai to a girl, her beauty is so appealing that many people must come back to her.

Professor Komsan Theerapabwong, Assistant Dean of International Affairs, Department of Architecture, Chiang Mai University, is another one who has been indulged into the beauty of Sri Satchanalai. The impression come not only from the appearance but also a deep study and understanding in its history and culture.

อาจารย์คมสัน อธิราชพงศ์ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายต่างประเทศ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็เป็นอีกหนึ่งบุรุษที่หลงใหลในความงามของศรีสัชนาลัย ซึ่งเป็นความประทับใจที่มีได้เพียงเกิดจากการชื่นชมด้วยสายตา หากแต่ยังมีการศึกษาในด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม จนเกิดเป็นความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

“ครั้งแรกที่ผมได้เห็น สิ่งแรกสุดที่ผมประทับใจคือเรื่องของการวางผังของที่นี่ เรื่องแกนเมือง ตำแหน่งของแม่น้ำยม แต่พอได้มาดูครั้งที่สอง ครั้งที่สาม ก็ได้เห็นลึกถึงเรื่องวัฒนธรรม ตั้งแต่การทำเตาทุเรียง หม้อ ไห ต่างๆ ยิ่งทำให้ผมรู้สึกสนใจ จนผลออกมา ทำให้เห็นว่าที่นี่มีความสำคัญมากกว่าสุโขทัยด้วยซ้ำ สำหรับผม มันมีอะไรอยู่ในนั้น นอกจากสภาพที่มีอยู่ ลักษณะของวัดที่วาง โอโห.. ผมว่ามันประทับใจมากกว่าที่เคยได้ดูมา”

เป็นความประทับใจ ที่จะเรียกว่ารักแรกพบก็คงไม่ผิดนัก เพราะหลังจากนั้น เมื่อใดที่มีโอกาส อาจารย์คมสันก็จะแวะเวียนมาเยี่ยมชมสถานที่แห่งนี้เสมอ แต่ไม่ว่าครั้งไหน มนต์เสน่ห์แห่งศรีสัชนาลัย ก็ดูจะไม่เสื่อมคลาย นอกเหนือไปจากนั้น ในฐานะของสถาปนิก ศรีสัชนาลัยในมิติความสนใจของอาจารย์คมสันจึงมีเรื่องของการจัดวางผังเมืองปนอยู่ด้วย ซึ่งในแง่นี้ ศรีสัชนาลัยก็เปรียบเหมือนลายแทงที่หากมีผู้ที่สามารถถอดรหัสลายแทงนี้ได้ ก็จะสามารถเข้าใจประวัติศาสตร์ รวมไปถึงแนวคิดของบรรพบุรุษที่เป็นรากเหง้าของเราได้

“ผมชอบเมืองเก่าๆ ที่ยังมีคนอยู่ด้วยมากกว่า อย่างเวลาไปเวนิส หรือ ฟลอเรนซ์ คือมันมีชีวิตชีวาของคนอยู่ในนั้น มันมีคนขายของ มีมุมที่คนนั่งคุยกัน กินกาแฟ มีการเจริญเติบโตเล็กๆ ของผู้คนในเมือง แต่ที่เราอยู่ที่นี่คือ มันถูกแยกส่วน มันดูแห้ง กลายเป็นว่า

“The first time I saw it, my initial impression was the town planning like the positions of town center and the river Yom. On my later visits, I looked into the culture from pottery making and it has my interests. To me it even could be more important than Sukhothai. There is something in there beyond present conditions or the position of temples. Wow! This is so impressive!”

It was an impression at first sight. Later on whenever he has a chance, Prof. Komsan always pays a visit at Sri Satchanalai. Each time its charm has never faded away. Besides, as an architect, Sri Satchanalai contains what Prof. Komsan is interested in, town planning. This aspect, Sri Satchanalai resembles a treasure map. Whoever be able to unlock it will find himself understand history and our root through ancestors' mindset.

“I like living old towns. Like Venice or Florence, people are still living in there. There are plenty of human's way of life, traders, caf at the corner, and a city slowly flourishing. Here, we have separated them. They look dull. People live in one zone or maybe this is because we are accustomed to it as it is easy to handle.”

The knowledge and experience gained from travelling abroad, Prof. Komsan has many good ideas on development and management of this world heritage masterpiece.

“Technology can be applied for knowledge or information sharing like the headset or earphone. We can use it as a self-learning tool while walking. What am I interested in, I can learn it by just pressing the button and listen to the information. This temple has a lot to offer and there is no need to go by a large group. This can be an effective way of data presentation.”

“Or perhaps, using electricity like lighting show in the evening, Sri Satchanalai is very charming through time. Will it be in the daybreak, daytime, evening, or nighttime, its beauty is distinguishable.”

Prof. Komsan's suggestions might attract many disagreements, for example; budget appropriation received from the state is insufficient. However, what does the insufficient really mean? Can it be a total lack of money or just bad allocation. As a Chiang Mai resident, Prof. Komsan gives us an example:

“We try to invest a lot, Chiang Mai for example, the Night Safari needs a lot of money with new constructions and animals. Tourists can find this type of attraction in many countries. In Thailand, there are so

ชาวบ้านอยู่อีกโซนหนึ่ง ซึ่งมันก็อาจจะเป็นสิ่งที่เราคุ้นเคยกันอยู่ เพราะมันดูจัดการง่ายกว่า”

จากความรู้และประสบการณ์ที่ได้มีโอกาสเดินทางไปต่างประเทศ ทำให้อาจารย์คมสันมีความคิดดีๆ มากมาย ในการที่จะพัฒนาและจัดการกับมรดกโลกชิ้นเอกแห่งนี้

“มันอาจจะมีเรื่องของเทคโนโลยีที่เขาเข้ามาใช้ได้กับการให้ความรู้ ให้ข้อมูล เช่นชุดหูฟังเคลื่อนที่ ที่เราสามารถฟังได้เองเวลาเดิน คือผมอยากจะไปจุดไหนผมก็ไป สนใจอะไรก็กดฟังได้สบายแล้ว มาถึงวัดนั้นมีอะไรน่าสนใจ ตรงนั้น ตรงนี้มีสิ่งน่าสนใจตรงไหน ก็จะไม่ต้องเดินตามกันเป็นกลุ่มใหญ่และฟังเดี๋ยวยาวบรรยายแล้ว ซึ่งน่าจะทำให้มีประสิทธิภาพในการนำเสนอข้อมูลดีมากขึ้น”

“หรืออาจจะจัดการเรื่องไฟฟ้า แสงสี เช่น มีการจัดไลท์ติ้งตอนค่ำๆ ได้ไหม เพราะศรีสัชนาลัยหากได้ดูดีๆ มีเสน่ห์มากๆ โดยเฉพาะถ้าเราได้เห็นในหลายมิติของเวลา เข้าตรู กลางวัน เย็น ค่ำ ความสวยงามจะต่างกันเลยนะ”

ข้อเสนออาจารย์คมสัน ก็อาจถูกเบรกจากใครหลายคนด้วยคำว่า งบประมาณจากภาครัฐมีไม่เพียงพอ แต่คำว่าไม่เพียงพอั้น แปลว่า ไม่มี หรือมี แต่ขาดการจัดสรรปันส่วนที่ดี? ในฐานะที่เป็นคนเชียงใหม่ อาจารย์ยกตัวอย่างใกล้ตัวออกมาให้เราได้เห็นภาพ

“เรามีความพยายามลงทุนมากมาย เพื่อจะจัดอะไรอย่างนี้ เช่นที่เชียงใหม่ เราเพิ่งเปิด Night safari ลงทุนเยอะมาก ต้องสร้างที่ใหม่ๆ ต้องหาสัตว์มาก ซึ่งสัตว์อาจจะไม่ได้ชอบ หรือนักท่องเที่ยวอาจจะเห็นสิ่งเหล่านี้ในประเทศอื่นก็ได้ แต่ถ้ามาที่นี่ ของดีๆ เรามีอยู่แล้ว และก็ไม่มีในที่อื่นด้วย จะดีกว่าไหมหากทำได้ขึ้นมา”

“ซึ่งหากทำได้อย่าง Museum ที่จังหวัดอยุธยา มีการจัดแสดงที่ดีและนำเสนออย่างน่าสนใจ ก็จะดีมาก ขึ้น เพราะสิ่งที่เรามาดู ณ ตอนนี้มีเพียงแค่ Outdoor ถ้าจะมี Indoor หรือถ้ามี Museum มันก็จะจับความสนใจของเด็กได้มากขึ้นด้วย ตอนนี้อาจจะเห็นกันว่าคนที่มาเดินดู ถ้าเจออากาศร้อนๆ เข้าไป เดินได้เพียงสองวัดสามวัดก็เริ่มเหนื่อยแล้ว ระดับความสนใจก็ลดลงทันที ซึ่งก็เป็นข้อจำกัดของ Outdoor excursion อยู่แล้ว อีกอย่างที่ศรีสัชนาลัย มันกว้างและยิ่งใหญ่มาก อาจจะทำให้มองเห็นภาพรวมได้ยาก แต่ถ้าเกิดเรามีการรวมอะไรไว้ทีเดียว มีการจัดแสดงที่ดี แค่ว่าใช้ระยะเวลาครึ่งวันเรียนรู้ที่นั่นได้เลย และพอได้ออกมาเห็นของจริงก็จะยิ่งประทับใจมากขึ้น ง่ายขึ้น”

ในฐานะที่เป็นอาจารย์ หน้าที่การส่งต่อความรู้สู่รุ่นลูกรุ่นหลาน จึงเป็นหน้าที่ที่อาจารย์คมสันยินดีปฏิบัติอยู่เสมอ เช่นในครั้งที่ได้พาคณะนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่มาลงพื้นที่เพื่อศึกษาความงามทางด้านประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมไทย ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงความรู้ หากแต่รวมถึงถึงความรักและความภาคภูมิใจต่อศรีสัชนาลัย ก็จะถูกถ่ายทอดสืบต่อไปอีกด้วย

“การจะพานักศึกษามาที่นี่ก็ต้องคาดหวังอยู่แล้วครับ คือหนึ่ง เด็กจะต้องรู้ในเรื่องที่เราต้องการจะสอน คือ ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมไทย อันที่สองคงจะให้เค้าได้ Get ถึง Sense หรือ Spirit ของเมืองเก่า ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในเมืองจริงๆ นี่ ลองนึกภาพดูว่าถ้าเกิดเราย้อนกลับไปนั่ง Time machine กลับไป ทุกอย่างสมบูรณ์หมด มันคงจะอลังการมาก คงน่าตื่นตื่น ซึ่งผมคิดว่าเด็กเขาสัมผัสได้

many things that only exist here. It is already possible but is it good to make it happen?”

“It would be better if we can make museum in Ayutthaya a good exhibition and more interesting presentation. What we have now is people come to see an outdoor demonstration. Indoor showcase or museum can draw more children's attention. As we know, people get exhausted from heat and they can walk only within a few temples before getting tired. Their interests would diminish. This is a limitation of outdoor excursion. Sri Satchanalai is so vast and huge that a complete tour is difficult. But if we put all of them into one place and have a good demonstration, then people can only spend half a day to learn the site background. They then get a real trip with more impression.”

As an instructor, Prof. Komsan is willing to pass the knowledge to the younger generations. He guides a group of Chiang Mai University students on a field trip to study the beauty of history of Thai architecture. Not only the knowledge, but also passion and pride of Sri Satchanalai are passing to his students.

“Taking a field trip with students, I have expectation that they learn to understand the history of Thai architecture. I also would like to see that they have a sense or spirit of old towns by imagining what had happened here. Traveling through a time machine, everything was perfect and extraordinary. This could be so exciting and I think that they can feel it too. But it is not just looking at something, they need a mentor to guide them through so they can see the beauty and greatness, and be undoubtedly proud of this heritage.”

“To me, this place is my most favorite comparing to other places. Excuse my saying that Ayutthaya has so much garbage in there. There are things not quite right in it. Too many businesses bother tourists. Management

แต่ผมว่ามันคงจะไม่ใช่ว่าเห็นอย่างเดียว คงต้องมีอาจารย์ ต้องมีไกด์แนะนำ เพื่อเขาจะได้เห็นความงดงาม ความยิ่งใหญ่และเกิดภาคภูมิใจในมรดกชิ้นนี้อย่างชัดเจน”

“สำหรับในใจผม ที่นี่คือที่ผมชอบมากที่สุดเป็นลำดับที่ ๑ เพราะถ้าจะเทียบกับที่อื่นที่ผมไปเคยมาแล้ว ขอโทษนะครับ หากยกตัวอย่างที่อยู่ยามว่ามันมีอะไรอยู่ในนั้น มันมีบางส่วนที่ไม่เหมาะสมอยู่ในนั้น แล้วเรื่องของพยานหลักฐานการค้าขายอะไรก็มีมากเกินไป จนบางที่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกรำคาญพอสมควร ในส่วนการจัดการการตัดหญ้าให้เรียบร้อย การดูแลความสะอาดของโบราณสถานที่นี้ก็ทำได้ดีมาก ๆ ที่สำคัญคือบรรยากาศด้วยมันครับ ผมมาที่นี่ก็ครั้งแรกก็ยังไม่ค่อยประทับใจ แสงก็เป็นที่ใจ ถ่ายรูปได้ดี สถาปัตยกรรมของที่นี่ดูก็ยังมีเสน่ห์”

สำหรับผู้ที่มีโอกาสได้เดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่สำคัญๆ ต่างๆ ภายในประเทศ มากมาย ทั้งที่เป็นการท่องเที่ยว และเป็นการเดินทางด้วยหน้าที่การงาน การที่ศรีสัชนาลัยเป็นสถานที่อันดับหนึ่งในดวงใจนั้น คงบ่งบอกถึงคุณค่าของมรดกโลกแห่งนี้ได้ชัดเจน อาจารย์คมสันได้กล่าวถึงความประทับใจเป็นการปิดท้ายบทสนทนาไว้ว่า

“แม้กาลเวลาจะเปลี่ยนแปลง และผู้คนจะเปลี่ยนไป หากแต่ผมได้กลับมาที่นี่ไม่ว่าจะเมื่อไหร่ ความสวยงามและความประทับใจยังคงมีอยู่เสมอ”

เงินทองที่ไหลเข้ามางานหรือภาระที่ต้องดูแล และความงดงามอันทรงคุณค่า ไม่ว่าคุณจะมองมรดกโลกจากมุมไหน ไม่ว่ามรดกโลกจะเป็นของเราหรือไม่ คุณค่าที่แท้จริงของก้อนหินที่เรียงรายในแต่ละก้อนทับซ้อนเป็นกำแพงเมือง เสาหิน วิหาร เจดีย์ หรือพระพุทธรูป แม้จะดูทรุดโทรมลงตามกาลเวลา แต่ก็ได้มอบคุณค่าที่ยิ่งใหญ่ สื่อความหมายถึงมรดกอันสำคัญที่คนทั้งโลกควรจะร่วมมือกันช่วยรักษาไว้ เพราะผู้ที่ได้รับมรดกอันมีประโยชน์ยิ่งนี้ที่แท้จริงอาจไม่ใช่เพียงพวกเรา แต่เป็นเยาวชนคนรุ่นต่อมาของโลก ที่จะได้เห็นและประจักษ์ถึงความยิ่งใหญ่ของสิ่งที่มีความหมายที่คนหลายชั่วอายุคนก่อนหน้านี้เขาได้ริเริ่มก่อสร้างขึ้นมา โดยมีพวกเราในวันนี้ได้ร่วมกันรักษาไว้ให้สืบทอดต่อไปในอนาคต๒๖

of the site and maintenance of the yard or cleanliness of the ancient sites here have been very well done. More importantly, I find that the atmosphere here seems always beautiful and impressive. Good lighting together with architecture can enchant photography.”

For those who have chances to visit famous places in the country either for pleasure or business, Sri Satchanalai is the number one which clearly stands for its value as the world heritage. Prof. Komsan has made his final statement:

“Time and people change, but whenever I come back here, this place is always beautiful and impressive.”

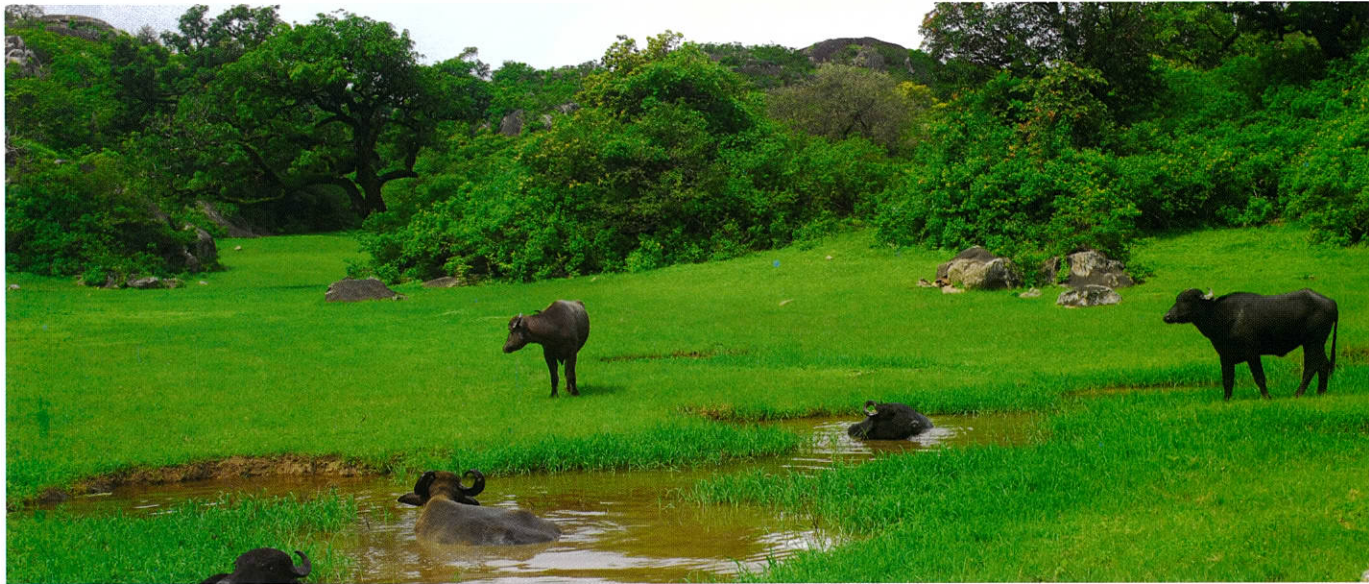
Whatever aspects we are looking into, money, job or burden on maintenance, and the beauty of the world heritage, whether or not it is our world heritage, the real value of city walls that made of stones, poles, temples, pagodas, or the Buddha images, even deteriorating through time, their greatness as important world heritages should the citizens of the world help to preserve. The heritages belong to the next generations as we have come to realize the greatness of many generations before us had initiated, and today we as a follower help carry on this mission for the future.๒๖

วันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ : ความหลากหลายทางชีวภาพกับการเกษตร

The International Day for Biological Diversity : Biological Diversity and Agriculture

เพราพรรณ ทองส้ม¹
Praopan Tongsom¹

วันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพได้ถูกกำหนดขึ้นโดยสหประชาชาติ วันนี้จึงถือเป็นวันสำคัญในระดับนานาชาติวันหนึ่ง โดยองค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้วันที่ 22 พฤษภาคมของทุกปีเป็นวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ สำนักงานเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพจึงได้ส่งเสริมให้ประเทศภาคีอนุสัญญาฯ ใช้วันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพนี้ผลักดันให้เรื่องการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนเป็นวาระแห่งชาติ โดยการจัดงานหรือกิจกรรมต่างๆ ตลอดวันสำคัญนี้ในประเทศของตนพร้อมกับนานาชาติประเทศ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้กับประชาชนทุกกลุ่มทุกสาขาอาชีพในความสำคัญของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

วันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพนั้น เดิมกำหนดให้เป็นวันที่ 29 ธันวาคมซึ่งเป็นวันที่อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพมีประเทศภาคีครบ 30 ประเทศ ทำให้อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ในปี ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) แต่เนื่องจากวันดังกล่าวอยู่ในช่วงวันคริสต์มาสและวันขึ้นปีใหม่ซึ่งเป็นช่วงเทศกาล วันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพจึงไม่อาจเป็นที่จดจำมากเท่าที่ควร ดังนั้นในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยสามัญในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2000 จึงได้มีมติให้ถือเอาวันที่มีการรับรองเนื้อหาอนุสัญญาฯ ณ กรุงไนโรบี ประเทศเคนยา คือวันที่ 22 พฤษภาคมของทุกปีเป็นวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ

The International Day for Biological Diversity has been declared by the United Nations to be on the 22nd of May. As a result, the Secretariat of the Convention on Biological Diversity has encouraged parties to launch the International Day for Biological Diversity and ensure that conservation and sustainable utilization of biodiversity becomes part of their national agenda. Celebrations like campaigns or activities for the event should be nationally undertaken along with international celebration to promote knowledge, understanding, and public awareness on the importance of conservation and sustainable utilization of biodiversity in all sectors.

The International Day for Biological Diversity was first designated on the 29th of December, which was the date that the Convention on Biological Diversity reached the threshold of 30 parties, thereby entering into force in 1993. However, since that day falls during the Christmas and New Year holidays the UN General Assembly in December 2000, agreed to use the date of adoption of the text of the convention on the 22nd of May as International Day for Biological Diversity.

¹ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 8ว สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

¹ Environmental Official, Level 8, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

ประเทศทั่วโลกได้ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเพื่อฉลองวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ ประเทศไทยโดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานกลางประสานการดำเนินงานอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ได้จัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นทุกปีเพื่อฉลองวันสากลฯ ได้แก่ การจัดประชุมวิชาการ การจัดกิจกรรมปลูกไม้พื้นเมืองท้องถิ่นประจำจังหวัดเพื่อฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งร่วมกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคจัดกิจกรรมให้ความรู้และสร้างความตระหนักต่อความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพให้กับนิสิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

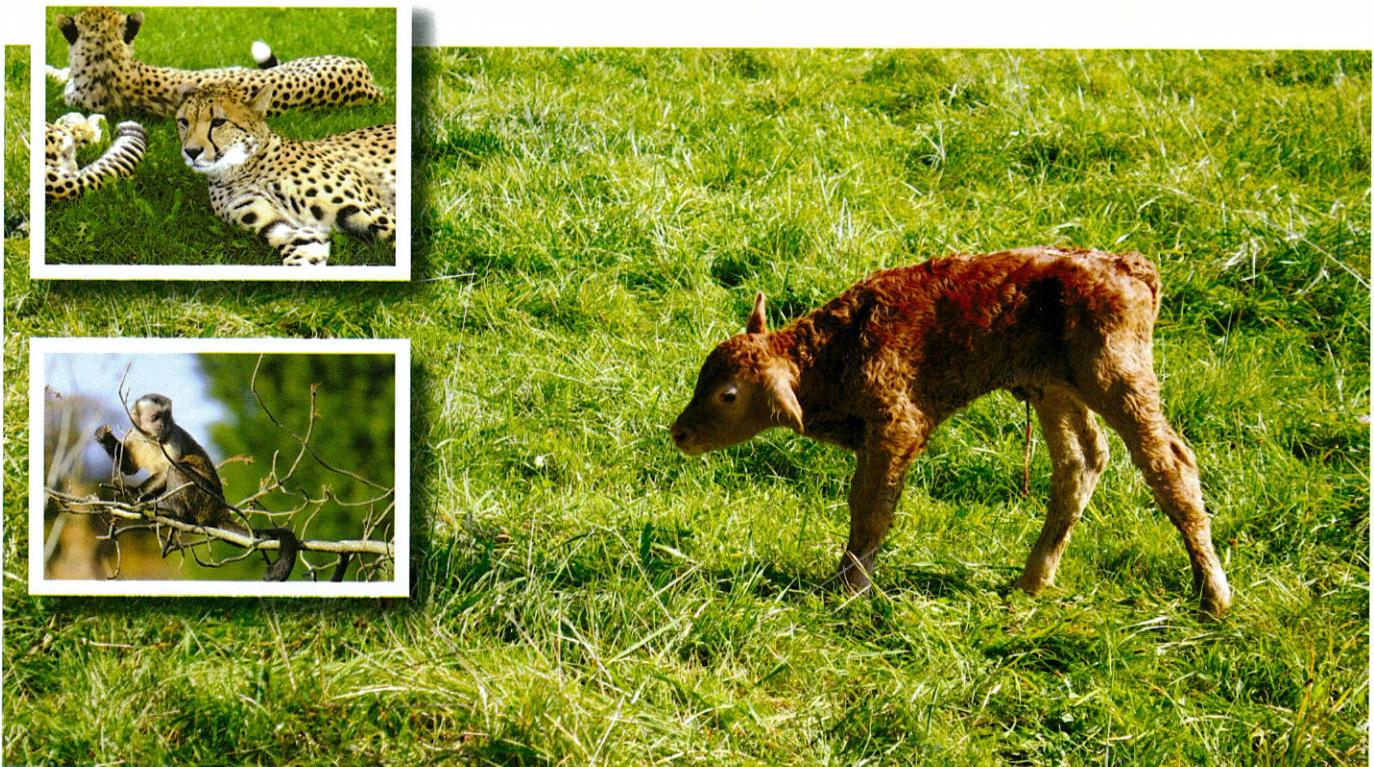
อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพได้กำหนดหัวข้อสำหรับวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละปี เพื่อให้ประเทศภาคีมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมและการดำเนินงานต่อเนื่องภายใต้หัวข้อเดียวกัน ดังนี้

- ปี ค.ศ. 2002 ความหลากหลายทางชีวภาพป่าไม้
- ปี ค.ศ. 2003 ความหลากหลายทางชีวภาพและการขจัดความยากจน
- ปี ค.ศ. 2004 ความหลากหลายทางชีวภาพ : อาหาร น้ำ สุขภาพ
- ปี ค.ศ. 2005 ความหลากหลายทางชีวภาพ : ชีวิตที่มั่นคงในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง
- ปี ค.ศ. 2006 ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่แห้งแล้งกึ่งขึ้น
- ปี ค.ศ. 2007 ความหลากหลายทางชีวภาพและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ปี ค.ศ. 2008 ความหลากหลายทางชีวภาพกับการเกษตร

Nations around the world have supported activities celebrating the International Day for Biological Diversity. To observe the day, the Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, as Thailand's National Focal Point for the Convention on Biological Diversity has annually organized activities such as technical conference and the restoration of biodiversity by planting local plants of the province, as well as cooperation with regional universities to provide knowledge and awareness on biodiversity to their students and the public.

The Convention on Biological Diversity has defined yearly theme for the International Day for Biological Diversity to support parties to continually organize the event under the same theme given as :

- Year 2002 Dedicated to Forest Biodiversity
- Year 2003 Biodiversity and Poverty Alleviation - Challenges for Sustainable Development
- Year 2004 Biodiversity : Food, Water and Health for All
- Year 2005 Biodiversity : Life Insurance for our Changing World
- Year 2006 Protect Biodiversity in Drylands
- Year 2007 Biodiversity and Climate Change
- Year 2008 Biodiversity and Agriculture

สำหรับปี ค.ศ. 2008 นี้ เลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพได้แถลงถึงความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพกับการเกษตรว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคุ้มครองรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของโลก เพื่อสำรองไว้เป็นวัตถุดิบสำหรับการเกษตรซึ่งจะให้ผลผลิตเป็นอาหารสำหรับบำรุงเลี้ยงมนุษยชาติ และได้แสดงความกังวลว่าหากอัตราการสูญพันธุ์ของสิ่งมีชีวิตยังคงดำเนินต่อไปเช่นนี้ จะเป็นการยากที่จะหาแหล่งอาหารสำหรับประชากรโลกที่ถูกคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นถึงเก้าพันล้านคนภายในครึ่งศตวรรษนี้ ดังนั้น กิจกรรมวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพที่จัดโดยประเทศภาคีทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ในปีนี้จึงเป็นกิจกรรมที่เน้นถึงคุณค่าความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพเกษตรเพื่อความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการของมนุษยชาติ รวมทั้งการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในภาคเกษตรกรรมในชนบท กิจกรรมเหล่านี้ได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นของการดำเนินงานเพื่อหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพเกษตรและการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

โดยที่ประเทศส่วนใหญ่ในโลกเป็นประเทศเกษตรกรรม การดำเนินงานอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพเกษตรอย่างยั่งยืนจึงมีบทบาทในการจัดความยากจนของประชากรโลกให้หมดไปได้ตามเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวได้ระบุถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพว่าจะสามารถนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จในการจัดความยากจนลงได้ เป้าหมายดังกล่าวได้รับการรับรองโดยสหประชาชาติในปี ค.ศ. 2000

นอกจากนั้น การดำเนินงานอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพเกษตรอย่างยั่งยืนยังเป็นการตอบสนองต่อเป้าหมายความหลากหลายทางชีวภาพ ค.ศ. 2010 ซึ่งได้รับการรับรองจากการประชุมสุดยอดโลกว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ ในปี ค.ศ. 2002 ที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศทั่วโลกได้วางเป้าหมายให้มีการลดอัตราการสูญเสียชีวิตความหลากหลายทางชีวภาพลงอย่างมีนัยสำคัญภายในปี ค.ศ. 2010

การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเกษตรครอบคลุม 3 ระดับ คือ 1) การอนุรักษ์ระบบนิเวศเกษตร ซึ่งได้แก่การอนุรักษ์พื้นที่เกษตรกรรมต่างๆ เช่น พื้นที่ปลูกพืชสวน ไร่ นา พื้นที่เลี้ยงปศุสัตว์ พื้นที่เลี้ยงสัตว์น้ำ 2) การอนุรักษ์ชนิดพันธุ์และสายพันธุ์ทางการเกษตร (conservation of species and varieties used in agriculture) โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนิดพันธุ์และสายพันธุ์พื้นเมืองดั้งเดิมท้องถิ่น เช่น โค กระบือ สุกรพันธุ์พื้นเมืองของไทย เป็นต้น 3) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเกษตรเหล่านี้จะช่วยให้เกษตรกรสามารถคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และ/หรือปัจจัยทางสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสภาพภูมิอากาศได้ ดังนั้น ในขณะที่โลกกำลังประสบกับปัญหาวิกฤตการณ์อาหารขาดแคลนและมีราคาสูงจึงจำเป็นที่ประเทศต่างๆ จะต้องเร่งดำเนินการและส่งเสริมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเกษตร เนื่องจากประเทศที่มีความหลากหลายทางชีวภาพเกษตรสูง จะมีความได้เปรียบกว่าทางความมั่นคงทางอาหาร และการเกษตรที่ยั่งยืน

As for the year 2008, the Executive Secretary of the Convention on Biological Diversity has stated the importance of biodiversity for agriculture that it was necessary to protect and preserve world's biodiversity as raw materials for agriculture to produce food for mankind. Within half a century, world population was predicted to reach nine billion and food shortages seem imminent if the extinction rate of species continued to grow. Consequently, activities of the International Day for Biological Diversity this year for all parties human food, including Thailand, would emphasize the value and importance of agricultural biodiversity for security and nutrition, as well as the development of rural farmers' living conditions. These activities would also underline the necessity of putting an end to the loss in agricultural biodiversity and to pay more attention to the conservation of agricultural area in order to alleviate farmers' quality of life.

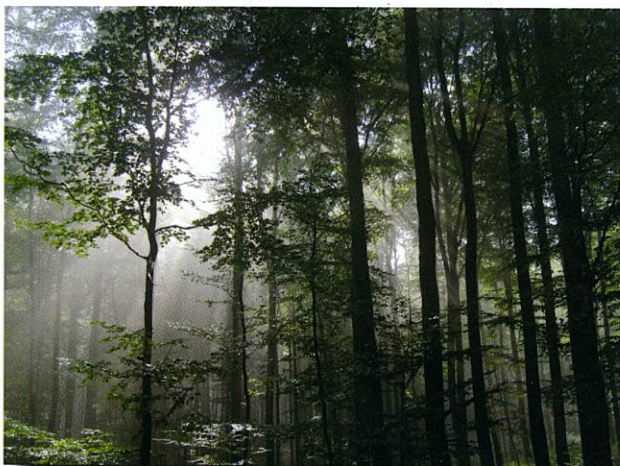
The majority of the nations of the world are still based on agriculture; therefore, conservation and sustainable utilization of agricultural biodiversity will play a key role in the abolition of world poverty as stated in the Millennium Development Goal. The Millennium Development Goal, endorsed by the UN in 2000, had identified the conservation of biodiversity so as to contribute to the goal of poverty eradication.

Moreover, conservation and sustainable utilization of agricultural biodiversity is in response to the goal for 2010. It was endorsed by the World Summit on Sustainable Development held in Johannesburg, South Africa in 2002. A meeting between representatives from nations around the world set a target for significant reduction of biodiversity loss by the year 2010.

The conservation of agricultural biodiversity involves three levels, which are 1) conservation of agricultural ecosystem in agricultural land, such as horticultural areas, fields, farmlands livestock and aqua cultural areas; 2) conservation of species and varieties used in agriculture, especially local and native species and varieties, such as native cows, buffaloes and pigs. 3) This conservation of biodiversity for agriculture helps farmers choose species which are good for the local area and/or the environmental factors fit local weather conditions. While the world is facing a crisis of food shortages and high costs, nations must have arrangements concerning the promotion of agricultural biodiversity conservation. Countries with high agricultural biodiversity have more advantages on food security and sustainable agriculture.

สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพได้ใช้โอกาสวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพปีนี้ กระตุ้นให้ประเทศภาคีเริ่มให้ความสำคัญกับความหลากหลายทางชีวภาพเกษตร ในขณะที่ประเทศไทยได้มีการดำเนินงานอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเกษตรเพื่อการเกษตรที่ยั่งยืนมาก่อนหน้านี้แล้ว โดยดำเนินงานตามเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งพระองค์ท่านทรงได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการมาเป็นเวลานานในพื้นที่ส่วนพระองค์ก่อนพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยในปี พ.ศ. 2537 หลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่นี้ เน้นการจัดการที่ดินและน้ำสำหรับการเกษตรที่ยั่งยืน โดยการจัดการทรัพยากรระดับไร่นาอย่างเหมาะสมด้วยการสร้างแหล่งน้ำในที่ดินสำหรับการทำการเกษตรแบบผสมผสานหรือการทำเกษตรที่หลากหลายในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ การปลูกพืชหมุนเวียนและการปลูกพืชหลายๆ ชนิด ควบคู่กับการเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืชสมุนไพร การทำนาข้าว พืชสวน พืชไร่ ในลักษณะไร่นาสผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม เพื่อลดความเสี่ยงไม่ให้เกิดความเสียหายเมื่อสิ่งแวดล้อมแปรปรวน ถือเป็น การจัดการระบบนิเวศเกษตรให้เกิดความสมดุล มั่นคง มีความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ ทำให้เกษตรกรมีอาหารสำหรับบริโภคและมีรายได้ตลอดทั้งปี สิ่งเหล่านี้คือหลักการการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนโดยแท้ จากหลักการดังกล่าว ทำให้เราได้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ท่าน ในด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืน ซึ่งทำให้เกษตรกรไทยมีชีวิตที่มั่นคง สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพไม่ได้มีความสำคัญเพียงการจัดกิจกรรมในวันที่ 22 พฤษภาคมเพียงวันเดียว แต่การดำเนินงานโดยสืบเนื่องนั้นมีความสำคัญมากกว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันดำเนินงานและส่งเสริมให้ประเทศไทยมีการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพเกษตรอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ซึ่งมีไว้เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายในระดับโลกดังที่ได้กล่าวมาแล้วเท่านั้น แต่ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาการเกษตรของไทยให้มีความยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรไทยมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ประเทศไทยมีความมั่นคงทางอาหารและพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสืบไป๖๖

The Secretariat of the Convention on Biological Diversity has just taken this year to be International Day for Agricultural Biological Diversity to encourage member countries to pay more attention to the biodiversity for agriculture. While Thailand has initiated and offered to the public, the sustainable conservation programs on biodiversity for agriculture through the New Theory of Agriculture from His Majesty the King's long time action research, offered to the public in 1994. The principle of New Theory Agriculture emphasize soil and water management for sustainable agriculture through field and water resource management used for integrated or mixed farming in the same area, for example, the planting of rotated and mixed crops in conjunction with animal husbandry, of medicinal plants, rice farming, mixed field corps, and garden plants. This helps reduce risk and damage caused by irregular changes in the environment. It is an ecosystem management system for stable biodiversity in the area so that farmers will have enough food and income throughout the year. These are the principles on conservation and utilization for a truly sustainable biodiversity which reflect His Majesty the King's talents in the conservation of biodiversity and the development of sustainable agriculture resulting in Thai farmers being more secure in life for they can become self reliant and have a better quality of life.

The International Day for Biological Diversity does not consist of just some activities on the 22nd of May, but the continued working on it is far more important. Concerned parties should render support and promote the works so that Thailand receives meaningful and continued conservation of biodiversity for agriculture. This is not just to respond to the global goal, but also for the country's development of sustainable agriculture which will produce a better quality of life for Thai farmers through becoming more secure on food and self reliant in correspondence with the Philosophy of the Sufficiency Economy.๖๖

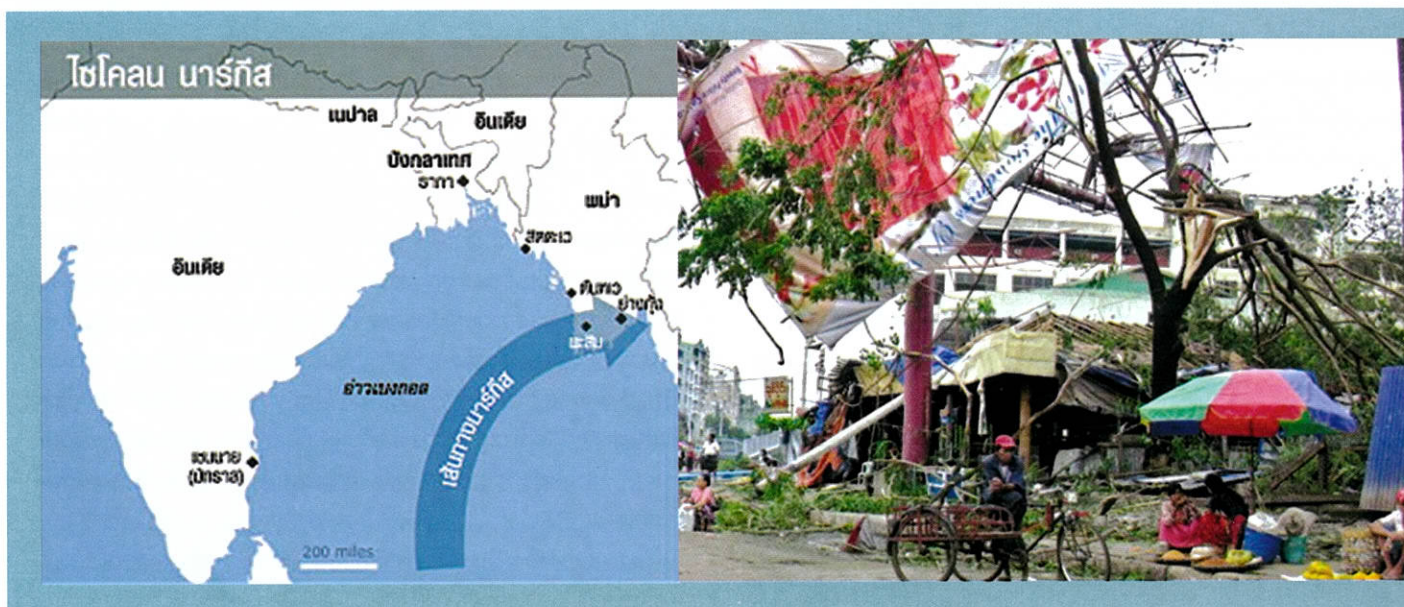
ธรรมชาติทำร้ายเรา หรือ เราทำร้ายธรรมชาติ

Natural Disasters - the Fault of Man or Nature?

มิ่งขวัญ ธรศิริกุล¹ และ อรุณวรรณ นุชพ่วง²
Mingkwon Thornsirikul¹ and Aroonwan Nuchpoung²

โลกมีวัฏจักรตามธรรมชาติของ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่เกิดด้วยตัวของโลกเอง เป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการกำเนิดโลก มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งด้านกายภาพ เคมี และชีวภาพ ดังนั้นการเกิดภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหว พายุ และอื่นๆ จึงเป็นกระบวนการทางธรรมชาติของโลกใบนี้ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่อดีตกาล และจะเกิดต่อไปอย่างไม่สิ้นสุดหากสภาวะยังไม่สมดุล มนุษยชาติและสิ่งมีชีวิตต่างๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ซึ่งมีการวิวัฒนาการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงตามสภาพกายภาพและเคมีของโลกเช่นกัน ดังนั้นการฝืนหรือเอาชนะธรรมชาติเพื่อการอยู่รอดของมนุษยชาติจึงเป็นการทำให้วัฏจักรของธรรมชาติกลับมาทำร้ายตัวเราหรือไม่

Our planet was born with natural cycles of the four elements, i.e. soil, water, wind, and fire. These cycles continuously go through physical, chemical, and biological changes resulting in acts of nature such as volcanic eruption, earthquake, storm, and so on. As long as the four elements have not reached a balance, these acts of natural processes will continue. Man and all living organisms are also a part of nature that evolve, change, and adapt to the physical and chemical changes of the world. Therefore, whether man's quest to resist and defeat the processes of nature would backfire remains the question.

¹ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๘๖ สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

² เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

¹ Environmental official, Level 8, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning.

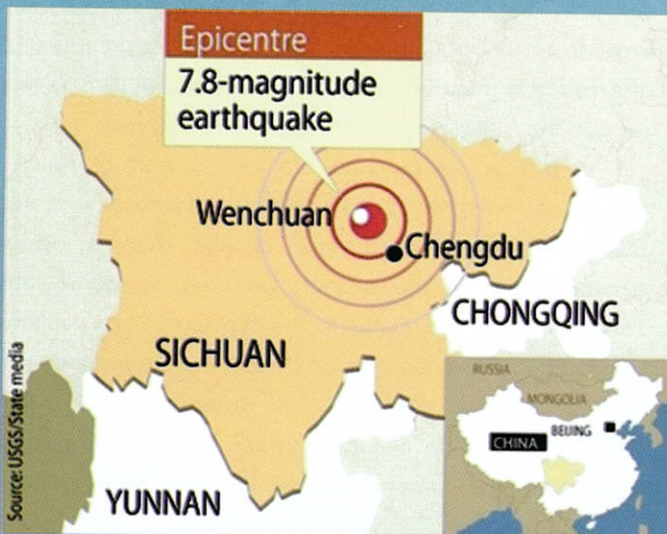
² Policy and planning Analyst, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning.

เหตุการณ์ความหายนะต่างๆ จากมหันตภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นพายุทอร์นาโด เฮอริเคน ไซโคลน ได้ฝุ่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด และสึนามิ ล้วนเป็นเหตุการณ์ที่มีโชโฆ่ร้ายแ่ก่ตัวอีกต่อไปแล้ว ภัยพิบัติเหล่านี้มีเกิดให้เห็นบ่อยครั้งขึ้น รุนแรงขึ้น และแต่ละครั้งได้สร้างความเสียหายน้านับประการ ทั้งคร่าชีวิตผู้คนล้มตาย บาดเจ็บ พิการ ทำลายที่อยู่อาศัย แหล่งอาหาร แหล่งน้ำ และปัจจัยการดำรงชีวิตของมนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ อย่างย่อยยับ ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างสิ้นเชิง ดังตัวอย่างล่าสุดที่โกล่ตัวที่สุดเกิดขึ้นในภูมิภาคเอเชียของเรานี้เอง คือการเข้าทำลายของพายุไซโคลนนาร์กิส ซึ่งกำเนิดในมหาสมุทรอินเดีย แล้วเคลื่อนตัวเข้าสู่ชายฝั่งด้านตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศพม่าเมื่อเที่ยงคืนของวันที่ 2 พฤษภาคม ที่ผ่านมมา ด้วยความเร็วลมถึง 216 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เป็นไซโคลนที่มีความรุนแรงระดับ 4³ สร้างความเสียหายอย่างมหาดล โดยเฉพาะพื้นที่ชายฝั่งทะเล และที่ราบลุ่มสามเหลี่ยมปากแม่น้ำอิระวดี ทำให้พื้นที่มากกว่า 5,000 ตารางกิโลเมตร ต้องจมอยู่ใต้น้ำ

คาดว่ามียุ่เสียชีวิตและสูญหายมากกว่าแสนคน ไม่น้อยกว่า 1.5 ล้านคน ต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน และผู้รอดชีวิตกว่า 2 ล้านคน อาจมีการล้มตายเพิ่มขึ้นอีกหากความช่วยเหลือยังมาไม่ถึง 10 วันต่อมา ในวันที่ 12 พฤษภาคม เวลาประมาณ 14.30 น. ตามเวลาท้องถิ่นประเทศจีน ได้เกิดแผ่นดินไหวครั้งร้ายแรงที่สุดครั้งหนึ่งซึ่งมีความรุนแรงถึง 7.9 ตามมาตราริกเตอร์ ที่มณฑลเสฉวน ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน มีผู้เสียชีวิตถึง 14,463 คน สูญหาย 14,051 คน ถูกฝังภายใต้ซากปรักหักพังถึง 25,788 คน และบาดเจ็บมากถึง 64,746 คน รวมแล้วมียุ่ประสบภัยถึงแสนคน (ณ วันที่ 14 พฤษภาคม 2551) ซึ่งมีแรงสั่นสะเทือนมาถึงกรุงเทพ-

Natural disasters happening around the world, such as tornado, hurricane, cyclone, typhoon, earthquake, volcanic eruption, and tsunami, are no longer a far - fetched image in anyone's mind as they are happening more often and more destructive. Each event not only tallies high casualties, but also destroys homes, food and water resources, as well as living essentials for both man and other organisms. Ecosystems and environment are inevitably severely harmed. Cyclone Nargis, the most recent and the deadliest natural disaster that just occurred right in our Asia region, can very well illustrate such destructive act done by the nature. This cyclone was formed in the Indian Ocean and hit the southwestern coastline of Burma (Myanmar) around the midnight on May 2, 2008 with the maximum wind speed of 216 kilometers per hour, making it a Category 4 cyclone³. Cyclone Nargis severely damaged Burmese coast and the Irrawaddy Delta, making more than 5,000 km² of land submerged in the water.

Over 100,000 people were estimated to be dead and missing and around 1.5 millions were in need of immediate assistance. Had the help not come in time, over 2 millions survivors could add to the death toll. Ten days later, on May 12, 2008 around 2.30 pm. local time, China was hit by a massive earthquake measured 7.9

³ ไซโคลนระดับ 4 หมายถึง พายุที่มีความเร็วลม 131 - 155 ไมล์ต่อชั่วโมง (209 - 248 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) ทำให้เกิดน้ำทะเลหนุนสูง 5.5 เมตร บ้านเรือนที่ไม่แข็งแรงเกิดความเสียหายโดยสิ้นเชิง ส่วนโครงสร้างที่แข็งแรงได้รับความเสียหายหนัก

³ Category 4 Cyclone - Cyclones with wind speed 131 - 155 miles per hour (209 - 248 kilometers per hour). Storm surge 5.5 meters. Small houses damaged and some parts blown away with the wind. Significant structural and house damage.

มหานครด้วย และเมื่อย้อนไปเมื่อกว่า 60 ปีที่ผ่านมา โลกเราต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติที่ร้ายแรงโดยเฉพาะการเกิดพายุหมุนเขตร้อนที่มีความรุนแรงระดับ 5⁴ ซึ่งมีความรุนแรงมากที่สุดถึง 224 ลูก จึงเป็นเรื่องแน่นอนว่าในอนาคตเราคงหนีไม่พ้นที่จะต้องเผชิญกับมหันตภัยเหล่านี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า

สำหรับประเทศไทยของเรา เมื่อศึกษาถึงประวัติศาสตร์ตั้งแต่อาณาจักรโยนก (ปัจจุบันอยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย) ที่ได้มีการถูกบันทึกถึงการเกิดแผ่นดินไหวหลายครั้ง ซึ่งครั้งที่รุนแรงที่สุด ถึงกับทำให้อาณาจักรโยนกล่มสลาย เมื่อปี พ.ศ. 1003 และจากหลักฐานจารึกของอาณาจักรสุโขทัยได้บันทึกเหตุการณ์แผ่นดินไหว 2 ครั้ง นอกจากนี้ในพงศาวดารของกรุงศรีอยุธยา มีการบันทึกไว้ 7 ครั้ง และพงศาวดารของเชียงใหม่ได้บันทึกไว้ 4 ครั้ง และครั้งสำคัญที่เกิดขึ้นที่เชียงใหม่ คือ ในปี พ.ศ. 2088 ทำให้ยอดเจดีย์ที่วัดเจดีย์หลวงหักโค่น นอกจากนี้ยังพบอีกว่าเมื่อ 60 ปีที่ผ่านมา มีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยถึง 182 ลูก รวมทั้งได้รับภัยพิบัติสึนามิ ซึ่งเกิดจากแผ่นดินไหวใต้ทะเลบริเวณเกาะสุมาตราของประเทศอินโดนีเซีย เมื่อปี พ.ศ. 2547 ที่ผ่านมานี้ และยังพบอีกว่าในบริเวณภาคตะวันตกและภาคเหนือของประเทศไทย มีรอยเลื่อนหลายรอยเลื่อนที่ยังมีความเคลื่อนไหวดังเช่น รอยเลื่อนแม่ทาในภาคเหนือ รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์ รอยเลื่อนระนอง - คลองมายุ ในภาคตะวันตก เป็นต้น คงต้องขอทั้งคำถามไว้ว่าจะเกิดอะไรต่อไปในช่วงชีวิตของเราและลูกหลานของเรา และเราจะดำรงอยู่ต่อไปอย่างไร

คงต้องถึงเวลาที่เราซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ต้องพิจารณาบทบาทแล้วว่าภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างโหดร้ายนี้เป็นการกระทำของธรรมชาติแต่เพียงฝ่ายเดียวจริงหรือ ซึ่งหากมองด้วยความยุติธรรมตามเหตุและผลแล้ว คงต้องยอมรับว่าเราทุกคนบนโลกใบนี้ก็มีส่วนทำให้กระบวนการผิดธรรมชาติ การคิดค้นสิ่งต่างๆ ด้วยพลังสมอง

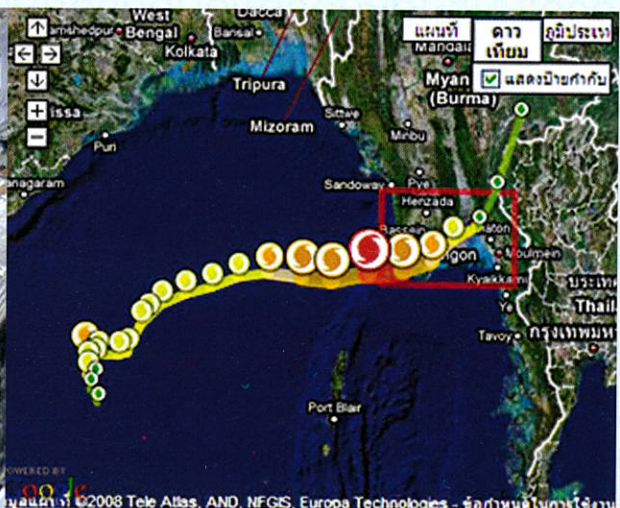
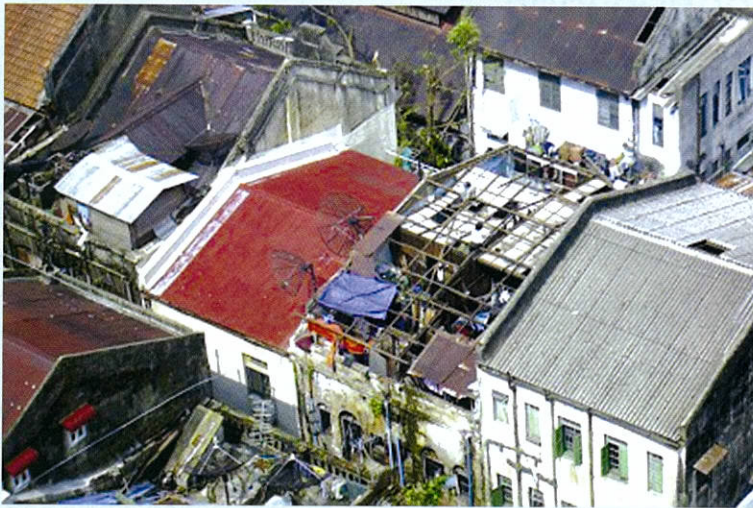
on the Richter scale in its southwestern Sichuan province. 14,463 people were dead, another 14,051 were missing, 25,788 were buried in the debris, and 64,746 had been injured. The casualties total 100,000 people as of May 14, 2008. This earthquake can also be felt in Bangkok. When we went back to 60 years ago, our Earth has faced natural disasters such as 224 of the most destructive Category 5 tropical cyclones⁴. It is evident that we cannot escape from the cycle of such catastrophes in the future.

In Thailand, tracing back to the era of Yonok Kingdom, once situated in the Chiang San district in Chiang Rai province, there are many records of earthquakes. The worst one eventually caused the fall of the Yonok Kingdom in 460. Not only that, two earthquakes were inscribed on the Sukhothai Kingdom's Ramkhamhaeng stele. Seven earthquakes were mentioned in Ayutthaya Kingdom Chronicle, while Chiang Mai Kingdom Chronicle recorded four - with the most severe one in 1545 taking down the top of the pagoda at the Royal Pagoda temple. In the past 60 years, Thailand has endured 182 tropical cyclones as well as a recent tsunami catastrophe caused by underwater earthquake with an epicenter off the coast of Sumatra, Indonesia in 2004. At present, there are still many slipping faults in Thailand, namely Mae Tha fault in the North, and Srisawat and Ranong - Khlong Marui faults in the West. With such many natural disasters waiting to happen, which one would happen in our lifetime, and how we and our offsprings would survive remain the questions.

It is time for us, who are also a part of nature, to ponder whether these deadly catastrophic events hold only the nature at fault or else. With a logical and fair view on the subject, we need to admit that everyone of us contributes to the problem. Our inventions manipulate ecosystems and disrupt the natural cycles of the four elements, i.e. soil water, wind and fire. Our progressive development aimed at controlling and overcoming the force of nature foregoes the important

⁴ ไซโคลนระดับ 5 หมายถึง พายุที่มีความรุนแรงมากที่สุดมีความเร็วลมมากกว่า 155 ไมล์ต่อชั่วโมง (มากกว่า 248 กิโลเมตรต่อชั่วโมง) ทำให้เกิดน้ำทะเลหนุนสูงเกินกว่า 5.5 เมตร บ้านเรือนขนาดเล็กถูกพัดหายไปกับพายุ บ้านเรือนทุกรูปแบบได้รับความเสียหายไปกับพายุ บ้านเรือนทุกรูปแบบได้รับความเสียหายโดยสิ้นเชิง

⁴ Category 5 Cyclone - The most destructive cyclones with wind speed >155 miles per hour (>248 kilometers per hour). Storm surge >5.5 meters. Small houses completely destroyed and blown away with the wind. Significant structural and house damage with widespread destruction

ที่ติเลิศของมนุษย์ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อระบบนิเวศและ
วัฏจักรของดิน น้ำ ลม ไฟ การคิดค้นประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เพื่อ
การพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุดเพื่อต้องการทุกสิ่งทุกอย่างที่ธรรมชาติ
สร้างไว้มาเป็นของตนเองให้มากที่สุด ต้องการเอาชนะธรรมชาติ ไม่คำนึง
ถึงความยั่งยืน ไม่คำนึงถึงการทดแทน ไม่คำนึงถึงกาลเวลา ไม่มีการ
ให้กลับคืนและฟื้นฟูธรรมชาติอย่างสมดุลกัน การกระทำเหล่านี้เป็น
การทำร้ายธรรมชาติใช่หรือไม่

ก่อนที่จะสายเกินไป เราทุกคนต้องหันมาให้ความสนใจกับ
ธรรมชาติที่อยู่รอบตัวเราให้มากขึ้นๆ ดูแลเอาใจใส่กับการสร้าง
“ความยั่งยืน” และ “ความสมดุล” ให้กับทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม มีการใช้ประโยชน์อย่างประหยัดให้สมดุลกับการรักษา
และฟื้นฟูรวมทั้งต้องหันมาให้ความสำคัญกับการป้องกันการติดตาม
ประเมินผลร่วมกับการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง เพียงเท่านั้น
เราก็ลดการทำร้ายธรรมชาติ และคงไม่แปลกหากการกระทำข้างต้น
จะส่งผลให้ธรรมชาติลดการทำร้ายเราด้วยเช่นกัน๖๖

balance among development, sustainability, replenishment,
time, and rehabilitation. This said, aren't our actions
indeed harm the nature?

We all need to be mindful of the surrounding nature
before it is too late. The attention must be paid on
ensuring “sustainability” and “balance” where natural
resources and the environment are carefully utilized,
coupled with sufficient conservation and rehabilitation
efforts. Prevention, evaluation, and monitoring also need
to be highlighted in problem-resolution approaches. With
these few extra steps, we would do much less harm to
the nature; and the nature would consequently be kinder
to us in return.๖๖

อ้างอิง Reference:

- นาวาอากาศเอกกมล วัชรเสถียร (2547), สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 28
- Watcharasatira, Group Captain Kamol. Thai Junior Encyclopedia. Vol. 28. 2004.
- new.bbc.co.uk (14th May 2008)
- News. 14th May 2008. <<http://news.bbc.co.uk>>
- www.komchadluek.net (23 พฤษภาคม 2551)
- News. 23rd May 2008. <<http://www.komchadluek.net>>
- www.matichon.co.th (9 พฤษภาคม 2551)
- News. 9th May 2008. <<http://www.matichon.co.th>>
- www.matichon.co.th (10 พฤษภาคม 2551)
- News. 10th May 2008. <<http://www.matichon.co.th>>
- www.manager.co.th (13 พฤษภาคม 2551)
- News. 13th May 2008. <<http://www.manager.co.th>>
- www.manager.co.th (15 พฤษภาคม 2551)
- News. 15th May 2008. <<http://www.manager.co.th>>

การใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์
ในการศึกษาการกระจายตัวของ
แหล่งโบราณคดีในบริเวณเวียงลอ อำเภอจุน จังหวัดพะเยา
Geographic Information System Application in the
Study of the Distribution of Archeological Sites
in the Area of Wiang Lo, Joon District, Prayao Province

จตุรพร เทียมทินกฤต¹ และ สวนิต เทียมทินกฤต²
Jathuraporn Thiamthinkrit¹ and Sawanit Thiamthinkrit

¹ นักโบราณคดี 6ว สำนักศิลปากรที่ 7 น่าน

² นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 5 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

¹ Archaeologist, Level 6, Office of Archaeology, Nan

² Environmental Official, Level 5, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System) หรือที่เรียกว่า GIS ได้เข้ามามีส่วนอย่างมากในการใช้ประโยชน์ในงานด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการระบุถึงแหล่งที่ตั้งทรัพยากร หรือการระบุที่ตั้งของแหล่งชุมชนในพื้นที่ต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ยังสามารถแสดงถึงข้อมูลเชิงลึกในเรื่องต่างๆ เช่น ในเรื่องปริมาณของทรัพยากร หรือแสดงถึงจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้นๆ และยังสามารถนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาทำการศึกษาเพื่อหาความเชื่อมโยงในเรื่องต่างๆ เช่น ในส่วนของความสัมพันธ์ของชุมชนกับแหล่งทรัพยากรทั้งในพื้นที่เดียวกันและที่อยู่ห่างไกลออกไป หรือการใช้ประโยชน์ในเรื่องของการจัดการทรัพยากรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เช่นในเรื่องการใช้พื้นที่เพาะปลูกให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการเลือกตำแหน่งในการตั้งถิ่นฐานที่เหมาะสมที่สุด เป็นต้น

ในส่วนของการศึกษางานด้านโบราณคดีนั้นจะเป็นการนำข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการระบุที่ตั้งของโบราณสถานและแหล่งโบราณคดี ที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่างๆ เพื่อระบุถึงตำแหน่งที่ตั้งของโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี และหลุมขุดค้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเชิงลึกต่อไปในอนาคต เช่น การจัดทำฐานข้อมูล GIS เมืองโบราณ การจัดทำแผนแม่บทอนุรักษ์และพัฒนาเมืองโบราณ เป็นต้น

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ GIS กับการศึกษาทางด้านโบราณคดี เช่น การศึกษาตำแหน่งที่ตั้งของเมืองโบราณเวียงลอ ในพื้นที่บริเวณตำบลลอ และตำบลหงส์หิน อำเภอลำปำ จังหวัดพะเยา ซึ่งตั้งอยู่ที่ราบระหว่างเชิงดอยจิกจ้องและแม่น้ำอิง ห่างจากตัวอำเภอลำปำประมาณ 30 กิโลเมตร ปรากฏร่องรอยของคูเมือง - กำแพงเมือง ซึ่งเป็นคันดินล้อมรอบ ภายในเมืองและพื้นที่โดยรอบปรากฏโบราณสถานเป็นจำนวนมาก โดยลักษณะผังเมืองเป็นลักษณะตามสภาพภูมิประเทศไม่สามารถระบุรูปร่างของกำแพงเมือง-คูเมืองได้แน่นอน มีแม่น้ำอิงไหลผ่านแนวกำแพงด้านทิศใต้ผ่านบริเวณกึ่งกลางพื้นที่ไปทางทิศตะวันออก และมีร่องรอยแม่น้ำอิงเก่าไหลผ่านเมืองจากทิศใต้ล้อมเมืองไปยังด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

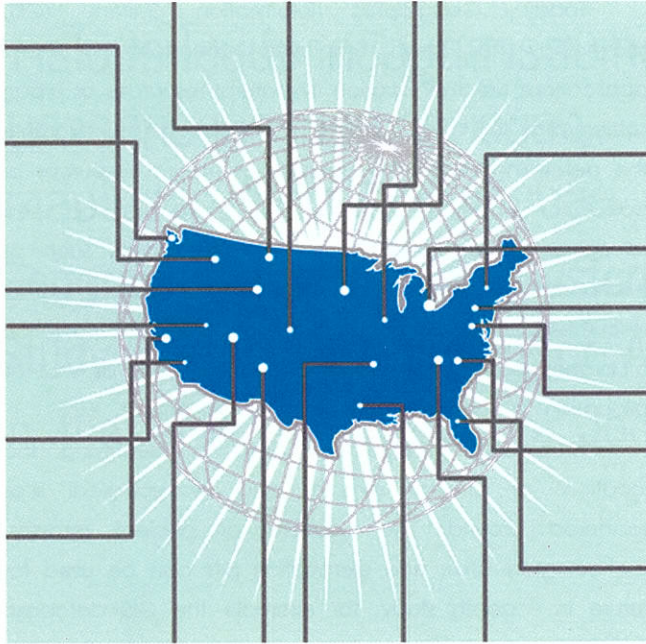
เมืองโบราณเวียงลอ นั้น เป็นชื่อที่เรียกตามชื่อที่ปรากฏในจารึกหมื่นลอ สร้างวัดเทพใหม่ ซึ่งจารึกขึ้นราวปี พ.ศ. 2040 ซึ่งพบในบริเวณวัดเทพใหม่ อำเภอลำปำ จังหวัดพะเยา กล่าวว่า "...ศักราชได้ 856 ตัว ในปีเม็งไผ่ เดือน 2 ออก 11 ค่ำ วันพุธโท วันกัฒเมฆา เจ้าหมื่นลอเทพศรีจุฬามีใจศรัทธาในพระศรีรัตนตรัย เจ้าจึงท้อไฟ.... มาสร้างวัดป่าใหม่...." นอกจากนี้ในสมัยล้านนา เวียงลอ นอกจากควบคุมพื้นที่ราบทำการกสิกรรมอันสำคัญของเมืองพะเยา ยังเป็นเมืองสำคัญคุมเส้นทางคมนาคมไปสู่เมืองพะเยา เมืองเชียงของ เมืองเทิง เมืองน่าน และเมืองลำปาง และยังปรากฏในตำนานพระเจ้าทองทิพย์ วัดสวนตาลเมืองน่านว่า ในรัชสมัยพระเจ้าติโลกราช พ.ศ.1993 คราวที่เสด็จไปตีเมืองน่าน ยกทัพผ่านเมืองลอ เมืองปง ข้ามดอยยาว ไปตีเมืองน่าน และจากหลักฐานต่างๆ ที่ปรากฏชี้ให้เห็นว่า เมืองลอยังเป็นเมืองสำคัญและมีผู้คนอยู่อาศัยมาโดยตลอดจนถึงสมัยกรุงธนบุรี สันนิษฐานว่าเมืองเริ่มร้างผู้คนและหมดความสำคัญลง ในคราวที่พระยาภาววิไลยกทัพไปตีและกวาดต้อนผู้คนลงไปทั้งหมด

Today, Geographic Information System (GIS) technology has been employed extensively in many applications like the location of natural resources or urban settlements. GIS also supports data mining, for example the determination of the quantity of natural resources or population in particular areas. Such data may be used to figure out the relationship between groups such as relationship between urban settlements and sites of natural resources both inside and outside the area, determination of proper resources management in the area as well as allocation of land for agriculture or settlement, etc.

Archeology applies GIS data in identifying the locations of ancient remains and archeological sites scattered around. The positions of ancient remains, archeological sites, and excavation pits can be used for future in - depth study, for example the GIS database management for ancient cities and the conservation and development master plan for ancient cities, etc.

A case of GIS application for the study in archeology includes the location and identification of the ancient city of Wiang Lo, Lo and Honghin sub - districts, Joon district, Prayao Province. This place is located on flat terrain between the foot of Jikjong mountain and the river Eng, around 30 kilometers away from Joon district. The trails of canals and walls made of clay still exist there. Many ancient remains are found both inside the town and in the surrounding areas. Town planning followed geological conditions and canal and walls patterns cannot be truly identified. The river Eng runs through the south town wall to the east and the old trail of the river Eng bypasses the south of the town and travels towards the north-east.

นั่นเอง นอกจากนี้การขุดค้นทางโบราณคดีพบว่าพื้นที่บริเวณดังกล่าวปรากฏหลักฐานการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์อีกด้วย

การศึกษาดังกล่าวเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2547 - 2548 โดยอาศัยข้อมูลเบื้องต้นของที่ตั้งของแหล่งโบราณสถานในเวียงลอ จากการสำรวจของสำนักศิลปากรที่ 7 น่าน กรมศิลปากร และจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ทั้งในบริเวณที่ได้รับการขุดค้นขุดแต่งทางโบราณคดี และยังไม่ได้ขุดค้นขุดแต่งทางโบราณคดี ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งมากที่สุดเท่าที่จะสามารถเก็บข้อมูลได้ และเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ในการทำงานจะใช้การเดินทางสำรวจตามแหล่งโบราณสถานที่จะกระจายตัวอยู่ทั่วไปในเขตร่วมกับการระบุพิกัดตำแหน่งดาวเทียมด้วยเครื่อง GPS (Global Positioning System) ของ Garmin รุ่น 72 ควบคู่ไปกับการซ้อนทับ (Overlay) บนแผนที่ประเภทต่างๆ เพื่อระบุตำแหน่งของแหล่งต่างๆ โดยแผนที่ที่ใช้ ได้แก่ แผนที่ภูมิประเทศ (Topographic Map) L7017 และ L7018 ภาพถ่ายทางอากาศ (Aerial Photograph) ของกรมแผนที่ทหาร และการจัดทำพิกัดอ้างอิงโดยใช้การสำรวจจริงเพื่อลดข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด แล้วนำข้อมูลที่ได้เหล่านั้นมาทำการประมวลผลข้อมูลให้อยู่ในรูปดิจิทัล ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดเก็บในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ซึ่งข้อมูลหลักที่จัดเก็บได้แก่ตำแหน่งที่ตั้งของโบราณสถานและหลุมขุดค้นทางโบราณคดี ขนาดของโบราณสถาน และการเข้าถึงรวมถึงภาพถ่ายสภาพพื้นที่ และจุดสังเกตหลัก (Landmark) ของพื้นที่ร่วมกับการรังวัดพื้นที่ และการทำผัง ซึ่งพบว่าข้อมูลที่ได้นี้มีความถูกต้องของตำแหน่งที่ตั้งสูงมากเมื่อเทียบกับการใช้ระบบการระบุตำแหน่งที่ตั้งแบบดั้งเดิมซึ่งอาศัยการทำผังสำรวจเพียงอย่างเดียว อีกทั้งข้อมูลที่ได้ยังมีประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาค้นคว้าโบราณคดีในเชิงลึกต่อไปในอนาคตซึ่งตำแหน่งที่ตั้งของโบราณสถานที่จะกระจายตัวอยู่ในเมืองโบราณเวียงลอนั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือ โบราณสถานร้างไม่มีชื่อ กับ โบราณสถานร้างที่มีชื่อเป็นที่รู้จักของ

The ancient city of Wiang Lo was named after the settlement described in the Muen Lo Inscription on the construction of Wat Thepmai, inscribed around 1987 and found in Wat Thepmai, Joon District, Prayao Province. It reads "...Year 856 of Meungsai, month 2, Ogg 11 Kam, Wednesday, Kadmao, Prince Muen Lotheprichula who had faith in the virtue of the Three Gems, ordered to... build a new temple..." Moreover, during the Lanna era, Wiang Lo, besides controlling the agricultural plain for Prayao, it was a principal city in charge of transportation route to Prayao, Chiang Kong, Theung, Nan, and Lanchang. There is also the legend of King Thongthip, Wat Seuntan, Nan, that during the reign of King Tilokaraj, in 1450, Nan was invaded by troops passing through Lo and Pong, and across the Wow mountain. Much evidence indicates that Lo was still a major city and was occupied by people throughout the Thonburi era. It is assumed that the city fell when Praya Kawila brought troops to attack and round up all the people with him. Moreover, archeological exploration shows that the area includes prehistoric human settlements.

The study began around 2004 - 2005 using primary information about the location of ancient remains in Wiang Lo from the survey by Nan's Office of Archaeology, Department of Fine Arts, and local people living in the area in sites that are either explored or unexplored. In order to acquire as much as possible data of the locations and to gain access to the data sources field surveys through the ancient remains scattered around the area were administered together with the identification of satellite coordinates by Global Positioning System (GPS), Garmin made version 72. While the overlaying technique was also used to identify the relevant locations on various types of maps such as topographic map, L7017 and L7018, and aerial photographs from the Royal Thai Survey Department. Data will then be digitally processed and saved in the GIS. Primary data records include locations of ancient remains and excavation pits, their size, accessibility, area photographs, landmarks, measurements, and area planning of the ancient remains. The data concerning locations acquired through these methods is highly accurate compared to traditional methods using surveys alone and will be very useful for future archeological research. The locations of ancient remains scattered around the ancient city of Wiang Lo can be divided into two groups, which are unnamed ancient remains and locally known ancient remains, including the

อยุธยา..มรดกโลก..มรดกเรา

Ayutthaya ... World Heritage ... Our Heritage

บุษบงกช ดีวาจา¹
Bussabongkot Deewaja

417 ปี แห่งการเป็นราชธานีเก่าแก่ของสยามประเทศ กรุงศรีอยุธยา มีทั้งความเจริญรุ่งโรจน์และความเสื่อมสลาย ที่ผันผวนเปลี่ยนไปตาม วิถีของกาลเวลา สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ได้บังเกิดและสิ้นสุดลง ครั้งแล้วครั้งเล่า สินค้าจากต่างแดนถูกนำมาแลกเปลี่ยนหมุนเวียน ไปมาอยู่ ณ ราชธานีแห่งนี้ จนเป็นที่กล่าวขานกันมานานาประเทศ ถึงความเจริญรุ่งเรือง โบราณสถานต่างๆที่ปรากฏเป็นหลักฐานแห่ง อารยธรรมซึ่งแสดงถึงความมั่งคั่ง ความเจริญรุ่งเรือง และความเป็น ปึกแผ่นได้เป็นอย่างดี

สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 หรือ พระเจ้าอู่ทอง ทรงสถาปนา กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเมื่อวันศุกร์ ขึ้น 6 ค่ำ เดือน 5 ปีชวด จุลศักราช 712 ตรงกับวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 1893 มีชื่อตาม พงศาวดารว่า “กรุงเทพมหานครบวรทวารวดีศรีอยุธยามหาดีลก ภพพรรัตนราชธานีบุรีรมย์อุดมพระราชนิเวศน์มหาสถาน” กรุงศรีอยุธยา มีพระมหากษัตริย์ปกครองสืบต่อกันมาถึง 33 พระองค์ ประกอบด้วย 5 ราชวงศ์ ได้แก่ ราชวงศ์อู่ทอง ราชวงศ์สุพรรณภูมิ ราชวงศ์สุโขทัย ราชวงศ์ปราสาททอง และราชวงศ์บ้านพลูหลวง

พ.ศ. 2112 ในรัชสมัยของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ กรุงศรีอยุธยา ได้สูญเสียเอกราชให้แก่พม่า ซึ่งอีก 15 ปีให้หลังจากการเสียกรุง ครั้งที่ 1 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกอบกู้เอกราชคืนมาได้ ใน พ.ศ. 2127 กรุงศรีอยุธยายังคงเป็นราชธานีที่เจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา

The capital of Siam for 417 years, Ayutthaya flourished prosperously before declining, as witnessed by architectural remains and items of cultural heritage. Foreign trade exchanges with the capital exhibited the nature of the ancient civilization as a place of wealth, prosperity, and unity.

King Ramathibodi I or King Uthong established Ayutthaya as the capital on Friday, the 6th day, during the crescent moon, month 5, Year of the Tiger, Thai minor era of 712, corresponding to the 4th of March, 1350. He named it, according to the annals, “Krungthep Mah Nakorn Baworn Thawarawadee Sri Ayutthaya Maha Dilok Pop Noparat Rachathani Burirom Udom Praratchaniwe Maha Stan.” Ayutthaya was ruled by 33 kings from five dynasties, which were Uthong, Supanaphum, Sukhothai, Prasathong, and Ban Phlueng.

In 1569, during the reign of King Maha Jackapadi Ayutthaya was seized by Burma. Fifteen years after the defeat, King Naresuen the Great reclaimed sovereignty of the capital in 1584. Ayutthaya became prosperous

¹ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

¹ Policy and planning Analyst, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning.

จนถึง พ.ศ. 2310 ในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระที่นั่งสุริยาสน์
อัมรินทร์ กรุงศรีอยุธยาได้สูญเสียเอกราชให้แก่พม่าอีกครั้งที่ 2
ซึ่งถือเป็นการสิ้นสุดการเป็นราชธานีของไทยอันยาวนาน

ตลอดระยะเวลา 417 ปีที่กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มิได้เป็น
เพียงช่วงแห่งความเจริญสูงสุดของชนชาติไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นการ
สร้างสรรค์อารยธรรมของหมู่ชนมนุษยชาติ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แก่
นานาชาติประเทศอีกด้วย แม้ว่ากรุงศรีอยุธยาจะถูกทำลายเสียหาย
จากการทำสงคราม แต่สิ่งที่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบันนี้ยังมีร่องรอย
หลักฐานซึ่งแสดงถึงอัจฉริยภาพและความสามารถอันยิ่งใหญ่ของ
บรรพบุรุษแห่งราชอาณาจักรผู้พิชิตตนสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรือง
ทางศิลปวัฒนธรรม และความมั่งคั่งไว้ให้แก่ผืนแผ่นดินไทย ด้วย
เหตุนี้เองจึงทำให้คณะกรรมการมรดกโลกแห่งอนุสัญญาคุ้มครอง
มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของโลก มีมติรับนครประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีอาณาเขตครอบคลุมอุทยานประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยา และเป็นพื้นที่ที่ได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยาน
ประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ไว้ในบัญชีมรดกโลก เมื่อวันที่
13 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ณ กรุงคาร์เทจ ประเทศตูนิเซีย พร้อมกับ
อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัย อุทยาน
ประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ตามหลักเกณฑ์ข้อที่สาม คือ เป็นสิ่งที่
แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่หาได้ยากยิ่ง หรือเป็นพยานแสดง
ขนบธรรมเนียมประเพณี หรืออารยธรรม ซึ่งยังคงหลงเหลืออยู่
หรืออาจสูญหายไปแล้ว

ระยะเวลาเกือบสองทศวรรษของการเป็นเมืองมรดกโลกของ
นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาแห่งนี้ ได้รองรับนักท่องเที่ยว
ทั้งในประเทศและต่างประเทศจำนวนมหาศาล ทำให้จังหวัดมี
ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจนมีรายได้ต่อหัวอยู่ในอันดับต้น ๆ
ของประเทศ แต่ท่ามกลางความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนี้เองที่ทำให้
เมืองมรดกโลกแห่งนี้มีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น การพัฒนาพื้นที่
ภายในบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทำให้เกิด
สิ่งปลูกสร้างของร้านค้าผุดขึ้นมาราวดอกเห็ด

ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้เกิดกระแสข่าวว่าอยุธยาจะถูกถอดถอน
จากการเป็นมรดกโลก เนื่องจากสิ่งปลูกสร้างเหล่านั้นได้มาบดบัง
ทัศนียภาพอันงดงามของโบราณสถาน จากปัญหาดังกล่าวทำให้
ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ประชาชนรวมถึงพ่อค้าแม่ค้าที่ประกอบอาชีพในบริเวณ
ดังกล่าว มาร่วมกันแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และหาทางออก
สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้น ในเบื้องต้นได้ข้อสรุปว่าให้มีการรื้อถอน
ร้านค้าที่บดบังโบราณสถาน ซึ่งมีร้านค้าบางส่วนได้ยอมรื้อถอนและ
ย้ายออกจากบริเวณดังกล่าว แต่ยังมีร้านค้าบางส่วนที่ยังไม่ยอมย้าย
ออกยังคงปักหลักขายของอยู่ ณ ที่เดิม โดยให้เหตุผลว่าพื้นที่ที่ทาง
จังหวัดจัดไว้ให้มีไม่เพียงพอกับจำนวนร้านค้า

ณ วันนี้ปัญหาของเมืองมรดกโลกอย่างอุทยานประวัติศาสตร์
พระนครศรีอยุธยา จึงเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันแก้ไข หา
ทางออกว่าทำอย่างไรให้คนกับโบราณสถานอยู่ร่วมกันได้ เพื่อให้
อยุธยาเป็นมรดกโลกและมรดกของลูกหลานอย่างยั่งยืนต่อไป๖๖

until 1767 when King Suriyas Amarin lost Ayutthaya to
Burma for the second time. That was the final chapter
of Ayutthaya's long reign as capital of Thailand.

Through its 417 years, the capital Ayutthaya was
not only the pinnacle of the Thai nation, but also
recognized by nations around the world as a highly
civilized metropolis. Even though Ayutthaya was destroyed
by war, remnants of our ancestors' talents and devotion
and their culture and wealth are national heritage that is
still being appreciated today. In view of that, the World
Heritage Committee of the Convention Concerning the
Protection of the World Cultural and Natural Heritage
declared the historic town of Ayutthaya and its associated
historic towns, which have been incorporated into
the Ayutthaya Historical Park since 1976, a world
heritage site on the 13th of December, 1991, in Carthage,
Tunisia, along with Sukhothai Historical Park - Sri Satchanalai
Historical Park - Kampaengphet Historical Park. This is in
accordance with the third condition, which deals with
extraordinary and unique places or evidence of tradition
of remaining or lost civilizations.

After two decades of being a world heritage site,
Ayutthaya Historical Park has hosted a large number
of local and international visitors. This has caused
Ayutthaya to have one of the top per capita in-
comes for its people. Further, the economic development
has led to the historical park area enjoying booming
construction in order to serve tourists even better.

There has been some concern that Ayutthaya might
be delisted from its status because of visual pollution.
This has alerted interested parties like the state, local
administration, the general public, and businesspeople
in the area. They are coming together in order to
share opinions and discover solutions. At first, there was
agreement to remove buildings blocking the ancient sites.
However, some people have still refused to move out
and claim that the space provided by the state is not
sufficient for all the merchants.

Today, in order to solve the problems that world
heritage sites like Ayutthaya face, all parties must find
the solution to solve these problems. Only in this way
will people and the ancient sites coexist and Ayutthaya
will then last as a world site and the heritage for our
descendants.๖๖

แผนที่มรดกทางวัฒนธรรม กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน Cultural Heritage Atlas and Socialization

กิตติมา ยืนเจริญ¹ และสิริวรรณ สุโอฬาร²
Kittima Yincharoen¹ and Siriwan Su-olar²

¹ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 8ว. กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

² นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 6ว. กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

¹ Environmental Official, Level 8, Natural and Cultural Environmental Conservation Division, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

² Environmental Official, Level 6, Natural and Cultural Environmental Conservation Division, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

ในฉบับที่แล้ววารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฯ ได้เสนอเรื่องแผนที่ชุมชนที่เด็กๆ ก็ทำได้ เพื่อจะบอกเล่าให้ผู้อื่นได้ทราบว่า พื้นที่แต่ละแห่งมีความสำคัญ และความทรงจำในวัยเด็กจะช่วยให้การรักษาสมบัติทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของท้องถิ่น สำหรับฉบับนี้จะกล่าวถึง “การจัดทำแผนที่ชุมชนด้านมรดกทางวัฒนธรรม” หรือ “แผนที่มรดกทางวัฒนธรรม” หรือแผนที่มรดกทางวัฒนธรรมเป็นรูปธรรมซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐกับประชาชนโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

แผนที่มรดกทางวัฒนธรรม⁴ (Cultural Heritage Atlas) คือ จุดอ้างอิงร่วมของทุกภาคส่วนในการระบุทรัพยากรทางวัฒนธรรมอันเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญของชุมชน โดยมีพื้นฐานมาจากแนวคิดเรื่องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่มีชีวิต (Living Heritage) เน้นการพัฒนาชุมชนผ่านกระบวนการจัดการทรัพยากรทางวัฒนธรรม โดยเนื้อหาครอบคลุมอย่างครบถ้วนตั้งแต่พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของเมือง สภาพองค์ประกอบทางกายภาพในปัจจุบัน รวมไปถึงองค์ประกอบที่สำคัญอื่นๆ เช่น บ้านเรือนเก่าแก่ ระบบคูคลองต้นไม้ใหญ่ พันธุ์ไม้พื้นถิ่น ฯลฯ อันเป็นส่วนหนึ่งประกอบกันเป็นคุณค่าร่วม (Collective Value) ของสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมซึ่งมีไข่มุมแต่โบราณสถาน วัด วัง ที่มีคุณค่าสูงเท่านั้น

ตัวอย่างแผนที่มรดกทางวัฒนธรรมนครลำปาง

ลำปางเป็นจังหวัดสำคัญจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือที่มีความสำคัญย้อนไปได้ถึงยุคก่อนประวัติศาสตร์ พัฒนาการสู่ยุคประวัติศาสตร์ การเป็นนครแห่งล้านนาจนถึงปัจจุบัน พื้นที่จังหวัดลำปางยังคงมีชีวิต มีเรื่องเล่าขานมากมาย ลำปางจึงเป็น 1 ใน 10 เมืองเก่าที่มีคุณค่าความสำคัญอันดับ 1⁵ ที่ต้องมีการบริหารจัดการอย่างเร่งด่วน การจัดทำแผนที่มรดกทางวัฒนธรรม จึงเป็นเครื่องมือที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

ในกระบวนการทำแผนที่มรดกทางวัฒนธรรมนครลำปาง ได้นำ “หลักการทำแผนที่ชุมชน” มาใช้ด้วยความเชื่อที่ว่า ในแต่ละท้องถิ่นบ้านเมืองล้วนมีความงดงาม และหลากหลายของมรดกทางวัฒนธรรม ภายใต้กรอบวิธีคิดที่ต่างกันไปตามสภาพของพื้นที่ และเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ ในกรณีของนครลำปางก็เช่นกัน เป็นการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรมโดยใช้แผนที่เป็นตัวเล่าเรื่อง ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาร่วมกันในเรื่องมรดกทางวัฒนธรรมเมืองเก่านครลำปาง โดยในการจัดทำได้มีการกำหนดพื้นที่ศึกษา และสำรวจพื้นที่ในบริเวณเขตเทศบาลนครลำปางและพื้นที่ใกล้เคียงร่วมด้วย

The previous issue of Thailand Nature and Environment magazine presented a story about community map made by children³. Other people can learn the area importance and those childhood memories will help preserve local natural and cultural properties. This issue of “the making of community map for cultural heritage” or “cultural heritage atlas” will present cooperation between government and public through socialization.

Cultural heritage atlas⁴ is a reference for all sectors as an indication of cultural resource. It is an important social capital of community based on the concept of living heritage conservation. Community development emphasizes through cultural resource management process. The contents are completely covered from a history society of city development, current physical features, as well as other important components such as old houses, canal system, trees, local plants, etc. Together these integrate as a collective value of cultural environment which is not just about valuable ancient sites, temples, and palaces.

Example of Lampang City Cultural Heritage Atlas

Lampang is one of the important northern provinces since pre-historical era. It has flourished to historical Lanna till these days. The province is still pretty much alive and has so many stories to tell. Lampang is one of ten old towns with first⁵ priority on management. The making of cultural heritage atlas is by far a tool for socialization.

The cultural heritage atlas making process for Lampang applies “creation principle of community map” on a belief that each community has its own beauty and cultural heritage diversity under the different mindsets dependent upon the area conditions and history. In the case of Lampang, the presentation of cultural heritage by using map as a storyboard. This leads to consideration of cultural heritage of old town Lampang by specifying an area of study and surveying in the Lampang municipality and vicinity.

³ วารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ม.ค.-มี.ค. 51 โดย ประสงค์ เอี่ยมอนันต์ และวรรศักดิ์ พ่วงเจริญ

⁴ แผนที่มรดกทางวัฒนธรรม จะครอบคลุมประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ลักษณะทางกายภาพ ปัจจุบัน สภาพความสำคัญ และปัญหาความคุกคามของพื้นที่ มาประกอบกับแผนที่ทางภูมิศาสตร์เพื่อใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงของชุมชน ในการร่วมกันดำเนินการ กำหนดแผนงานแนวทาง และทิศทางในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่อย่างเหมาะสมต่อไป

⁵ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม และ 23 ธันวาคม 2547 โดยคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า

⁶ Thailand Nature and Environment magazine 4th Year, Issue 1, Jan - Mar 2008, Prasong Eiam - Anant and Warasak Phuangchareon

⁷ Cultural Heritage Atlas covers history, origin, geology, presence, importance, and threat over the area supplemented with geographical atlas used for community's reference for participation on planning and direction for appropriate area conservation and development

⁸ On 30th August and 23rd December 2004, by the Committee on Conservation and Development of Krung Rattanakosin and Old Towns

36

จึงมีได้ที่จะเป็นเพียงแผนที่มรดกทางวัฒนธรรม ที่ให้รายละเอียดลึกซึ้งรอบด้านในแง่ของประวัติศาสตร์เชิงบรรยาย ซึ่งเป็นหนังสือที่มีอยู่แล้วอย่างมากมายในทุกพื้นที่ แต่เป็นการเชื่อมโยงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ดังกล่าว และข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสำรวจภาคสนามเข้าสู่ผังกายภาพ ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างมีส่วนร่วมเพื่อที่จะได้นำไปใช้เป็นฐานคิดและข้อมูลอ้างอิงในกระบวนการวางแผนในระดับท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

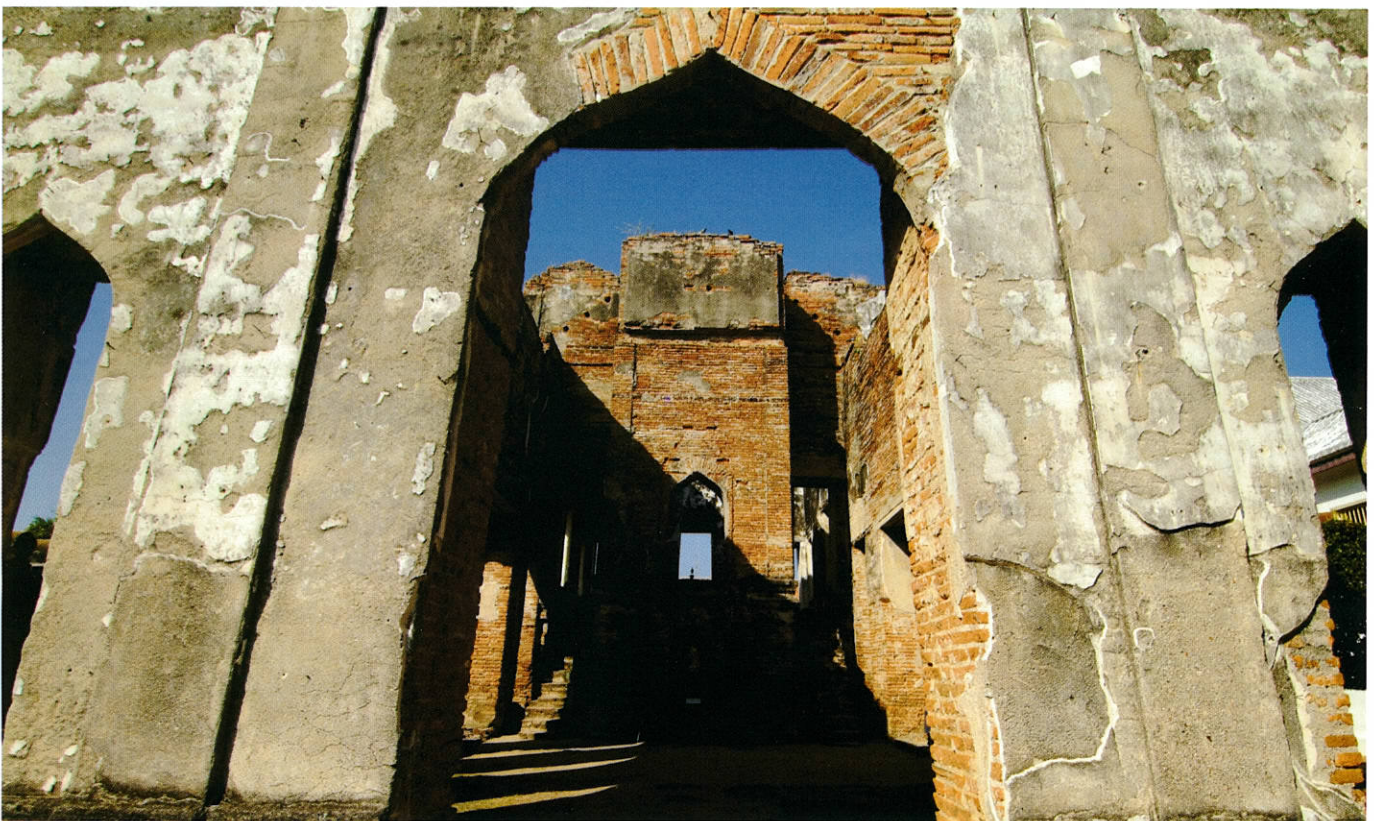
แนวทางการนำแผนที่มรดกทางวัฒนธรรมไปใช้ในอนาคต

แนวทางการนำแผนที่ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ มี 4 แนวทางหลัก คือ 1) เป็นฐานข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม ที่สามารถนำไปอ้างอิงหรือประยุกต์ใช้ในงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการวางแผนอนุรักษ์และพัฒนาในระดับท้องถิ่น 2) เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจสอบเฝ้าระวังการพัฒนาที่ไม่เหมาะสมและตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่จะทำลายคุณค่าความสำคัญของพื้นที่ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่นในกระบวนการวางแผนและบริหารจัดการมรดกทางวัฒนธรรมของตน และ 4) การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าความสำคัญของพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้สาธารณะ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์และพัฒนาต่อไปในอนาคตต่อไป

Therefore, this is not only a detailed cultural heritage atlas that gives ordinary descriptive information as can be found in general history books, but a inter linkage of historical data and evidence based data acquired from field surveys that put into a physical chart through quantitative analysis and synthesis. So this can be used as a knowledge base and reference for a more appropriate and practical local planning.

Future Use of Cultural Heritage Atlas

There are 4 approaches for the atlas utilization: 1) used as a database for cultural heritage which can be referred or applied for other tasks including conservation and development of local planning, 2) used as a tool for monitoring or watching inappropriate developments and changes that resulted in value damaging, 3) used to promote community's participation on cultural heritage planning and management process, and 4) used to create knowledge and understanding of area value in order to draw public awareness on cooperation among all parts for future conservation and development.

อ้างอิง Reference:

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.2550. แผนที่มรดกทางวัฒนธรรมนครลำปาง. กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม : กรุงเทพฯ.
Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, 2007, Lampang City Cultural Heritage Atlas, Natural and Cultural Environmental Conservation Division, Bangkok

เมืองเก่า รากฐานสำคัญของสังคมไทย Old Towns: the Foundation of Thai Society

กิตติมา ยืนเจริญ¹
Kittima Yincharoer

ในประเทศไทยปรากฏเมืองเก่ามากมายกระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศไทย เมืองเก่าจำนวนมากเป็นพื้นที่ที่มีประชากรใช้ประโยชน์เป็นที่ตั้งชุมชนต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เมืองเก่าเหล่านี้ มีประวัติความเป็นมายาวนาน มีเรื่องราวของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมตามช่วงเวลาต่างๆ อย่างมากมายซึ่งสามารถใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาทำความเข้าใจเรื่องทิศทางและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรมมนุษย์ได้เป็นอย่างดี

There are many old towns scattered throughout c regions of Thailand. Many of them have been home t people until the present day. These old towns have lon histories and so many stories about social and cultur change through time which can be used as learnin guides to understand the directions and trends of suc changes.

¹ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 8ว สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

¹ Environmental Official, Level 8, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

ในปัจจุบันทุกจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านกายภาพและสังคม วัฒนธรรมอย่างมากและรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อร่องรอยและทำเลที่มีความสำคัญต่อการศึกษาระดับความเป็นมา รวมทั้งพื้นที่ที่เป็นเมืองเก่า มีโอกาสที่จะถูกเปลี่ยนสภาพหรือถูกทำลายไปอย่างสิ้นเชิง จึงควรมีการยับยั้งกระบวนการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ เพื่ออนุรักษ์ร่องรอย และทำเลบางส่วนที่มีความสำคัญต่อการศึกษาระดับความเป็นมา และการเปลี่ยนแปลงของเมืองเก่าในประเทศไทยไว้ มิให้เสื่อมสภาพ และรักษามรดกทางวัฒนธรรมสมัยอดีตเหล่านี้ไว้ให้เป็นสมบัติตกทอดแก่ประชากรรุ่นลูกหลานสืบไป

สำนักนายกรัฐมนตรี ได้ออกระเบียบว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. 2546 และได้ให้นิยามคำว่า “เมืองเก่า” ดังนี้

- เมืองหรือบริเวณของเมืองที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะแห่งสืบต่อมาแต่กาลก่อน หรือมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือมีลักษณะจำเพาะของสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์
- เมืองหรือบริเวณของเมืองที่มีรูปแบบผสมผสานสถาปัตยกรรมต่างถิ่นหรือมีลักษณะเป็นรูปแบบวิวัฒนาการทางสังคมที่สืบต่อมาในยุคต่างๆ
- เมืองหรือบริเวณของเมืองที่เคยเป็นตัวเมืองดั้งเดิมในสมัยหนึ่งและยังคงมีลักษณะเด่นประกอบด้วยโบราณสถาน
- เมืองหรือบริเวณของเมืองซึ่งโดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือโดยอายุ หรือโดยลักษณะแห่งสถาปัตยกรรม หรือคุณค่าในทางศิลปะ โบราณคดี หรือประวัติศาสตร์

การพัฒนาเมืองเก่าในเชิงอนุรักษ์นั้น นอกจากการอนุรักษ์สถาปัตยกรรมสำคัญ อัตลักษณ์ คุณลักษณะเฉพาะ บุรณภาพ และความเป็นของเดิมแท้ของเมืองเก่าแล้ว จะต้องคำนึงถึงระบบนิเวศของเมืองด้วย อาทิ สายน้ำหรือแหล่งน้ำที่หล่อเลี้ยงเมือง ระบบนิเวศเกษตรโดยรอบเมืองเก่า และระบบนิเวศธรรมชาติที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับเมืองเก่าเพราะระบบนิเวศเหล่านี้ย่อมมีผลในการทำให้เมืองเก่าสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นภาพของการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าจึงมีบริบทที่กว้างขวางมากขึ้น นอกจากนั้นยังต้องบูรณาการศาสตร์ต่างๆ เข้ามาช่วยงานด้านการอนุรักษ์ และส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการมากที่สุด

กลไกสำคัญในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การอนุรักษ์พัฒนาเมืองเก่า พ.ศ. 2548 - 2552 ที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2548 ได้แก่ กฎหมาย ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า มีหลายฉบับ และหลายลักษณะ และที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมทั้งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

Physical and socio - cultural changes are prevalent and rapid in all provinces. They have effects on trails and sites which are crucial for the study of history. Areas of old town may have been altered or destroyed entirely before their time. So, there should be some preventive strategies to safeguard parts of the trails and vital sites for the study of history and prevent change and damage to the old towns. Historical cultural heritage must be saved for future generations.

The Office of the Prime Minister issued a regulation on the conservation and development of Krung Rattanakosin and old towns in 2003. It defined “old towns” as:

- towns or areas of town which contain unique characteristics from the past or localities which have distinctive cultural features specific to a certain period of history,
- towns or areas of town which contain various architectural styles or evidence of patterns of continuous social evolution,
- towns or areas of towns which are of original construction and still outstanding examples of ancient remains, and
- towns or areas of towns which contain historic evidence, dates, architectural designs, or value in terms of art, archeology, or history.

Conservation development of the old towns, should concern about their valuable architecture, identity, uniqueness, completeness and originality. In addition, the ecosystem of the towns, such as the streams or water resources that nourish the towns, the ecosystems around old towns, and nature related to the old towns must also be concerned. Since the ecosystem can affect the sustainability of the old towns, conservation and development of old towns must take place in a broad framework. Moreover, many fields of science should also be integrated into the work of conservation and promotion with more local participation.

The law is the key mechanism for the strategic conservation and development of old towns, and a plan for 2005 - 2009 was approved by cabinet on the 4th of January 2005. There are several laws in various categories governing the conservation and development of old towns. These include the regulations on conservation and development of Krung Rattanakosin and old towns 2003, Town Planning Act 1975 and amendment,

นอกจากนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งยังสามารถจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ในแผนจะกำหนดการพัฒนาและการควบคุมกิจกรรมบางประการที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่เมืองเก่า และในส่วนของภาคประชาชน ยังสามารถเสนอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้อีกด้วย

เซอร์เบอร์นาร์ด เฟลเดน ได้กล่าวถึงแนวทางการรักษาเอกลักษณ์ภูมิทัศน์ และการฟื้นฟูเมืองเก่า ในการอนุรักษ์เมืองประวัติศาสตร์ ไว้ 4 ประการ คือ การผนวกการอนุรักษ์เข้าไว้ในแผนพัฒนาเมือง การควบคุมการเปลี่ยนแปลง การออกแบบสิ่งก่อสร้างทดแทน และการบริหารจัดการ

นิจ วิทยะธีรนนท์² ได้เคยให้แนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมในเมืองไว้ 6 ประการ ได้แก่ การพิจารณาการใช้ประโยชน์ที่ดิน การพิจารณาการพัฒนาและก่อสร้าง การอนุรักษ์ การสัญจร การควบคุมบริการสาธารณะ และการตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการในเรื่องต่างๆ

ส่วนเมืองเก่าที่มีชุมชนดั้งเดิมที่มีลักษณะพื้นถิ่น ควรมีแนวทางการอนุรักษ์ที่เป็นพิเศษ ในกรณี ประสงค์ เอี่ยมอนันต์³ ได้ให้แนวทางในการอนุรักษ์ชุมชนพื้นถิ่นในภาคเหนือของไทยไว้ว่า จะต้องมีการอนุรักษ์ในสิ่งต่างๆ 4 ประการ คือ อนุรักษ์แนวคิด (conservation of concepts) อนุรักษ์รูปแบบ (conservation of styles) อนุรักษ์ฝีมือช่าง (conservation of craftsmanship) และอนุรักษ์วัสดุก่อสร้าง (conservation of building materials)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาและภัยคุกคามจากการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าในประเทศไทยกำลังประสบอยู่สามารถสรุปได้ว่าเกิดจาก การขุดหาของทำลายหรือถอนแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม การสร้างสิ่งก่อสร้างโดยรอบที่ไม่เหมาะสม การบูรณะซ่อมแซมโบราณสถานที่ไม่ถูกต้อง

Ancient Monuments, Antiques and National Museums Act in 1961 and amendment, Building Control Act 1979 and amendment, and Enhancement and conservation of National Environmental Quality Act 1992.

Moreover, individual provinces may issue city ordinances in order to control activities that are deemed inappropriate for the areas of old towns. The general public may also propose to its local administration that it issue a local statute which has the power granted by the Local Statute Proposal Act 1999

On the conservation of historic towns, Sir Bernard Feilden states that preservation of uniqueness, landscape and restoration of old towns consists of four elements which are integrated conservation with city planning control of change, infill design, and administrative actions.

Nid Hinchirananthm² once recommended six elements in the conservation of natural and cultural heritage, which are consideration of land utilization consideration of development and construction conservation, transportation, control of public service, and establishment of a specific committee for general issues

There should be special conservation programs for old towns with original settlement. Prasong Eiam - anant³ recommended four elements in the conservation of early communities in northern Thailand, which are the conservation of concepts, conservation of styles conservation of craftsmanship, and conservation of building materials.

However, problems and threats from the development of old towns in Thailand are facing now can be summed up as cultural heritage disturbance improper construction around the area, faulty restoration of ancient remains, road pavement and infrastructure development that destroy the structure and atmosphere of old towns, to name just a few. Causes are various and multifaceted, for example, the lack of consciousness and realization of the value of old towns that leads to improper development and the destruction of cultural heritage in old towns, the lack of data about old towns the lack of cooperation and good protection for old towns especially those with urban development, the lack

² อดีตผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

³ ประธานอนุกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

² Former expert for the Subcommittee on Conservation of Natural and Cultural Heritage

³ President of the Subcommittee on Conservation of Natural and Cultural Heritage

ตามหลักวิชาการ และการตัดสินใจและพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่ทำลายโครงสร้างและบรรยากาศของเมืองเก่า สาเหตุของปัญหาดังกล่าวมีหลายประเด็น และค่อนข้างมีความซับซ้อน ได้แก่ การขาดจิตสำนึกและความตระหนักรู้ในคุณค่าของเมืองเก่า ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการพัฒนาที่ไม่เหมาะสม การทำลายมรดกทางวัฒนธรรมในเมืองเก่า การขาดการจัดการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเมืองเก่า การขาดการประสานงาน การบริหารจัดการที่ดีในการปกป้องรักษาเมืองเก่า โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง การขาดการสนับสนุนด้านมาตรการทางกฎหมายและระบบแรงจูงใจ และการขาดนโยบายสนับสนุนให้ไปในทิศทางเดียวกันจากทุกภาคส่วน

ดังนั้น เพื่อแก้ปัญหาที่ต้นเหตุจึงต้องดำเนินงานตามหลักการในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 7 เรื่อง ได้แก่ 1) การรักษาเอกลักษณ์ของเมืองเก่า 2) การกำหนดขอบเขตพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาให้ชัดเจน 3) การฟื้นฟูอาคาร สิ่งก่อสร้าง ลักษณะภูมิทัศน์ พืชพรรณ และแหล่งธรรมชาติที่เสื่อมโทรมและถูกทำลายไปให้กลับคืนสภาพ 4) การเสริมสร้างองค์ประกอบต่างๆ ของเมืองให้สามารถดำเนินกิจกรรมในสังคมร่วมสมัยได้โดยไม่ทำลายคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม 5) การกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ แนวทางการพัฒนาเมือง รวมทั้งมาตรการแรงจูงใจเพื่อให้มีการดำเนินการอนุรักษ์เมืองให้ได้ผล 6) การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่ทันสมัย สะดวก และปลอดภัย แต่จะต้องสอดคล้องกับโครงสร้างของเมืองเก่า และ 7) การกำหนดหรือแต่งตั้งคณะกรรมการเมืองเก่าระดับท้องถิ่นเพื่อรับผิดชอบดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า

แนวทางในการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชนในเมืองเก่ามีอยู่หลายประการ ทั้งในด้านการศึกษา สำนวณ ระบุ และจัดทำทะเบียนแหล่งที่มีคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมและมรดกทางธรรมชาติ การรักษาบรรณคดี และส่งเสริมให้มีการปลูกพืชพันธุ์ท้องถิ่น การรักษาแม่น้ำ คูคลอง การศึกษาระบบที่ว่าง และที่โล่งในเมืองเก่า การศึกษาและอนุรักษ์รูปแบบอาคารที่มีคุณค่า การวางแผนระบบถนน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การรักษาและพัฒนาองค์ประกอบหลักของเมืองเก่า ทั้งกำแพงเมือง ประตูเมือง โดยพยายามรักษาวัสดุ และขนาด รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมและวิถีชีวิตท้องถิ่น

ในด้านของการฟื้นฟูชุมชนและเมืองที่มีความยั่งยืน สามารถทำได้โดยการสร้างฐานการดำเนินงานโดยชุมชน วางระบบในการสืบทอดช่างฝีมือและวัสดุก่อสร้าง โดยเฉพาะการเตรียมพื้นที่เพื่อ

of legal support and incentives as well as policy support from all sectors.

Consequently, in order to solve the problems at their causes, the principles of conservation and development of old towns must follow these seven concepts, which are; the uniqueness preservation of old towns; the determination of precise boundaries for conservation and development; the restoration of deteriorated or destroyed constructions, landscape, flora and natural sources back to their original state; the creation of contemporary activities as urban components without destroying the value of cultural heritage; the determination of law and order as well as directions for urban development and incentives for conservation and effective urban development; the development of modern, convenient, and safe infrastructure in line with the structure of old towns; and the establishment of a local committee responsible for development of old towns.

There are many ways which can be used to preserve the uniqueness of communities in old towns. Examples are studying, surveying, specifying, and registering valuable cultural and natural heritages; preserving, campaigning, and promoting local species planting; preserving waterways; studying empty and open space systems in the old towns; studying and conserving valuable building architecture; planning road and infrastructure systems, and preserving and developing the main components of old towns such as city walls and gates complete with the preservation of materials and the promotion of activities and local ways of life.

As for the sustainable restoration of communities and urban areas, a community responsible should be set up. Especially in terms of wood the preparation of wood by planting trees to repair the building. This will ensure that communities will have wood to use for repairing broken preserved buildings in the old towns. The obstacle for the conservation of old towns in Thailand is strategic to implement including the presence of laws and incentives. As widely accepted in general, successful conservation of old towns may be classified into five categories ranking from the most difficult to the easiest, which are:

- 1) the right of ownership by the state;
- 2) law issuance both hard and soft regulation;
- 3) incentives such as money support like grants,

ปลูกสร้างสวนป่า สำหรับนำมาใช้ในการซ่อมแซมอาคารอันควรอนุรักษ์ในเมืองเก่า การกำหนดแนวทางการพัฒนาอาคาร และองค์ประกอบต่างๆ ของเมือง ทั้งนี้เป็นอุปสรรคมากที่สุดในการดำเนินการด้านการอนุรักษ์เมืองเก่าในประเทศไทย ได้แก่ มาตรการในการนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมักจะได้แก่ กฎหมายและแรงจูงใจ โดยทั่วไปเท่าที่มีการปฏิบัติในสากลโลก การดำเนินการอนุรักษ์เมืองเก่าให้สัมฤทธิ์ผล จะต้องมามีเครื่องมือ (tools) ที่จะนำมาใช้ ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 5 แนวทาง เรียงตามลำดับความยากง่าย ดังนี้

- 1) การครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดินและอาคารโดยรัฐ
- 2) การออกกฎหมาย ทั้งข้อบังคับแบบเข้มงวด และข้อบังคับแบบอ่อน
- 3) การสร้างแรงจูงใจ อาทิ การให้เงินสนับสนุน ทั้งให้แบบให้เปล่า หรือแบบสมทบ การให้สิทธิพิเศษทางภาษี ทั้งการลดภาษีเงินได้ และการลดภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- 4) การเปลี่ยนหรือโอนสิทธิในการพัฒนาทรัพย์สิน โดยใช้เครื่องมือในเรื่องของการกำหนดเขตของการพัฒนา การกำหนดวิธีการซื้อหรือโอนสิทธิ และการกำหนดตัวกลางในการเจรจาและกำหนดข้อแลกเปลี่ยน
- 5) การให้ข้อมูลข่าวสาร ทั้งการระบุและบันทึกที่โดยนัย หมายถึง การขึ้นทะเบียนหรือขึ้นบัญชี มรดกทางวัฒนธรรม การรับรองว่ามีความสำคัญการยอมรับ การส่งเสริม สนับสนุน การจัดทำคู่มือเทคนิคการอนุรักษ์ การให้ความร่วมมือ การให้การศึกษาทฤษฎีและปฏิบัติ และการโน้มน้าว

ทั้งนี้ รูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมในกรณีพื้นที่เมืองเก่าในภาคเหนือ อาจจะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเมืองเก่าอื่นๆ ได้ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 3 เรื่องใหญ่ๆ ได้แก่

1. การจัดตั้งองค์กรหรือผู้รับผิดชอบด้านเมืองเก่า ทั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาและอนุรักษ์เมืองเก่าระดับจังหวัด รวมทั้ง ท้องถิ่น เช่น เทศบาล อาจจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์เมืองเก่าได้ ทั้งนี้ ประเด็นของคณะทำงานหรือคณะกรรมการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเมืองเก่า ไม่ได้อยู่ที่การมีหรือไม่มีการ

matching grants, tax incentives, income tax reduction, and property tax reduction;

- 4) change/transfer of right of properties development by using development ceiling determination as a tool, determination of buying or transferring of rights, and determination of negotiation intermediaries; and
- 5) information supply for both identification and documentation such as registration or listing of cultural heritage, validation, recognition, promotion, creation of manuals for preservation and maintenance techniques, coordination, education, and persuasion or exhortation.

The appropriate management of old towns in the north of Thailand can be applied to old towns in other areas. It is divided into three main topics:

1. Establish a responsible agency, both provincial and local levels: such an entity may be a commitment, municipality committee or working group in charge of development and conservation of old towns. However, the key success is not just based on the appointment of such a body taking care of old towns, but the commitment to work which must be integrated with "heart".

2. Integrated conservation plan for management with a common goal and objective: since there are many units participating on the job, trying to reduce barriers on each of them is the best policy. A good form of integration must involve plans in the form of conservation plans or conservation and development plans for old towns. In some areas, in particular, a good strategic plan for conservation and development of old towns must cover complete elements, so operators can understand and use it as a direction for working. Besides having a plan for old towns, other development plans should also

แต่งตั้งผู้รับผิดชอบแต่เพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่ว่าผู้รับผิดชอบหรือคณะทำงานนั้นมีความตั้งใจจริงในการทำงานมากน้อยเพียงใด ซึ่งปัจจัยที่จะทำให้การดำเนินงานมีความสำเร็จ คือ การบูรณาการในการทำงาน และการทำงานด้วย “ใจ”

2. แผนการอนุรักษ์และการบูรณาการในการดำเนินการ โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกันแต่ผู้ทำงานมาจากหลายหน่วยหลายองค์กร จึงต้องพยายามลดอุปสรรคของแต่ละฝ่ายให้ได้มากที่สุด การบูรณาการที่ดีจะต้องมีแผนที่อาจอยู่ในลักษณะของแผนอนุรักษ์ หรือแผนอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า หรือบางแห่งอาจมีแผนยุทธศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าโดยเฉพาะแผนที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าที่ดี จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจและสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการได้ ซึ่งนอกจากการมีแผนด้านเมืองเก่าแล้ว แผนการพัฒนาอื่นๆ ก็ควรจะมีความสอดคล้องกันด้วยในลักษณะบูรณาการ มิฉะนั้นแผนที่เกี่ยวข้องกันกับเมืองเก่าจะดำเนินการให้สำเร็จได้ยาก ซึ่งการบูรณาการมีหลายมิติ ได้แก่ การบูรณาการด้วยข้อมูลการบูรณาการด้วยวัตถุประสงค์การบูรณาการด้วยองค์กร ทั้งการบูรณาการทางตั้ง ได้แก่ การกำหนดหน่วยงานหรือคณะกรรมการรับผิดชอบลดหลั่นตามอำนาจหน้าที่ และการบูรณาการทางนอนที่หมายถึงการสร้างเครือข่ายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3. การจัดสรรงบประมาณ ในการดำเนินการเกี่ยวกับเมืองเก่า หากมีการบูรณาการที่ดีแล้วงบประมาณอาจไม่ใช่ปัญหาที่สำคัญมากนัก เพราะได้มีการประสานประโยชน์ ประสานทรัพยากรระหว่างหน่วยงานต่างๆ แต่ในบางกรณีสำหรับพื้นที่ที่ไม่มีรายได้หรืองบประมาณมากนัก โดยเฉพาะเมืองเก่าในจังหวัดที่ไม่ได้เป็นจังหวัดใหญ่หรือจังหวัดสำคัญ อาจต้องใช้งบประมาณที่มีการจัดสรรเป็นพิเศษจากรัฐบาลกลาง

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้จัดทำแนวทางปฏิบัติและมาตรการอนุรักษ์ พัฒนา และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เมืองเก่าและพื้นที่โดยรอบ ตามมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม : เมืองเก่า โดยใช้เมืองเก่าในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนเป็นพื้นที่ศึกษา ได้แก่ เมืองเก่าลำปาง เมืองเก่าลำพูน เมืองเก่าน่าน และเมืองเก่าแพร่ ซึ่งเมืองเก่าทั้ง 4 แห่ง เป็นตัวแทนของเมืองเก่าที่อยู่ในลำดับความสำคัญเร่งด่วนในการอนุรักษ์กลุ่มที่ 1 (เมืองเก่าลำปาง ลำพูน และน่าน) และเมืองเก่าที่อยู่ในลำดับความสำคัญเร่งด่วนในลำดับที่ 2 (เมืองเก่าแพร่) แนวทางดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับเมืองเก่าทั้ง 2 กลุ่มในภูมิภาคต่างๆ ได้๑๖

be created, otherwise it would be difficult for the plan to be successful. Plan integration is multi - dimensional, e.g., integration by data, objective, organization, vertical hierarchical function or committee description, and horizontal networking for concerned parties.

3. Budget allocation on the management of old towns: If good integration is in place then budget is not an important issue because benefits and resources have already been appreciated and arranged among units. In some cases, however, areas that have no income or huge amount of budget, especially those old towns in small or minor provinces, may need a special budget appropriated from the central government.

The Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning provided guidelines directions and measures on conservation, development, and restoration of environment in the old towns and surrounding areas pertaining to the natural and cultural heritage standard: old towns, by using old towns in the upper north as an area of study. Examples include old towns in Lampang, Lamphoon, Nan, and Prae. These 4 places are representatives of old towns in need of urgent conservation, group 1 (old towns in Lampang, Lamphoon, and Nan) and group 2 (old towns in Prae). These directions can be applied for both groups of old towns around the country.๑๖

อ้างอิง Reference:

- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2548. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า พ.ศ. 2548 - 2552. คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรุงเทพฯ
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2550. รายงานฉบับสุดท้ายโครงการจัดทำมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม : เมืองเก่า ภายใต้โครงการบริหารจัดการและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม. บริษัท ไมโครกราฟ จำกัด กรุงเทพฯ.
- นิจ วิทยุธีระนันท์. 2550. การอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปกรรมในเมือง. ข่าวสารสำนักผังเมือง. 33/2550. หน้า 25 - 26.
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. 2005. Strategic Conservation and Development of Old Towns 2005 - 2008 Committee on Conservation and Development of Krung Rattanakosin and Old Towns, Ministry of Natural Resources and Environment, Bangkok
- Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. 2007. Final Report on Natural and Cultural Heritage Standard Project: Old Towns, under the Management and Restoration of Natural and Cultural Heritage Project, Monograph Company Limited, Bangkok
- Nid Hinchiranth, 2007, Natural and Cultural Heritage Conservation in the Urban Area, Department of City Planning News, 33/2007, pp 25 - 26

การศึกษาระบบนิเวศวิทยาในอดีตของแหล่งศิลปกรรม

Study of an Early Ecosystem of Cultural Heritage

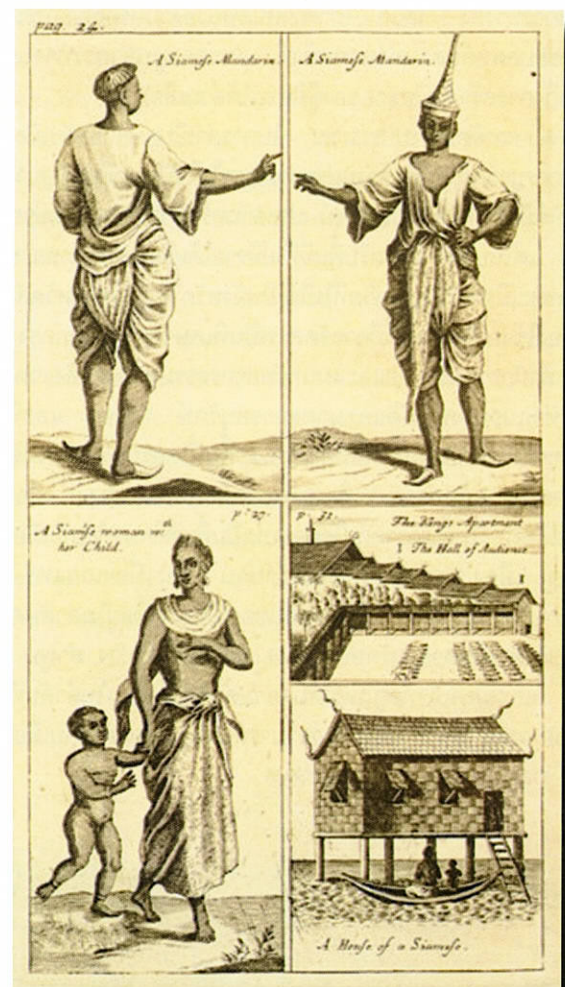
สาวนิต เทียมทินกฤต¹
Sawanit Thiamthinkrit¹

ปัจจุบันการศึกษาสภาพแวดล้อมบรรพกาล² ของแหล่งศิลปกรรมได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากความต้องการปรับปรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่ให้คงสภาพใกล้เคียง หรือเหมือนเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การศึกษาระบบสภาพแวดล้อมบรรพกาลของแหล่งศิลปกรรมนั้นสามารถทำได้โดยอาศัยศาสตร์และศิลป์ที่สำคัญแขนงต่างๆ ประยุกต์เข้าด้วยกันซึ่งสามารถจำแนก ได้ 3 วิธี คือ การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หรือ บันทึกประเภทต่างๆ การศึกษาจากรูปแบบศิลปะและสถาปัตยกรรมและ การศึกษาโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

การศึกษาสภาพแวดล้อมบรรพกาลจะมุ่งเน้นเพื่อการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศวิทยาของพื้นที่ควบคู่ไปกับการศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยาและปฐพีวิทยาของชั้นดินที่ปรากฏ นอกจากนี้ยังสามารถแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในอดีตจนถึงปัจจุบันของพื้นที่ศึกษาได้อีกด้วย ทั้งนี้โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อใช้ในการตอบคำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่นั้นเป็นสำคัญ เช่น การเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเลในพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในแต่ละยุค/สมัย และที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบันคือการนำมาใช้ในการปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งศิลปกรรม เพื่อปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์หรือจัดทำแบบจำลองของแหล่งศิลปกรรมให้ใกล้เคียงหรือถูกต้องตามสภาพดั้งเดิมของพื้นที่ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

การศึกษาโดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารที่นิยมกันอย่างแพร่หลายนั้น เพราะง่ายและสะดวกต่อการหาข้อมูล ซึ่งได้แก่ การศึกษาจากบันทึกจารึก พงศาวดาร จดหมายเหตุ และปุม ซึ่งมักจะมีกรกล่าวถึงสภาพแวดล้อมของพื้นที่ต่างๆ ที่ผู้บันทึกได้เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น การกล่าวถึงสภาพของบริเวณบ่อน้ำบางกอกของบาทหลวงคาร์ซาร์ดีนิกายเยซูอิต คนแรกซึ่งเดินทางเข้ามาอยู่อยุธยาในสมัยที่มากับคณะฝรั่งเศสใน พ.ศ. 2228 ซึ่งตรงกับสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทำให้ทราบว่าเป็นอดีตพื้นที่บริเวณกรุงเทพมหานครในปัจจุบันนั้นมีสภาพเป็นดินเลน เป็นพื้นที่ลุ่มตื้นน้ำท่วมขัง หรือจากจารึกวัดป่ามะม่วง จังหวัดสุโขทัย ที่กล่าวถึงระบบนิเวศการมีอยู่ของพืชในบริเวณโดยรอบ (ด้านที่ 2 บรรทัดที่ 11 - 24) ว่า ".....จึงให้นายช่างให้ฟังคำสั่งปลูกสร้างกุฎิพิหาร กลางป่ามะม่วง อันมีโดย

Currently, the study of the Palaeoenvironment as part of cultural heritage has become popular due to the need to restore landscape to its original or previous state. This study applies disciplines both from science and art, which can classify into 3 methods namely 1) study from documentations and memoranda, 2) study from art and architecture, and 3) study from the scientific process.

¹ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม 5 สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

² สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในอดีตทางธรณีกาล

¹ Environmental Official, Level 5, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning.

² The environment as perceived through geological time scales.

ทิศปักษิมของเมืองสุโขทัยนี้.....และปลูกสร้างกุฏิวิหาร สถานที่ทาง
เพดานอันวิจิตร.....ในกลางชุมม่วงให้ประดิษฐานกุฏิพิหาร....” ซึ่งเป็น
ที่มาของชื่อโบราณสถานแห่งนี้

นอกจากนี้ยังปรากฏข้อความอีกมากมายที่แสดงให้เห็นถึง
สภาพพื้นที่ของเมืองสุโขทัยและอยุธยา ในแต่ละช่วงยุคสมัย ตาม
จารึกหรือบันทึกการเดินทางติดต่อระหว่างกันทั้งของคนพื้นถิ่นและ
ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ในด้านต่างๆ
เช่น บันทึกการทำการค้าของบริษัทอีสต์อินเดียคส์ (VOC) หรือ
จดหมายเหตุแคมมูเฟอร์ เป็นต้น ซึ่งข้อความเหล่านี้ยังคงรอคอย
การพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่อไป เป็นต้น

การศึกษาโดยอาศัยรูปแบบศิลปะและสถาปัตยกรรม เป็นการ
ศึกษาโดยอาศัยร่องรอยของรูปแบบศิลปกรรมที่ปรากฏหลงเหลืออยู่
บนโบราณสถานในแหล่งศิลปกรรม นอกเหนือจากที่นักโบราณคดี
และนักประวัติศาสตร์ศิลปะจะใช้เป็นสิ่งที่กำหนดช่วงอายุและเวลา
ในการก่อสร้าง ปรับปรุง หรือ เปลี่ยนแปลงแหล่งศิลปกรรมนั้นๆ ซึ่ง
ศิลปินผู้รังสรรค์งานมักจะหยิบยกสภาพแวดล้อมข้างตัวหรือเรื่องราว
ที่ปรากฏร่วมยุคสมัย เป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างสรรค์จินตนาการ
งานศิลป์ของตน เช่น ภาพต้นกล้วยและต้นตาลที่ปรากฏให้เห็น
อย่างเด่นชัดบนภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน

การศึกษาโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิธีการที่นิยม
ใช้ในการศึกษาร่วมกับงานโบราณคดี คือการศึกษาจากวงปีไม้และ
จากละอองเรณู ซึ่งกระบวนการทั้งสองจะให้ผลลัพธ์ของการศึกษาที่
แตกต่างกัน กล่าวคือ การศึกษาจากวงปีไม้ จะทำให้ทราบถึงสภาพ
ภูมิอากาศในขณะที่ดินไม้นั้นมีชีวิตอยู่ นอกจากนี้จากการศึกษาของ
Gordon Jacoby ยังพบว่าวงปีที่ผิดปกติไปจากปกติสามารถบ่งชี้ถึง
การเกิดแผ่นดินไหวอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อเยื่อเจริญของเนื้อไม้

The study of the Palaeoenvironment emphasizes
changes in the ecosystem of an area, as well as its
geology and soil science. Moreover, it highlights climate
changes from the past until the present since its primary
goal is to report on and respond to the changes to the
area, for example the change of sea level and climate,
for each area. These days, more emphasis is placed
on this study because of its role in understanding the
landscapes of the past and in restoring artistic artifacts
to their original state as far as possible.

The study by review literature is popular, these
include memoranda, inscriptions, lineage documents,
archives and almanacs. These also mention about
information on the environment of the area. For example,
Fr. Guy Tachard SJ of the Jesuits', who was among the
first group of French people who came to King Narai
the Great's Ayutthaya in 1685, mention about Bangkok
fortress. It reveals that the soil of Bangkok was clay
filled with water. An inscription at Wat Pa Mamuang,
Sukhothai, describes the plant ecosystem (side 2, line
11 - 24) thus: "(He) commanded the workers to
construct a temple in the middle of the mango tree
forest west of Sukhothai....the fineness of temple ceiling....
in the neighbourhood of mango trees was a temple
constructed...." and this is the name of this historical site.
In addition, numerous resources also illustrate Sukhothai
and Ayutthaya throughout the ages. Inscriptions or travel
memoranda between locals and foreigners, such as
those from the East Asian Company (VOC) or Kaempfer's
archives, await further investigation.

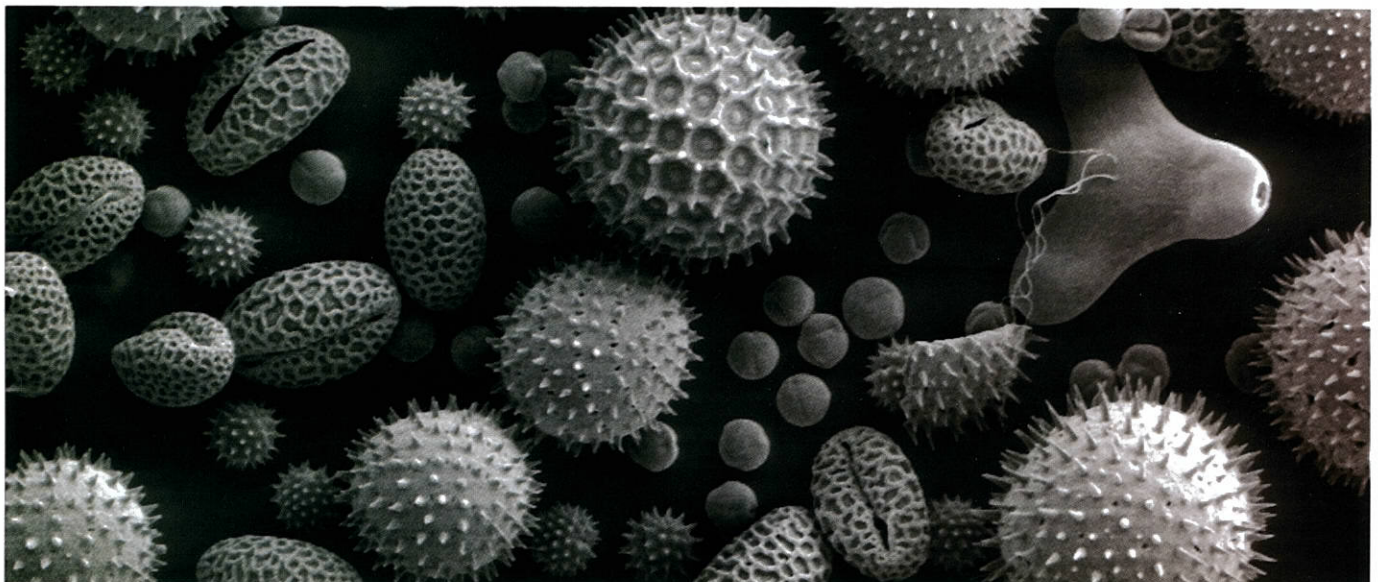
The study of art and architecture also reveals the
presence and nature of artifacts in ancient remains.
Besides the time and date of construction, archaeologists
and historians can identify acts of renovation or
modification of the cultural heritage. Further, artists can make
discoveries about the environment through studying
artistic pieces, for example the painting of banana
plants and palm trees in the wall of Wat Poomin, Nan.

The study by using scientific method can apply
to archaeology for example, studying tree rings
(Dendrochronology) and pollen (Palaeobotany), which
yield different results. Tree rings provide information on
the climate during the period of the tree's growth.
Furthermore, Gordon Jacoby determined that some
unusual tree rings were shown when earthquakes
occurred. The growth of tree rings varies in accordance
with the presence of water in the different seasons.

จะแปรผันตามปริมาณน้ำที่ต้นไม้ได้รับในแต่ละฤดูกาล ในประเทศไทย การศึกษาด้วยกระบวนการดังกล่าวมีข้อจำกัดคือ พบไม้เพียง 2 ชนิด เท่านั้นที่มีวงปีที่เจริญเฉลี่ยปีละ 1 วง คือ ไม้สน (*Tectona grandis* L.f.) วงศ์ PINACEAE สกุลสนสองใบ (*Pinus merkusii* Jungh. De Vriese) และสนสามใบ (*Pinus kesiya* Royle. ex Gordon.) เช่น การศึกษาวงปีของไม้สักในเขตอำเภอปางมะผ้าจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของพิธีกรรมทางจิตวิญญาณซึ่งนำ ไม้สักมาประดิษฐ์เป็นโลง โดยมีรูปแบบวิวัฒนาการของหัวโลงที่ แตกต่างกัน ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ (ช่วงประมาณ 2,300 - 1,200 ปีก่อน) นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงสภาพการเปลี่ยนแปลง ภูมิอากาศของพื้นที่บริเวณนั้นอีกด้วย ในขณะที่การศึกษาจากละออง เรณูนั่น จะทำการศึกษาจากตัวอย่างดิน อีรุและหิน เป็นต้น เพื่อนำมาทำการสกัดและสังเคราะห์แยกอินทรีย์และอนินทรีย์ ออกจากกันโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนจะนำตัวอย่างที่ ได้มาศึกษาเปรียบเทียบกับละอองเรณูตัวอย่างต่อไป เช่น การ ศึกษาตัวอย่างที่ได้จากชั้นดินบริเวณสระน้ำ ในบริเวณสวนหย่อม ของพระราชวังโบราณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าในช่วง ปลายของกรุงศรีอยุธยาบริเวณดังกล่าวถูกปกคลุมไปด้วยพืช ในวงศ์ *Amaranthaceae* (บานไม่รู้โรยฝรั่ง) *Urticaceae* (ตำแย) และ *Moraceae* (ขนุน) นอกจากนี้ยังพบตัวอย่างของพืช น้ำกร่อย เช่น โกก้าง (*Rhizophoraceae*) แสม (*Avicennia*) และลำพู (*Sonneratia*) ซึ่งสันนิษฐานว่าน่าจะลอยมาตามน้ำจาก บริเวณพื้นที่น้ำกร่อยซึ่งไม่ไกลจากอยุธยามากนัก เนื่องจากไม่พบ ชั้นตะกอนเกลือในชั้นดินที่พบตัวอย่างเหล่านี้ และเมื่อทำการวิเคราะห์ ร่วมกับบันทึกของชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในช่วงระยะเวลานั้น เช่น บาทหลวงดาร์ซาร์ต และ แกมมิเฟอร์ (Kaempfer) พบว่าพืช ดังกล่าวพบอยู่เป็นจำนวนมากในบริเวณพื้นที่ที่เป็นกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบัน หรือจากตัวอย่างดินที่ได้ในชั้นวัฒนธรรมในช่วงตอนปลาย ของอาณาจักรสุโขทัย (พ.ศ. 1900) ในบริเวณคูน้ำรอบวัดในเขต โบราณของอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่ใน อดีตนั้นปกคลุมไปด้วย ตาลโตด มะพร้าว มะม่วง มะขาม และยาง เป็นต้น

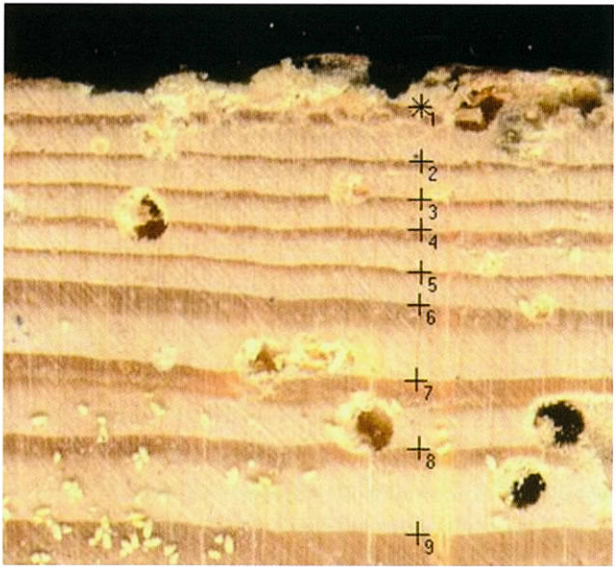

Scientific study in Thailand has the constraint that there are only two types of tree that has average one ring per year, which are the teak (*Tectona grandis* L.f) and the pine (Pinaceae, *Pinus merkusii* Jungh. De Vriese and *Pinus kesiya* Royle. ex Gordon). The study of tree rings of log coffins in the Pangmapa district of Mae Hong Son shows continuity of ritual in using teak as a coffin log and which evolved into various patterns in the prehistoric era (approximately 1,200-2,300 years before present). It

ทั้งนี้กระบวนการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ทั้งสองกระบวนการนี้ไม่เป็นที่แพร่หลายในประเทศไทยมากนัก เนื่องจากข้อจำกัดของบุคลากรและการให้คุณค่าและความสำคัญ ผลงานที่ปรากฏซึ่งมักจัดทำโดยนักวิชาการชาวต่างชาติที่เข้ามาทำการวิจัยในประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งการศึกษาดังกล่าวจะให้ผลการศึกษาที่สมบูรณ์จะต้องทำร่วมกับการศึกษาด้วยวิธีอื่น ๆ เช่น Carbon dating หรือ Thermo luminescence ซึ่งมีราคาสูงในบางครั้งไม่คุ้มค่ากับการลงทุน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาระบบนิเวศวิทยาในอดีตของแหล่งศิลปกรรมถ้าจะให้ได้ผลที่ถูกต้องและสมบูรณ์จะไม่สามารถใช้เพียงวิธีการใดวิธีการหนึ่งเท่านั้น หากแต่ต้องอาศัยสหวิทยาในหลายสาขาประกอบร่วมกัน จึงจะได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องแม่นยำและมีความผิดพลาดของข้อมูลน้อยที่สุด๖๖

also shows how the climate has changed in the area. Pollen analysis, on the other hand, uses samples of soil, bricks and rock. Organic substances are extracted from non-organic material and analysed. The study of soil from a garden pond from an ancient palace in Ayutthaya has revealed that, in the late of Ayutthayan period, was covered with various plants such as Amaranthaceae, Urticaceae and Moraceae. Samples of mangrove plants were also found, such as Rhizophoraceae, Avicennia and Sonneratia. It can be assumed that they came from the area of brackish water located not far from Ayutthaya, since no trace of salt sediment was found in these samples. Analyses of such foreign memoranda, Fr. Guy Tachard SJ and of Kaempfer in that period, reveal that those plants were plentiful in what is now the area of Bangkok. Soil samples from the late Sukhothai period 1357 taken from pond areas around ancient historical sites show that the land was mostly covered with palm, coconut, mango, tamarind and rubber trees, among others.

However, these scientific method, tree rings and pollen analysis, are not popular in Thailand because of the lack of trained personnel and people do not appreciate the value and importance of the work. Most of the research are conducted by foreign scholars who working in Thailand. Besides, a complete study also require carbon dating or Thermo luminescence method, which are high cost and sometimes the investment is not justified by results.

As a result, for a study of the early ecosystem of our cultural heritage to be accurate and complete, several methods are needed. A multidisciplinary approach will render better accuracy and fewer errors.๖๗

สามารถหาอ่านเพิ่มเติมได้จาก For Further Reading:

- 1) ยอร์ช เซเดส์, "หลักที่ 4 ศิลปจารึกวัดป่ามะม่วง อักษรขอม ภาษาเขมร จังหวัดสุโขทัย", ใน ประชุมศิลปจารึก ภาคที่ 1, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2521) : 74 - 86.
- 2) ยอร์ชฟ เซเดส์, "ศิลปจารึกวัดป่ามะม่วง ภาษาเขมร พุทธศักราช 1904", ใน จารึกสมัยสุโขทัย, (กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2526) : 222 - 241.
- 3) Hans ten Brummelhius, A History of the contacts between The Netherlands and Thailand, 1987.
- 4) Manas Wattanasak, Assoc. Prof. Dr., et al., Palaeo-ecological Reconstruction of Sukhothai World Heritage, Bangkok, 2003.
- 5) Bernard Maloney, Environmental Reconstruction at Ayutthaya, Thailand, Queen's University, Northern Ireland
- 6) <http://highland.trf.or.th/>
- 7) <http://www.royin.go.th>
- 1) George Cds "The Fourth Khmer Inscription, Wat Pa Mamuang, Sukhothai," Inscription Meeting, First Session, (Bangkok, The Secretariat of the Cabinet Press, 1978.) p. 74-86
- 2) George Cds "The Khmer Inscription, Wat Pa Mamuang, Sukhothai, 1361" Sukhothai Inscription, (Bangkok, The Fine Arts Department, 1983.) p. 222 - 241
- 3) Hans ten Brummelhius, A History of the Contacts between the Netherlands and Thailand, 1987
- 4) Manas Wattanasak, Assoc. Prof. Dr., et al., Palaeo-ecological Reconstruction of Sukhothai World Heritage, Bangkok, 2003
- 5) Bernard Maloney, Environmental Reconstruction at Ayutthaya, Thailand, Queen's University, Northern Ireland
- 6) <http://highland.trf.or.th/>
- 7) <http://www.royin.go.th>

อนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก

The Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage

กรพินธุ์ พัยคมประการณ์¹
Korapin Payakprakarn¹

นิยาม Definition

มรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ หมายถึง แหล่งวัฒนธรรมและธรรมชาติที่มีคุณค่าโดดเด่นระดับสากล (outstanding universal value) จนได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนให้เป็นแหล่งมรดกโลก ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ หรืออนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก (The Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage)

World Cultural and Natural Heritage sites are sites of outstanding universal value in cultural and natural aspects and are listed as World Heritage sites under criteria outlined by the Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, or the World Heritage Convention.

ดังนั้น อนุสัญญาฯ จึงเป็นกลไกสำคัญในการคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของประเทศภาคีสมาชิกเพื่อนำไปสู่การขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก โดยมี Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention เป็นแนวทางการปฏิบัติสำหรับประเทศภาคีสมาชิก

ประเทศไทยกับอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาฯ เมื่อเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2530 และจนถึงปัจจุบัน (เดือนตุลาคม ปี พ.ศ. 2550) ได้มีประเทศต่างๆ รวม 185 ประเทศ เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาฯ ฉบับนี้ จึงนับได้ว่าอนุสัญญาคุ้มครองมรดกโลก เป็นความตกลงระดับนานาชาติเพื่อการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดอนุสัญญาหนึ่ง

พันธกรณีที่ประเทศไทยและรัฐภาคีในอนุสัญญาฯ จะต้องยอมรับร่วมกันในการดำเนินการและตระหนักอยู่เสมอ มีดังนี้

1. กำหนดนโยบายและวางแผนแม่บทเพื่อการอนุรักษ์และจัดการมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ ที่คำนึงถึงการอนุรักษ์ที่มีประสิทธิภาพ พร้อมไปกับการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมของชุมชน
2. กำหนดมาตรการที่เหมาะสมด้านกฎหมาย วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การบริหารจัดการ และการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการศึกษาวิจัย การปกป้องคุ้มครอง การอนุรักษ์ การบริการทางการศึกษา และการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ
3. ละเว้นการดำเนินการใดๆ ที่อาจจะทำลายมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของรัฐภาคีอื่นๆ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม แต่จะสนับสนุนและช่วยเหลือรัฐภาคีอื่นๆ ในการศึกษาวิจัยและปกป้องคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติในประเทศนั้นๆ

Therefore, the Convention serves as the important mechanism in selecting which sites of the States Parties to be considered for inscription on the World Heritage List.. There is also "Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention" available to the States Parties.

Thailand and World Heritage Convention

Thailand became one of the States Parties in this convention in August, 1987. As of October, 2007, there are 185 States Parties in this convention. World Heritage Convention has proven to be one of the most successful international agreements on cultural and natural heritage conservation.

The obligations that Thailand and other States Parties must share and adhere to are as follows.

1. Formulate policies and master plans for cultural and natural heritage conservation that are both efficient and beneficial to communities.
2. Formulate appropriate administrative, legal, scientific, and technological measures and provide funds for cultural and natural researches, conservation and protection campaigns, educational services, and rehabilitation programs.
3. Refrain from any action that could either directly or indirectly deteriorate cultural and natural heritage sites of other States Parties at the same time, support and assist other States Parties in their cultural and natural research and conservation programs.

¹ นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ๖ว. กองอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม

¹ Environmental official level 6, Natural and Cultural Environmental Conservation Division

4. อธิปไตยสูงสุดเหนือแหล่งมรดกโลก ยังคงเป็นของรัฐบาลไทย ซึ่งแหล่งมรดกโลกนั้นตั้งอยู่

บทบาทของประเทศไทยกับการนำเสนอแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม และทางธรรมชาติ

เมื่อปี พ.ศ. 2530 คณะรัฐมนตรี ได้มีมติให้ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม และธรรมชาติของโลก ปัจจุบันประเทศไทยมีแหล่งมรดกโลกทั้งสิ้น 5 แห่ง ได้แก่

- **เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร** (อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย - ศรีสัชนาลัย - กำแพงเพชร) ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ. 2534 เนื่องจากมีลักษณะงานทางสถาปัตยกรรมที่โดดเด่น นับเป็นตัวแทนของศิลปกรรมสยามยุคแรก และเป็นต้นกำเนิดของการสร้างประเทศ

- **นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา** ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ. 2534 เนื่องจากเป็นแหล่งรวบรวมศิลปกรรมอันทรงคุณค่า เป็นตัวแทนถึงความเป็นเยี่ยมในการสร้างสรรค์งานศิลปะ และแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่ต่อเนื่องทางสถาปัตยกรรมไทย

- **เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร** ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ. 2534 เนื่องจากเป็นผืนป่าอนุรักษ์เนื้อที่ขนาดใหญ่ที่มีความต่อเนื่อง มีคุณค่า และความสำคัญทางชีววิทยาและนิเวศวิทยา มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวที่เป็นเอกลักษณ์ และเป็นแหล่งพักอาศัยของสัตว์ป่าและพรรณพืช เป็นจำนวนมาก

- **แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง** ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ. 2535 เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติที่สละสลวยมาช้านาน และเป็นแหล่งที่มีโบราณวัตถุ อันแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมอันเก่าแก่โดดเด่นอย่างชัดเจนและสมบูรณ์ รวมทั้งเป็นแหล่งวัฒนธรรม สังคม และวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีมากกว่า 5,000 ปี ซึ่งปรากฏกระจายอยู่ทั่วไปในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- **พื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่น** ได้รับการขึ้นทะเบียนเมื่อปี พ.ศ. 2548 เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ และมีความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งเป็นกลุ่มพื้นที่ที่รวมผืนป่าที่สำคัญของประเทศที่มีอาณาบริเวณติดต่อกัน 5 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ - ทับลาน - ปางสีดา - ดาพระยา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงพญาเย็น

นับเป็นความภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่ประเทศไทยมีแหล่งมรดกโลกถึง 5 แห่ง และถือเป็นเกียรติภูมิของประเทศชาติที่เราทุกคนต้องช่วยกันรักษาไว้ ภาครัฐควรให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนที่เข้ามาเที่ยวชมแหล่งมรดกโลก เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหน และเกิดความสำนึกที่จะช่วยกันดูแล ประชาชนในพื้นที่ก็ควรเล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่มีอยู่และร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์ไว้

4. Each World Heritage Site belongs to the state where the site is located.

Thailand's Properties submitted on the Cultural and Natural Heritage List

Since the Royal Cabinet ratified Thailand to become one of the States Parties of the Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage in 1987, Thailand has 5 properties inscribed on the World Heritage List.

- **Historic Town of Sukhothai and Associated Historic Towns** (Sukhothai Historical Park with associated historic parks in Sri Satchanalai and Kamphaeng Phet) was inscribed on the World Heritage List in 1991 for the outstanding architectural value, representing the earliest Siamese Arts as well as Thailand's origin.

- **Historic City of Ayutthaya** was inscribed on the World Heritage List in 1991 as a center of prominent artistic value and growth, representing how Thai Arts transformed over time.

- **Thungyai - Hual Kha Khaeng Wildlife Sanctuaries** was inscribed on the World Heritage site in 1991 for the vast conservation forest that is biologically and ecologically invaluable. The area's unique landscape and characteristics help shelter a great number of wild floras and faunas.

- **Ban Chiang Archaeological Site** was inscribed on the World Heritage List in 1992 for its rich archaeological value. Unearthed artifacts from the site, some are dated back over 5,000 years, help illustrate a clear view of ancient human civilization that was once widespread in Southeast Asia as well as to unveil technological evolution in the region.

- **Dong Phrayayen - Khao Yai Forest Complex** was inscribed on the World Heritage List in 2005 for its fertile ecosystems, biodiversity, and a vast forest area covering 5 adjoining major forests in Thailand, namely Khao Yai National Park, Thap Lan National Park, Pangsiada National Park, Ta Phraya National Park, and Dongyai Wildlife Sanctuary.

It is a great honor of Thailand to have 5 properties inscribed on the World Heritage List. Hence, thais should be proud and do our best to preserve and protect them. The government and public sectors should also educate the visitors and local residents about the immense values of these World Heritage sites in order to build up conscience in the mind of Thai people to preserve our national treasures.

แนะนำหนังสือ “สถานการณ์การกัดเซาะ ชายฝั่งอ่าวไทยที่มีความวิกฤติ” Book Review

“Critical Stage of Coastal Erosion along the Gulf of Thailand”

การกัดเซาะชายฝั่งเป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นมานานแล้วในประเทศไทยที่มีพื้นที่ชายฝั่งทะเลทั่วโลก สำหรับประเทศไทยก็ประสบกับปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ชายฝั่งทะเลของประเทศไทยมีความยาวประมาณ 2,600 กิโลเมตร แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย มีความยาว 1,650 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 17 จังหวัด และชายฝั่งทะเลอันดามัน มีความยาว 950 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลรวม 6 จังหวัด มีประชากรอาศัยในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งของประเทศไทยกว่า 12 ล้านคน ผลจากการกัดเซาะชายฝั่งทำให้แนวชายฝั่งเปลี่ยนแปลง หรือเกิดการถอยร่นของชายฝั่ง ซึ่งสภาพของชายฝั่งเปลี่ยนแปลงไป นอกจากจะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในบริเวณดังกล่าวแล้วยังทำให้สูญเสียทัศนียภาพซึ่งส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว และนำมาซึ่งความสูญเสียทางเศรษฐกิจของประเทศแล้ว การกัดเซาะชายฝั่งในบริเวณที่มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนยังทำให้เกิดความสูญเสียทรัพย์สินทั้งของ

Coastal erosion has long been a critical problem in countries around the world adjacent to the sea, including Thailand. With a total shoreline of 2,600 kilometers - Thailand has 1,650 kilometers in coastline along the Gulf of Thailand, covering 17 provinces, and 950 kilometers along the Andaman Sea, covering 6 provinces. There are over 12 million people residing along the coast. Inevitably, geographical changes and receding shoreline caused by coastal erosion pose adverse impacts not only on the coastal ecosystems, but also on the aesthetics. Consequently, tourism suffers, causing great economic loss to our country. Moreover, coastal erosion that occurs near residential areas brings about both public and private property damage that causes significant

ประชาชนและทางราชการ ซึ่งส่งผลอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชน ปัญหาดังกล่าวจึงถือเป็นวิกฤติของประเทศไทยที่จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูเพื่อให้กลับสู่สภาพเดิมโดยเร่งด่วน ด้วยการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างถูกวิธี และเป็นระบบ โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ในฉบับนี้เราขอแนะนำหนังสือ “สถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งอ่าวไทยที่มีความวิกฤติ” ซึ่งจัดทำโดย กองติดตามประเมินผล สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื้อหาในเล่มเป็นการนำเสนอข้อมูลและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานการณ์การกัดเซาะชายฝั่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ของอ่าวไทย โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความรุนแรงอยู่ในภาวะวิกฤติ ซึ่งได้จากการศึกษารวบรวมเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องและการสำรวจพื้นที่ในภาคสนาม นอกจากนี้ยังนำเสนอสาเหตุและประเด็นปัญหาที่ทำให้เกิดการกัดเซาะ ไม่ว่าจะเป็นสาเหตุจากธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ รวมทั้งนำเสนอผลกระทบจากการกัดเซาะชายฝั่งต่อระบบนิเวศ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนนำเสนอการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ดังกล่าวของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งยังได้นำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งของประเทศ ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายหลัก แนวทางและมาตรการการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวรวมถึงนำเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาประกอบการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นต่อไป

หากท่านสนใจสามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มงานติดตามประเมินสถานการณ์ กองติดตามประเมินผล สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือ download ได้ที่ http://www.onep.go.th/download/thai_bay_erosion.pdf

impact on our society, economy, and people's quality of life. As a result, coastal erosion has made its way onto the nation's priority list and needs to be urgently addressed through a prevention and resolution scheme involving all stakeholders.

Here, we would like to introduce the interesting book titled “Critical Stage of Coastal Erosion along the Gulf of Thailand” published by the Monitoring and Evaluation Division, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, Ministry of Natural Resources and Environment. The publication provides alarming facts and information about the state of coastal erosion, with a focus on the severely eroded areas along the Gulf of Thailand, compiled from both academic papers and field surveys. The causes and factors that drive coastal erosion, whether natural or man-made, are also presented here along with the socio-economic and ecological impacts. Moreover, the publication outlines the prevention and resolution programs implemented by public and private authorities as well as local community remedial efforts. Prevention and resolution strategies on coastal erosion, complete with objectives, guidelines, and operational measures, along with opinions and recommendations concerning the topic are also included for consideration by related authorities.

The publication can be requested from the State of the Monitoring and Evaluation Group, Monitoring and Evaluation Division, Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning, or downloaded from http://www.onep.go.th/download/thai_bay_erosion.pdf

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning

60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7, ถนนพระรามที่ 6, พญาไท, กรุงเทพมหานคร 10400 โทร. 0 2265 6500 โทรสาร. 0 2265 6510-1

60/1 Soi Pibulwattana 7, Rama 6 Road, Prayathai, Bangkok 10400 Tel. 0 2265 6500 Fax. 0 2265 6510-1